

המכללה לחינוך
בטכנולוגיה ולאמנויות

תקצירי מחקרים תשע"ב 2012-2011

סמינר הקיבוצים - הרשות למחקר ולהערכה ע"ש מ. סגל
ייעוץ מדעי: ד"ר אירית לוי-פלדמן
ריכוז: שירה ניב
הפקה: מחלקת הוצאה לאור וגרפיקה, סמינר הקיבוצים
הדפסה: דפוס סטרוד © כל הזכויות שמורות, תשע"ג

מילות פתיחה

הרשות למחקר ולהערכה ע"ש סגל פועלת במכללה מאז שנות השמונים. מטרתה העיקרית של הרשות היא לקדם את תרבות המחקר וההערכה במכללה, באמצעות טיפוח סגל חוקר מחד, ומתן משוב לעשייה החינוכית במכללה לטובת שיפור והתפתחות, מאידך. כל זאת תוך שמירה על רמה גבוהה ומקצועית של איכות אקדמית. הרשות שמחה לפרסם באופנים מגוונים את מחקריהם של חברי הסגל האקדמי החוקר כמו גם את המחקרים המתבצעים במסגרתה.

חוברת תקצירים זו היא אחת מאופני הפרסום. החוברת מסכמת חלק מן הפעילות המחקרית אשר נערכה בשנה"ל תשע"ב במכללת סמינר הקיבוצים. בחוברת מוצגים תקצירי מחקרים שבוצעו על ידי צוות הרשות וכן תקצירי מחקרים שבוצעו על ידי מרצים במכללה, ואשר קיבלו תמיכה וסיוע מכללתיים. עוד מופיעים בחוברת תקצירי מחקרים אשר הוצגו בכינוסים בינלאומיים שונים בחו"ל, ואשר ההשתתפות של המרצים בכנס נתמכה על ידי המכללה. התקצירים הרבים שמוצגים בחוברת משקפים את מגוון הפעילות המחקרית במכללה – מחקרים בתחום החינוך, בתחום הכשרת המורים, בתחומים דיסציפלינאריים שונים, וכן מחקרי הערכה של תכניות וסקרים המלווים עשיות שונות במכללה.

מלבד חוברת זו בה הצגת מחקרים הנתמכים על ידי המכללה, מתפרסמת בימים אלו (באופן מקוון באתר הרשות למחקר ולהערכה) גם חוברת פרסומים, ובה מגוון איזכורי הפרסומים של הסגל האקדמי של המכללה בכתבי עת, ספרים וכיו"ב בארץ ובחו"ל. כמו כן החל מהשנה, אנו מתחילים במסורת מבורכת של הצגת מחקרים של חברי הסגל האקדמי גם בכנס מחקרי מרצים: "מחקר ומעשה".

התמיכות והמענקים שניתנים למרצים על ידי המכללה לחקור ולהשתתף בכנסים בארץ ובחו"ל, כמו גם הפרסום המגוון שניתן למחקרי הסגל האקדמי, מעידים על החשיבות הרבה שנותנת המכללה לנושא המחקר, ועל מקומו של המחקר וטיפוח סגל חוקר בסדר היום המכללתי.

במהלך השנים רשימת המרצים החוקרים והמפרסמים הולכת וגדלה. הרשות מקווה להמשיך ולהגדיל את נפח הפעילות המחקרית במכללה ופרסומי סגל אקדמי חוקר בשנים הקרובות.

ב ב ר כ ה,

ד"ר אירית לוי-פלדמן

ראש הרשות למחקר ולהערכה

תוכן עניינים

מחקרי סגל ההוראה¹

ברט דורית, אבני-שיין חנה	
שיח אסטרטגי בהוראה סינכרונית מותאמת: תרומתו של שיח אסטרטגי לתכנון שיעור מקוון לתלמידים ליקויי למידה	15
פליקס אורנה, זייפרט תמי, וינברגר יהודית	
'ניהול ביטחון ובטיחות': למידה גמישה בקורס מקוון מלא מרובה משתתפים	17
Ganot Adit, Juniu Susana, Shonfeld Miri	
Technology Integration in Physical Education	20

מחקרי רשות המחקר

מחקרים בתחום החינוך ומחקרי הערכה

ארביב-אלישיב רינת	
אינפלציה בציונים בהכשרה להוראה	23
ארביב-אלישיב רינת, לדרר דורון	
תהליך הכניסה להוראה: השנה הראשונה שלאחר ההתמחות	25
ארביב-אלישיב רינת, רוזנברג קטיה, גסר דבורה	
נשירה מהכשרה להוראה	27
ארביב-אלישיב רינת, שביט-מילר ענת	
מעורבות חברתית בהכשרת מורים: הערכת תרומותיה לגיבוש ידע, עמדות ותחושת מסוגלות לתפיסת הסטודנטים והבנת הגורמים הקשורים לעיצוב חווייתה	28
גליקמן אניה	
הערכת התכנית "הרחבת ההסמכה למדעים" במסגרת המסלול להכשרת אקדמאים להוראה במכללת סמינר הקיבוצים	33
דוניצה-שמידט סמדר, רוזנברג קטיה	
הערכת קורסי הקיץ הדיסציפלינאריים בשפה האנגלית	35

¹ מחקרים שקיבלו תמיכה וסיוע מכללתיים

דוניצה-שמידט סמדר, שמר אלקיים טל, כרמל ריבי
38 הערכת פרויקט מסע – Israel Teaching Fellows (ITF)

הרפז גל
הערכת השנה הראשונה להפעלתה של התכנית להכשרת יוצאי אתיופיה להוראה
40 במכללת סמינר הקיבוצים

הרפז גל
מסוגלות עצמית אקדמית, סגנון בקשת עזרה, הזדהות עם המוסד ומידת התמיכה
42 הניתנת לסטודנטים בעלי לקויות למידה, קשב וריכוז והשפעתם על הרווחה
הנפשית ותפיסת הצלחתם בלימודים

הרפז גל
44 קורסי קיימות במכללת סמינר הקיבוצים מחקר הערכה ראשונה

לוי-פלדמן אירית, זוזובסקי רות
הערכת תכניות התואר השני במכללת סמינר הקיבוצים, שלב ב' הערכת התכניות
46 לתואר שני באוריינות חזותית בחינוך, בטכנולוגיה בחינוך, בניהול וארגון
מערכות החינוך ו-Mteach

לוי-פלדמן אירית, זוזובסקי רות
47 מחקר הערכה מלווה לקהילות החוקרים במכללה

שמר אלקיים טל
"הנחייה משותפת" (co-teach) במכללת סמינר הקיבוצים: עמדות הסטודנטים
49 ושביעות רצונם

מחקרים לגופים חיצוניים

צוות הרשות למחקר ולהערכה
התמחות פרופסיונלית למורי מורים: הערכת תוכניות לימודי ההתמחות
51 במכון מופ"ת

שביט-מילר ענת, הרפז גל
53 משמעות חונכות פר"ח עבור החניכים והחונכים – חקר תהליכים ותוצרים

שמר אלקיים טל, גליקמן אניה, רוזנברג קטיה
54 הערכת תכנית "הדרך" למניעת השימוש בסמים ואלכוהול בקרב בני נוער

סקרים

- גליקמן אניה
56 סקר שביעות רצון משירותי המכללה.....
- הרפז גל
57 עמדות כלפי שימוש בספרים אלקטרוניים סקר בקרב מרצים וסטודנטים במכללת
סמינר הקיבוצים.....
- רוזנברג קטיה
59 סקר בעקבות פעילויות יום הזיכרון לציון רצח יצחק רבין ז"ל.....
- שביט-מילר ענת, רוזנברג קטיה
61 סקר מלגות: אפיוני מקבלי מלגות לימודים ועמדותיהם לגבי השפעתן על הרישום
ללימודי חינוך והוראה.....
- שמר אלקיים טל
62 סקר בוגרים בתכנית "חינוך, שיקום וסיוע באמצעות בע"ח".....
- שמר אלקיים טל, שביט-מילר ענת
64 סקר בעקבות שילוב נושא חינוך לאזרחות דיגיטלית בבית הספר לחינוך במכללה
להכשרת מורים.....

מחקרים שהוצגו בכנסים בינלאומיים בחו"ל²

- ברנר רנה
69 רוקדים ישראל.....
- דודאי רינה
70 טראומה, אמונה ואמנות הכתיבה: "האיש שלא פסק לישון" מאת א' אפלפלד.....

Alkather Iris, Tal Revital
Making Pedagogical Decisions to Address Challenges of Joint
Jewish-Bedouin Environmental Projects in Israel..... 71

² מחקרים שקיבלו תמיכה וסיוע מכללתיים, המחקרים מוצגים על פי סדר א'-ב' של שמות החוקרים.

Barat Dorit, Avni-Schon Hana Strategic Discourse at a Sportive E Learning Centre: Synchronous Short- Term Tailored Teaching for Low-Performing Students	72
Barromi Perlman Edna Analysis of Phorographs of Childhood on Kibbutz	74
Ben-Peshat Malka The second Biennale of contemporary Art in Hertzelia as an Expression of a Local Visual Culture: A case study	75
Cofman-Simhon Sarit We Can Speak Our Own Language	76
Donitsa-Schmidt Smadar, Inbar-Lourie Ofra Englishization in Teacher-Education Colleges in Israel: Views of Hebrew and Arabic Student-Teachers	77
Eldar Eitan, Hirschmann Michal The “Little Secrets” of Direct Instruction – They Make All the Difference	78
Eldar Eitan Using Physical Activity and Game to Enhance Learning, Social Skills and Self-Control with Autistic and Typical Populations	79
Eylat Van-Essen Yael The Image as a Neyworked Data-Base	80
Freed Nimrod, Tami Dance Company PeepDance Brisbane – Tel Aviv	82
Frogel Shai Korczak: The Philosophy Behind the Myth	83
Gesser Dvora, Zelkovitz Zipi The Inner World of Hean of Students	84
Glikman Anya Ethnic Origin and Residential Location of Immigrants in European Countries	86

Gvion Liora	
Two Narratives, Two Stories: Is There Jewish Food in Israel?	87
Hirschmann Michal, Eldar Eitan	
A Training Model Towards Inclusion for Students in Special Education with Attention Deficit Hyperactivity Disorder and Behavioral Problems	88
Hoffmann Ronit, Klein Ronit	
Adjusting the Mathematics Curriculum into the 21st Century: Classroom Examples	89
Inbar-Lourie Ofra, Donitsa-Schmidt Smadar	
Internalization of Teacher-Education colleges in Israel: Views of Staff and Students Towards the Englishization Phenomena	90
Juniu Susana, Ganot Adit, Shonfeld Miri	
The Impact of a Virtual Fitness Lab in Physical Activity Participation: A Second Life's Project	92
Levanon-Mordoch Ester	
Aggressiveness and Violence in Gender Relations: A Socio-Gender Issue as Represented in Texts of Drama	93
Levy Dalit, Schrire Sarah	
The Case of a Massive Open Online Course at a College of Education	94
Loewenstein Doron, Shloim Netalie	
Psychodramatic Stage as a Transitional Space	95
Levenberg Ilana, Patkin Dorit	
"Green Math" – Mathematics and Environment	96
Popowsky Michal	
"Body Modifications": Towards a Verbal-Visual Semiotic Analysis of New Corporeal Images	97
RikudNetto Dance Group	
Eshkol-Wachman Movement Notation EWMN as basis to composition process	98

Rosenthal Edna	
Ethos of Mythos? The Implicit History of Woolf's Modern Sublime.....	100
Schrire Sarah	
Encounters at the Interface: Affordances and Constraints of a Wiki Environment for Literary Study	101
Seifert Tami	
Social Media and Web 2.0 Tools – Modeling Practices and Online Pedagogy.....	102
Sharabi Adi, Sade Sarit	
The Internet as a Supporting Coping Resource for Students with LD and for Mothers of Students with LD	103
Sheffet Malka, Bassan-Cincinatus Ronit	
Probability in Mathematics: Facing Probability in Everyday Life	104
Shonfeld Miri	
Innovative Technologies for Intercultural Teaching and Learning in a Collaborative Culturally Diverse Context.....	106
Shrieber Betty, Hetzroni orit	
The Impact of Motivation and Sense of Success on Decision Making and Time Management of Students with Learning Disabilities and ADHD	107
Shrieber Betty	
Mind Mapping Technology for Students with Learning Disabilities	108
Solberg Gill	
Adapted Yoga Therapy Program for People with Kyphosis: Indications and Contraindications in Treatment Procedures	109
Solberg Gill	
Kinesiological Aspects of the Vertebral Column Function During Rotation: Principles and Applications in a Progressive Yoga Training Program	110
Timor Tsafi	
The EFL Teacher as a Language Diagnostician	111

Vital Hedva, Bruce Alan Trac-integrating Learning Objects in Social Collaboration and Developing User Support	112
Wadmany Rivka, Zeichner Orit, Melamed Orly Safer Internet Use – from Critical Theory to Practice: Challenges and Strategies of Colleges for Future Teachers	114
Yavetz Bela, Goldman Daphne, Pe'er Sara Environmental Education in Israeli Youth Movements: A National Survey	115
Zalmanson Levi Galia Leading of Social Change in Teacher Education: The Three Spheres Model ..	117
Zalmanson Levi Galia Deaf Students in the Discourse of Hegemony in Israeli Society	119
Zuzovsky Ruth What Works Where? The Relationship Between Instructional Variables and Student Achievement in Mathematics and Science in Low-, Medium- and High-Achieving Countries	120
Zuzovsky Ruth The Use of Large Scale International Studies of Educational Achievement for Local Policy-Making in Israel	125

מחקרי סגל ההוראה

שיח אסטרטגי בהוראה סינכרונית מותאמת: תרומתו של שיח אסטרטגי לתכנון שיעור מקוון לתלמידים לקויי למידה

בתי הספר במאה העשרים ואחת נמצאים במהפך חינוכי הכולל שימוש מואץ באמצעים טכנולוגיים בהוראה. שילוב והטמעת טכנולוגיות מלווה בשאלות מחקריות מגוונות דוגמת: מקומה של הטכנולוגיה בשדה החינוך והתאמתה לנדרש, מידת וסוג השפעת הטכנולוגיה על מהלכי ההוראה, קשרים בין תהליכי למידה פרסונאליים ואמצעים טכנולוגיות מתקדמות, אסטרטגיות הוראה מותאמות למשתמשים במדיום חדשני, דרכים בהכשרת מורים להוראה בסביבות עתירות טכנולוגיות, ומגוון ההתאמות הנדרשות עבור מה נדרש עבור קבוצות ייחודיות של לומדים בעלי כישורי למידה שונים.

המחקר הנוכחי אשר נערך במוסד להכשרת מורים במסלול לחינוך מיוחד, מציג ממצאים של מחקר אשר עוסק בשאלת יעילות הכשרת מורים להוראה עם טכנולוגיות מתקדמות ובשאלת התאמת הוראה מקוונת סינכרונית ללמידה. המחקר בחן דרכים בהבניה ובהעצמה של שיח אסטרטגי מטרים, עם תלמידים לקויי למידה בשיעורי הוראה מותאמת במיומנויות היסוד, מתמטיקה ושפה.

שאלות המחקר העיקריות עסקו בזיהוי אסטרטגיות שיח ההוראה בתחומים הנגזרים מאופי הפרויקט: פדגוגי, דיסציפלינארי, טכנולוגי וממזג. כמו כן ביקש המחקר לבדוק את השפעת ההדרכה על התפתחות השיח האמור כמייצג התפתחות מקצועית. שערנו כי תמצא השפעה של הדרכה טרום הוראה על התפתחות אסטרטגיות השיח בהוראה. באופן מחקר זה נשאלו השאלות הבאות: מהן אסטרטגיות השיח המטרים בהוראה אשר מובעות על ידי המתכשרות להוראה בבואן לתכנן שיעור סינכרוני באמצעות מצגת ודפי ההערות הנלווים? האם מגוון וכמות אסטרטגיות השיח המטרים בהוראה המופעלות בין תחומי דעת, מתמטיקה וקריאה, יהיה דומה? האם תמצא התפתחות במגוון בכמות ובסוג אסטרטגיות השיח בהוראה המובעות בתכנון מצגות ובתכנון הערות נלוות, לאחר הדרכה באמצעות שיח אסטרטגי? מה מידת השינוי בשימוש באסטרטגיות מעכבות של השיח בהוראה אשר מובעות בתכנון מצגות לשיעור סינכרוני מותאם? האם קיים קשר בין משרע אסטרטגיות השיח המטרים בשיעור לבין איכות חומרי הלמידה הנבחרים להוראה? האם קיים קשר בין משרע האסטרטגיות השיח בשיעור לבין איכות השיעור כולו? האם קיים קשר בין כמות חומרי הלמידה בשיעור לסוג ולמידת השימוש באסטרטגיות השיח בהוראה במובעות בתכנון השיעור? השערות המחקר, המפורטות בפרק מערך המחקר, נבנו בהתאמה לשאלות וכללו קשרים והשפעות של סוג ההליכים ואיכות התוצרים.

המחקר הנוכחי הוא חלק מפרויקט מרכז למידה מקוון (מל"מ), בו סטודנטים מלמדים ומונחים להוראה סינכרונית מותאמת, של מיומנויות יסוד בקרב ילדים צעירים לקויי למידה בבית ספר קהילתי עירוני במרכז הארץ. בפרויקט זה נבדקו 32 סטודנטים מן המסלול לחינוך מיוחד במכללת סמינר הקיבוצים המשתייכים לשתי קבוצות הוראה שפה ומתמטיקה. הסטודנטים חנכו תלמידים לקויי למידה עם פערי למידה קלים מכיתות ד'-ה'. צמדי סטודנטים בנו ולימדו שיעורים מקוונים סינכרוניים, מותאמים אישית בהתבסס על צרכי התחום ועולמו של הלומד, תחומי העניין שלו וסגנון למידתו. התלמידים הופנו למל"מ באמצעות איתור מובנה של מורי התחום. כל תלמיד למד ארבעה-חמישה שיעורים ממוקדי מטרה. לצורך מענה על שאלות

המחקר והשערותיו נאספו חומרי למידה אשר הוכנו ל-64 שיעורים. שיעורים אלה נותחו באמצעות מודל שיח אסטרטגי בהוראה שפותח במחקר קודם עבור שיח דבור.

ממצאי המחקר כללו זיהוי איכותי של אסטרטגיות שיח מטרים בהוראה וניתוח כמותי של משתני התהליך: אסטרטגיות ספונטאניות ואסטרטגיות לאחר הדרכה. נותחו גם קשרים שלהן עם מדדי תוצר: איכות חומרי השיעור, איכות השיעור וכמות חומרי השיעור.

ממצאים איכותיים וכמותיים של ניתוח חומרי הוראה, תומכים בהנחת יסוד ראשונה שהכלי שיח אסטרטגי בהוראה, הנו כלי יעיל לשם זיהוי תהליכי הוראה מתוכננים. אותם קריטריונים אשר שימשו לזיהוי אסטרטגיות שיח בהוראה במהלך שיחה בין מורים לתלמידים, נמצאו כקריטריונים מתאימים גם לניתוח חומרים אשר הוכנו לפני שיעור עם תלמידים. ממצא זה נתמך גם בניתוח הכמותי של מידת השכיחות בשימוש של אסטרטגיות אלה בכל מצבי המדידה. ממצא אחר במחקר היה הבדלים בין שני תחומי ההוראה במשרע האסטרטגי. בעוד שבתחום המתמטי הייתה נטייה לבולטות של חלק מן האסטרטגיות הראשיות, בתחום הקריאה נמצאה פריסה דומה של שימוש אסטרטגי. הבדלים אלה יכולים להיות מוסברים בחרדת מקצוע במתמטיקה התורמת למיקוד ולוויסות מאמצי תכנון לקראת שיעור.

עוד נמצאו במחקר קשרים בין הדרכה לבין מידת השימוש האסטרטגי: נמצאו הבדלים מובהקים בשלושה (דיסציפלינארי, פדגוגי וממזג) מתוך ארבעה (למעט התחום הטכנולוגי) תחומי השיח האסטרטגי בהוראה. מכך למדנו על חשיבותה של הדרכה מוקדמת לפיתוח מקצועי ועל כך שהכלי הטכנולוגי הוא אמצעי הוראה ואיננו מאפיל על מטרותיה.

ניתוח פנימי של כל אסטרטגיה ראשית הצביע על בולטות של חלק מאסטרטגיות המשנה על חשבון אסטרטגיות משנה אחרות. נמצא גם כי מועד ההשתנות ויציבותה, לא היה דומה בין התחומים. עוד נמצאו כי אסטרטגיות שיח מעכבות כמותן הייתה מועטה ויציבה לאורך השנה. ההסברים למגוון זה קשורים לאופי ההדרכה ויעילותה, כמו גם לזמן (תכנון מטרים) ולאופי ערוץ השיח (כתוב).

ממצאים אלה על שימוש באסטרטגיות שיח מטרים להוראה באופן ספונטאני ועל ההתפתחות מובהקת לאחר הדרכה, מהווים נדבך חשוב בדיון המתמשך בדבר אופייה של ההוראה כפרופסיה ושל חשיבות ההכשרה להוראה. חשיבותו של מחקר זה הוא בהיותו חלק ממאגר המחקרים העוסקים ומציגים ממצאים אמפיריים התומכים בהבניה שיטתית של תכניות הכשרה להוראה בחינוך המיוחד.

המלצותינו למחקרים עתידיים כוללות המשך בחינה של אסטרטגיות שיח רפלקטיבי בהוראה ובהדרכת סטודנטים, בחינת מודלים שונים בהוראה סינכרונית מותאמת, שינויים ועדכון סגנון ההדרכה של שיח אסטרטגי מותאם, פיתוח קבוצות חשיבה להערכת חומרי הוראה, בחינת משוברים איכותיים להערכת ביצוע ובחינת ביצועי תלמידים.

למדנו כי שיעור בעל אופי של סדנה מקוונת סינכרונית מותאמת אישית תורם תרומה משמעותית לתחושת המקצועיות של הסטודנטים וחשוב להמשך הכשרת המורים לעתיד במסגרות החינוך המיוחד. לפיכך השלכותיו החשובות והייחודיות של מחקר זה הן שקיים שיח אסטרטגי בהוראה המשמעותי להבנה והעמקה מקצועית ולכן יש ללמדו באופן סיסטמטי ככלי להעמקת יכולות פדגוגיות ודיסציפלינאריות.

‘ניהול ביטחון ובטיחות’: למידה גמישה בקורס מקוון מלא מרובה משתתפים

בעשור האחרון, הוראה מרחוק הפכה למקובלת במוסדות להשכלה גבוהה. אסטרטגיה זו משולבת במינונים שונים בתכניות אקדמיות, החל ממרכיבים מקוונים המלווים קורס המתקיים פנים אל פנים ועד להוראה מקוונת מלאה בה כל הפעילות מתקיימת ברשת והמרצה אינו פוגש את הסטודנטים כלל. היעדר מפגש פיסי בין המורה והתלמידים הינו למעשה המאפיין המרכזי של קורסים מקוונים באופן מלא, כך שההוראה והלמידה חסרים את התקשורת הלא-מילולית, בעיקר של שפת הגוף. דרך למידה חדשה, מסוג זה, יוצרת בקרב חלק מהסטודנטים תחושות של עמימות, אי וודאות וגורמת לעיתים לחוסר בטחון. על כן, תכנון הקורס המקוון מחייב לקחת היבטים אלו בחשבון ולשלב מרכיבים שיאפשרו להתגבר על קשיים אלו, תוך יצירת תקשורת מיטבית בין הסטודנטים לבין המרצים.

קורס מקוון מרובה משתתפים מציב אתגרים נוספים, הקשורים בתכנון ובהשקעת משאבי הוראה כגון הנחיה, משוב, הערכה ומענה לפניות הסטודנטים. אחת הסוגיות המרכזיות בקורס מקוון מרובה משתתפים הוא מספר הסטודנטים לקורס בודד. לדעת בייטס (Bates, 2000), הגורם המרכזי בקביעת גודל הכיתה הוא ההחלטה לגבי רמת האינטראקטיביות שמעוניינים ליצור בקורס. זאת בנוסף לרמת השיתופיות הנדרשת והפילוסופיה החינוכית שמאחורי עיצוב הקורס. תכנון קורס מסוג זה דורש השקעה רבה, העברת המיקוד מההוראה אל הלמידה ואיכותו תלויה ברמת המיומנות של מתכנן הקורס בהוראה מקוונת. במאמרו, דן ברי (Berry, 2009) בארבעה גורמים מרכזיים שחשוב ליישם בפיתוח יחידת הוראה מקוונת למספר גדול של סטודנטים: התאמת הקורס לצורכי הלומדים, העברת הפעילות מהמורה אל תלמיד, יצירת לוח זמנים ומסגרת ברורה למשימות והתמודדות עם בחינה מקוונת. ללמידה מרחוק בקורס רב משתתפים יתרון בהגמשת ביצוע המשימות מבחינת זמן ומקום, בהגדלת דרגות החופש של הסטודנט בקצב הלמידה ובקבלת הערכה מידית. כל אלו יכולים להוביל לשיעור רצון הסטודנטים ובמקביל להקטנת עומס העבודה של המרצה בקורס.

תכנון קורס בלמידה מרחוק, מחייב התייחסות למגוון רחב של היבטים, אקדמיים ופדגוגיים כאחד, כגון: תחום התוכן הנלמד, קהל היעד וגודל הקבוצה, מטרות הקורס, אמצעי הוראה ואמצעי התקשורת בקורס ודרכי ההערכה. בנוסף, ישנה חשיבות גם להיבטים המנהליים והמוסדיים הכרוכים בקורס, כדוגמת: משך הקורס ולוח הזמנים, עלויות מבחינת משאבי זמן וכוח אדם, זמינות התשתיות הטכנולוגיות הרלוונטיות וכד'. במהלך בניית אתר הקורס ישנה חשיבות מרכזית לתכנון הממשק ולדרך עיצוב התכנים. במחקרים נמצא כי מאפיינים של עיצוב מושכל כמו, עקביות ופשטות בתפריט, ארגון ברור, ניווט מסייע, גישה ישירה ותחזוקה שוטפת, יש בכוחם להפחית קשיים טכנולוגיים, להגדיל את מידת האינטראקטיביות של הלומד עם סביבת הלמידה ולתרום להצלחת הלמידה המקוונת (Hillman Willis & Gunawardena 1994, Smith 2001, Lynch & Horton 1999). קלי (Kelly, 2008) ממליץ להשתמש במידה מועטה של טקסט ולהרבות בייצוגים ויזואליים כדוגמת וידאו ותמונות. על פי הנחיותיו, דף פתיחה צריך להבהיר את דרישות הקורס ואת אופן ההתנהלות בו ועל מתכנן האתר לצפות מראש את השאלות השכיחות ולתת להן מענה בעיצוב הקורס, כדי לצמצמן.

המחקר המתואר בעבודה זו נערך בהקשר לקורס מקוון מלא מרובה משתתפים בתחום ניהול בטחון ובטיחות במערכת החינוך. מדינת ישראל מעניקה לגופים המחנכים סמכויות פיקוח, ניהול ואחריות בכל תחומי החינוך. בין היתר, אנשי החינוך מופקדים גם על אורח חיי התלמידים במוסדות החינוך ואחראים להם, על כן הכשרתם צריכה לכלול גם תחום זה. סמינר הקיבוצים: המכללה לחינוך טכנולוגיה ואומנויות, בחרה להכשיר את הסטודנטים לתחום זה באמצעות קורס מקוון, בהתאם למפרט הנושאים שפורסם במסמך מנחה על ידי משרד החינוך (משרד החינוך, 2008). הקורס המקוון מלא, נבנה בסביבת Moodle ומטרותיו המרכזיות היו: א. הבאה למודעות הסטודנטים לנושאי בטחון ובטיחות התלמידים הוא בגדר האחריות של המורים במוסדות חינוך; ב. חשיפה של הסטודנטים לנהלים של חוזרי מנכ"ל בתחומים אלו. בהתאם לזאת תוכנן קורס המכוון להשגת המטרות הנ"ל, תוך הגמשה של הלמידה מחד (מבחינת הזמן, המקום, דרכי הלמידה, ומשך הלמידה) ומעורבות מצומצמת של מורה הקורס, מאידך.

הקורס פותח במהלך שנת הלימודים תש"ע והופעל בסוף תש"ע בארבעה מחזורים (כ-600 סטודנטים) ובמהלך תשע"א בשישה מחזורים נוספים (כ-1,100 סטודנטים). במהלך כל מחזור הפעלה, לווה תהליך הלמידה של הסטודנטים על ידי מפתחי הקורס. בהתאם לתגובות ומשובי הסטודנטים, נערכו שינויים והתאמות נדרשים בכל מחזור.

המחקר המתואר בדו"ח זה בחן את תהליכי הלמידה של הסטודנטים בקורס וסייע בהפקת למידות לגבי הוראה וניהול של קורס מקוון רב משתתפים, על כל שלביו: ברישום לקורס, במהלך ההשתתפות בו ובשלב ההערכה. מטרת המחקר המוצג הן:

- א. לאפיין את דפוסי הלמידה של הסטודנטים בקורס.
- ב. לאפיין את המשובים של הסטודנטים במחזורים השונים של הקורס.
- ג. לאפיין את פניות הסטודנטים למנחי הקורס במחזורים השונים של הקורס.

אוכלוסיית המחקר מנתה 1,763 סטודנטים, שלמדו בעשרת המחזורים הראשונים של הקורס בסוף שנה"ל תש"ע ובמהלך תשע"א.

כלי המחקר כללו את סביבת המודל, שתיעדה את הפעילות של כל משתתף בקורס ושימשה כמקור מרכזי לקבלת מידע על הפעילויות השונות במהלך הלמידה בקורס. הנתונים שנאספו באמצעות סביבה זו כללו: מידע על הכניסה של הסטודנטים לחומרי הלמידה של הקורס, כתיבה של הסטודנטים בפורום, תוצאות הבחנים, תוצאות הבחינה, כתיבה חופשית בבלוג כמשוב על תהליכי הלמידה בקורס. מקור נוסף לנתונים היו תשובות לשאלון עמדות שנשלח לסטודנטים באינטרנט. עם סיום ההוראה במחזורים השונים וניתוח המידע שנאסף, ערכנו ראיונות אישיים חצי מובנים עם 11 סטודנטים להשלמת וביאור המידע שהתקבל בכלים האחרים. פרוט לגבי מספר פניות הסטודנטים למנחי הקורס לתמיכה ותוכן, התקבל ממערכת ההודעות הפנימית של המכללה.

הנתונים שנאספו נותחו בכלי מחקר כמותיים ואיכותיים, בהתאם לסוג המידע שנאסף. ממצאי המחקר סייעו באיתור דפוסי פעילות הסטודנטים לצד שיפור ההוראה בקורסים אלו, תוך מתן מענה לצרכים מגוונים. להלן עיקרי הממצאים:

בתחום דפוסי הלמידה בקורס:

- הסטודנטים הצליחו לעמוד בדרישות הקורס בהצלחה.
- מרבית הסטודנטים ניצלו את מלוא הזמן שהוגדר ללמידה בקורס.
- נמצא קשר בין רמת הפעילות של הסטודנטים באתר הקורס לבין הישגים שלהם בקורס.

- במהלך הלמידה הסטודנטים השתתפו בפורום הדיונים.
- ניתוח התוכן של הפורום משקף חשיבה מעמיקה ומערכתית של הסטודנטים בנושאי הקורס.
- נמצא קשר בין ההשתתפות של הסטודנטים בפורום לבין ההצלחה שלהם בקורס.
- ניתוח תשובות מנהל הפורום משקף התייחסות מקצועית שתורמת רבות לשיח בו.
- הסטודנטים ניצלו את רוב הזמן שעמד לרשותם לביצוע הבחינה המסכמת.
- הסטודנטים קיבלו את רוב הניקוד עבור הבחנים.

בתחום העדפות הסטודנטים לדרכי למידה:

- רוב הסטודנטים מעדיפים ללמוד את תכני הקורס באופן מקוון.
- רוב הסטודנטים תופסים את תכני הקורס כבהירים ואת סביבת הקורס כידידותית.
- הסטודנטים תופסים את תכני הבחינה כמותאמים לתכני הקורס במידה סבירה (פרט למחזור הראשון).
- על פי תפיסתם, הפורום נותן מענה הולם לשתי מטרות הקורס (ידע הנהלים ומודעות לאחריות).
- ניתוח המשוב של הסטודנטים בבלוג והראיונות החצי-מובנים מתקף את התשובות של הסטודנטים לגבי שביעות הרצון מן הקורס, לצד הקשיים בו.

בתחום הפניות של הסטודנטים בזמן הלמידה בקורס:

- נמצא קשר בין מחזור הלמידה בקורס לבין מספר הפניות של הסטודנטים, ותכני הפניות.
- גם לאחר ייצוב הקורס מבחינה טכנית ותכנית, נשלחו פניות למנהלת הלמידה בקורס שעסקו לרוב בבקשות אישיות.
- מניתוח נושאי הפניות למנהלת הלמידה בקורס, נראה שמענה לבקשות אישיות הינה בלתי נמנעת בקורס מקוון מלא.

תהליך תכנון הקורס, הפעלתו והערכת הלמידה היוו אתגר עבור החוקרות וחייב הפעלת שיקולים רבים בכל השלבים: בבחירת התכנים ובדרך ייצוגם, בתהליך ניהול הקורס מבחינת המשתתפים ובדרך הערכת הקורס. העובדה שהתנהלו עשרה קורסים בסדר עוקב אפשרה להפיק לקחים בסיומו של כל קורס, ליישם את הלמידות שנעשו ולשפר את ההוראה והלמידה בקורסים הבאים. הופקו למידות לגבי מבנה הקורס והתייחסות לעיצוב סביבת הלמידה, גיבוש תכני הקורס, תפקיד המרצה בקורס מקוון, מידת ההשקעה בקורס מקוון וכן לגבי דרכי הלמידה בקורס וההתייחסות להשתתפות בפורום והבחינה. באופן כללי ניתן לסכם, שמבנה הקורס ודרכי הלמידה בו נותנים מענה למטרות המרכזיות שלו, שהן להביא למודעות הסטודנטים את האחריות של המורה לביטחון ובטיחות תלמידיו ולחשוף את המורה לנהלים בתחום זה (והיכן ניתן לאתר אותם).

Ganot Adit, Juniu Susana, Shonfeld Miri

Technology Integration in Physical Education

The purpose of this research was to study about preparedness of pre-service Physical Education students to integrate technology in their teaching. This research compared Pre-service Physical Education students from Montclair State University, NJ, USA and from Kibbutzim College perceptions of technology integration in their teacher preparation program and assessed their perception of computer proficiency. The results indicated that there is a significant difference between the two institutions and between gender in (a) access to computers in college, (b) the opinion of students about their readiness to integrate ICT in education, (c) technological knowledge acquired during classes, and (f) the views of students if teachers are an example in the use of educational technologies. The findings also indicated that technology integration in these programs is still in developmental stages and that the differences between universities does not depend on gender or college statuses.

מחקרי

רשות המחקר וההערכה

אינפלציה בציונים בהכשרה להוראה

רקע למחקר

אינפלציה בציונים (grade inflation), הפכה בעשורים האחרונים לתופעה שכיחה במערכת ההשכלה הגבוהה. תופעה זו מייצגת מצב בו הציונים עולים במידה משמעותית, אך לא קיימת עלייה מקבילה באיכות הלומדים מבחינת ידע והישגים. הבעיה העיקרית בהקשר זה נעוצה באיבוד מעמדם של הציונים כמדד אמין ותקף להישגים ויכולות של תלמיד, בפגיעה במוניטין ובאמינות של מערכת ההשכלה הגבוהה כמנבאת הישגים עתידיים ובשחיקת מעמדם של הציונים כתמריץ המעודד למידה. המחקר הנוכחי מבקש לאמוד את תופעת אינפלציית הציונים בהכשרה להוראה בישראל, ולבחון את תפיסתם של הסטודנטים, המרצים ובעלי תפקידים אודות תהליכי הערכה וציינון בהכשרה להוראה. מטרת המחקר תיבדק תוך התייחסות לשתי תיאוריות בתחום: תיאורית היעילות של ההוראה (The teacher effectiveness theory) ותיאורית מתן ציונים ביד רכה (The grade-lenieny theory). המחקר ייערך במכללת סמינר הקיבוצים בשני שלבים. בשלב ראשון ייערך מיפוי של הציונים הנהוגים במכללה לאורך שלוש שנים כמו גם ראיונות בקרב בעלי תפקידים. בשלב שני ייערך סקר בקרב למדגם מייצג של סטודנטים ומרצים בבית הספר לחינוך. הבקשה לתמיכה מתייחסת לשלב הראשון בלבד.

מטרות המחקר

למחקר המוצע שתי מטרות. **המטרה הראשונה** הינה לאמוד את תופעת אינפלציית הציונים בהכשרה להוראה בישראל. **המטרה השנייה** היא לבחון את תפיסתם של הסטודנטים, המרצים ובעלי תפקידים אודות תהליכי הערכה וציינון בהכשרה להוראה. בהתאם לכך נוסחו שאלות המחקר.

שאלות המחקר עבור מטרת המחקר הראשונה:

1. באיזו מידה קיימת אינפלציה של ציונים בהכשרה להוראה בישראל?
2. באיזו מידה קיומה של אינפלציה של ציונים קשורה לתחום הלימוד, סוג הקורס, שנת הלימודים של הסטודנטים ותנאי העסקה של המרצים?

שאלות המחקר עבור המטרה השנייה:

3. באיזה אופן תופסים בעלי התפקידים את תהליכי הערכה והציינון בהכשרה להוראה?
4. באיזה אופן תופס סגל ההוראה את תהליכי הערכה והציינון בהכשרה להוראה?
5. באיזה אופן תופסים פרחי ההוראה את תהליכי הערכה והציינון בהכשרה להוראה?

השערות המחקר

בהתאם לתיאורית הציונים ביד רכה (The grade-lenieny theory) ניתן לשער שתי השערות:

- ✓ קיים תהליך של חליפין בין הסטודנטים לסגל ההוראה הבא לידי ביטוי בהערכה גבוהה בין שני הצדדים (ציונים עבור הסטודנטים, הרשמה וציונים למרצים).
- ✓ תהליך החליפין בין הסטודנטים לסגל ההוראה קשור לתחום הלימודים ורמת הסלקציה בכניסה אליהם, סוג הקורסים, לתנאי העסקה של סגל ההוראה, כמו גם לתפיסות בעלי התפקידים במחלקות האקדמיות את תהליכי הערכה והציינון לרמת הציונים במחלקה.

שיטה

נבדקים: המחקר נערך בקרב סטודנטים, מרצים ובעלי תפקידים בבית הספר לחינוך במכללת סמינר הקיבוצים. במסגרת זו נלמדים שמונה תחומי לימוד לתואר ראשון (B.Ed.): הגיל הרך, חינוך יצירתי, חינוך לבית הספר היסודי, חינוך מיוחד, חינוך לבית הספר העל יסודי בדגש מדעי הרוח, חינוך לבית הספר העל יסודי בדגש מדעים, אנגלית וחינוך גופני. כל תחום לימודים נלמד במסגרת מסלולית, בראשו עומד ראש מסלול. בכל מסלול קיימות התמחויות משנה. תכנית הלימודים כוללת לימודי חינוך ושיטות מחקר, לימודים דיסציפלינריים והתנסות מעשית בהוראה. הקורסים נלמדים כקורסים פרונטאליים וכסדנאות.

במחקר ישתתפו כל ראשי המסלולים, וכן מדגם של מרצים וסטודנטים. מדגם הסטודנטים יכלול כ-20% מכלל הסטודנטים בבית הספר (כ-470 סטודנטים בקירוב). המדגם ייבנה בשיטת שכבות, תוך התייחסות לגודל מסלול הלימודים, גודל התמחות המשנה ושנת לימודים. מדגם המרצים יכלול אף הוא 20% מסגל ההוראה בבית הספר (כ-120 מרצים בקירוב). גם בהקשר זה ייבנה מדגם לפי שכבות, תוך התייחסות לקביעות (יש/אין), היקף משרה, סוג הקורס הנלמד על ידי המרצה.

הליך המחקר: בשנת הלימודים תשע"ב נערך השלב הראשון של המחקר. בהקשר זה נערך מיפוי של הציונים הנהוגים במכללה לאורך שנתיים (תש"ע, תשע"א). מטרת המיפוי היא לאמוד את תופעת אינפלציית הציונים במכללה להוראה. המיפוי ייערך בכל מסלולי הלימוד תוך התייחסות לסוג הקורסים ושנת הלימודים. במקביל להליך המיפוי נערכו ראיונות חצי מובנים עם שמונת ראשי המסלולים במטרה ללמוד על תפיסתם אודות תהליכי ההערכה והציינון בהכשרה להוראה בכלל ובמסלול שבניהולם בפרט. השלב השני של המחקר יערך בשנת הלימודים הבאה (תשע"ג). במסגרת זו ייערך סקר בקרב למדגם מייצג של סטודנטים ומרצים בבית הספר לחינוך. במסגרת הסקר יועברו שאלוני דיווח עצמי. מטרת השאלונים הינה ללמוד על תפיסתם (של הסטודנטים והמרצים) את תהליכי ההערכה והציינון בהכשרה להוראה בכלל ובמסלול בו הם לומדים או מלמדים בפרט (מטרה שנייה).

ממצאים

בשלב זה נערך ניתוח ראשוני של הממצאים במחקר.

תהליך הכניסה להוראה: השנה הראשונה של אחר ההתמחות

רקע למחקר

תהליכי ההתפתחות הפרופסיונאלית של המורים נועדו לקדם את מעמדם כקהילה מומחית, לומדת וחוקרת, האמונה על ההשכלה והרווחה של הדור הצעיר. במסגרת זו מתגבש פיתוח של ידע מקצועי, מיומנויות פדגוגיות ויכולת רפלקטיבית כמו גם קידום אוטונומיה ואחריות מקצועית. וונק (Vonk, 1993) טוען כי לתהליך ההתפתחות הפרופסיונאלית של המורה שלושה שלבים. השלב הראשון מתהווה עוד בתהליך ההכשרה להוראה (pre-service). זהו שלב טרום פרופסיונאלי, בו פרח ההוראה רוכש ידע, ומיומנויות שנועדו לפתח את כישוריו כמורה. השלב השני הוא שלב ההתמחות (induction). זהו שלב הכניסה למערכת החינוך ותחילת העבודה כמורה מן המניין. השלב השלישי הוא שלב ההתמקצעות של המורה כפרופסיונאל (in-service) מומחה בתחומו ואחראי לרווחת לקוחותיו. תהליך זה מתהווה עם הוותק והניסיון בתפקיד.

שלב ההתמחות הוא השלב המשמעותי ביותר בהתפתחות הפרופסיונאלית של המורה. תקופת ההתמחות מהווה שלב מעבר מסטטוס של סטודנט לסטטוס של מורה מן המניין. מעבר זה כרוך בקשיים רבים בהתמודדות עם דרישות המערכת. תכניות ההתמחות נועדו להקל את הכניסה של המורה המתחיל למערכת החינוך, להפחית את תחושות הבדידות להקל עליו את ההשתלבות בבית הספר או בגן הילדים, ואף להקנות לו תמיכה אישית ורגשית.

עד לאחרונה, בתהליך הכניסה להוראה בקרב מורים בישראל הושם דגש משמעותי על שנת ההתמחות כחלק מרכזי בהתפתחות הפרופסיונאלית של המורה (שלב שני לפי וונק). בשנתיים האחרונות הוחלט להאריך שלב זה לשנתיים נוספות. החל משנת הלימודים 2009/10 תהליך הכניסה להוראה מוגדר על ידי משרד החינוך לתקופה של שלוש שנים: שנת ההתמחות בהוראה ושתי שנות העבודה שאחריה. במסגרת רפורמה זו המתמחה שסיים את תקופת ההתמחות זוכה למעמד של "עובד הוראה חדש". בשנה הראשונה שלאחר ההתמחות הוא מחויב להשתתף בקורס אקדמי לעובדי הוראה מתחילים הניתן במכללות להוראה, ובמהלך כל השנתיים הוא ילווה על ידי מורה מלווה. הצלחה של המורה המתחיל בשנים אלה תוביל לקבלת קביעות במשרד החינוך.

המטרה של הרחבת תהליך הכניסה להוראה לשלוש שנים קשורה בהכרה שתקופה זו הינה בעלת השפעה מכרעת על אופן ההשתלבות של המורה במערכת החינוך ובשאיפה להעמיק את תהליכי ההתפתחות הפרופסיונאלית של המורה המתחיל. המחקר המוצע מבקש להתמקד בשנה הראשונה לאחר ההתמחות, קרי השנה השנייה לעבודה של המורה המתחיל.

מטרת המחקר

מטרת המחקר לבחון באיזו מידה השנה הראשונה שלאחר ההתמחות מסייעת לקידום הפרופסיונאלי של המורה.

4. דוניצה-שמידט, ס., אקרמן-אשר, ה. וליבמן, צ. (2011). משובי הוראה מסורתיים לעומת מקוונים – "מצא את ההבדלים". הוראה באקדמיה, 1, 43-48.

מחקר זה מבקש לבחון היבטים שונים בהתפתחות הפרופסיונאלית של המורים המתחילים תוך התבססות על מודל ההתפתחות הפרופסיונאלית של וונק, וזאת תוך השוואה לשנת ההתמחות. באורח זה ניתן יהיה לאפיין את התרומה הייחודית של שנה א'.

שאלות המחקר

1. איזו מידה תופסים המורים המתחילים את תרומת הקורס האקדמי והליווי בבית הספר להתפתחותם הפרופסיונאלית בהיבטים הבאים: סוציאליזציה לתפקיד המורה, העמקת הידע (דיסציפלינרי ופדגוגי), השתלבות בארגון ופיתוח תפיסה פרופסיונאלית.
2. באיזו מידה תופסים המורים המלווים את תרומת הליווי של מורה מתחיל בשנה א' להתפתחות הפרופסיונאלית שלו?
3. באיזו מידה תופסים המנחים במכללות להוראה את תרומת הקורס האקדמי להתפתחות הפרופסיונאלית של המורה המתחיל?
4. האם קיימים הבדלים בין בוגרי שנת ההתמחות בהוראה (שנה אחת התנסות בהוראה) לבין בוגרי שנה א' (שנתיים התנסות בהוראה) בתפיסתם הפרופסיונאלית את ההוראה? אם כן, מהם?
5. האם קיימים הבדלים בין הסדנאות הייעודיות (קבוצות הומוגניות של מורים) לבין הסדנאות המעורבות (קבוצות הטרוגניות של מורים) בתפיסת המורים המתחילים את תרומת הקורס לעובדי הוראה מתחילים והליווי בבית הספר להתפתחותם הפרופסיונאלית בהיבטים שהוזכרו לעיל?
6. באיזו מידה הקורס לעובדי הוראה והליווי בבית הספר תורמים לכוונות להתמדה במקצוע ההוראה? האם קיימים הבדלים בהקשר זה ביחס לשנת ההתמחות?

שיטת המחקר

אוכלוסייה: המחקר מוצע נערך במכללת סמינר הקיבוצים בשנת הלימודים תשע"ב. במסגרת המחקר השתתפו המורים המתחילים ומתמחי תכנית ההתמחות אשר ילמדו בסדנאות השונות בשנת לימודים זו. בנוסף, המחקר נערך בקרב מורים מלווים ומנחים בסדנאות.

כלי מחקר: לצורך המחקר הועברו שאלונים, שאלון מקדים ושאלון מסכם, למורים המתחילים. בנוסף, הועברו שאלונים למורים המלווים ונערכו ראיונות חצי מובנים בקרב המנחים בסדנאות.

ממצאים

הנתונים נמצאים בשלב ראשוני של ניתוח.

נשירה מהכשרה להוראה

מערכת ההשכלה הגבוהה התרחבה והתפתחה במידה ניכרת בעשורים האחרונים במרבית המדינות המפותחות. כתוצאה מכך, חל גידול משמעותי במספר הסטודנטים הלומדים במוסדות האקדמיים. במקביל, קיימים שיעורים לא מבוטלים של סטודנטים הנושרים במהלך לימודיהם, ואינם זוכים לתואר האקדמי. נשירה של סטודנטים במהלך הכשרתם גורמת לאובדן של משאבים כלכליים וחינוכיים, והיא מעוררת תחושות של אי נחת וחוסר שביעות רצון מהמוסד האקדמי. בישראל כמעט ולא נערכו מחקרים רחבי היקף על מנת ללמוד על הסיבות לנשירה מהשכלה גבוהה.

המחקר הנוכחי מבקש לבחון את הנשירה מלימודי התואר הראשון בחינוך והוראה במכללה גדולה לחינוך בישראל, מכללת סמינר הקיבוצים.

מטרת הסקר

מטרת המחקר העיקרית הינה להצביע על גורמי הסיכון לנשירה מהכשרה להוראה, ולבחון את היקף הנשירה במכללה להכשרת מורים, את פרופיל הנושרים ומניעים לנשירה מן המכללה ומתחום החינוך וההוראה. מטרת המחקר תיבדק תוך התייחסות לשתי תיאוריות בתחום: תיאורית השתלבות הסטודנט (The Student Integration Model) של טינטו (Tinto, 1975) ומודל הנשירה של הסטודנט (The Student Attrition Model) של בין (Bean, 1980; 1983). המחקר ייערך בשני שלבים. בשלב ראשון יערך מיפוי של היקף הנשירה השנתי במכללה בין השנים 2005 עד 2010. בשלב שני יעשה ניסיון לאתר את הסטודנטים שנשרו מלימודיהם והם יתבקשו לענות על מספר שאלות לסטודנט הנושר במסגרת סקר טלפוני.

מעורבות חברתית בהכשרת מורים: הערכת תרומותיה לגיבוש ידע, עמדות ותחושת מסוגלות לתפיסת הסטודנטים והבנת הגורמים הקשורים לעיצוב חווייתה

במכללת סמינר הקיבוצים פועלת החל משנת הלימודים תשס"ז תכנית למעורבות חברתית, בה מחויבים להשתתף כלל הסטודנטים הלומדים לתואר ראשון. התכנית מבוססת על התפיסה הפדגוגית של תכנית רחבה יותר הפועלת במכללה, תכנית "יש דרך", השואפת לטפח בקרב מתכשרי ההוראה תודעה חברתית הן כאזרחים והן כמחנכים לעתיד, לה ביטוי מעשי בפעילות למען הקהילה ובסיס רחב של ידע חברתי רלוונטי תומך. התכנית למעורבות חברתית משלבת השתתפות בקורס אקדמי עיוני, העוסק בסוגיות חברתיות ושואף לצייד את הלומדים ביכולת התבוננות ביקורתית על המציאות החברתית, לצד פעילות קהילתית המבוצעת במסגרות חברתיות וחינוכיות בהתאם לנושא הקורס ו/או בהתאם ליוזמות של ראשי המסלולים. על התכנית אמונה היחידה למעורבות בחברה ובקהילה במכללה. ראשי היחידה, הגב' הדסה טרון וד"ר ניר מיכאלי יזמו את המחקר הנוכחי, במטרה לפתח תובנות חדשות לגבי האפקטיביות של התכנית וללמוד על מרכיבים שונים בתוכה כמקורות אפשריים לעכבותיה וחוזקותיה, מתוך ראייה מערכתית רב-ממדית. מחקר ההערכה נערך בשנה"ל תשע"א.

מטרות המחקר

מטרתו המרכזית של מחקר ההערכה הנה לבחון את תפיסות הסטודנטים המשתתפים בתכנית לגבי תרומתה לטיפוח תודעה ועשייה חברתית, בהתייחס לשלושה מישורים: ידע, עמדות ומסוגלות. מישור הידע התייחס להערכת תרומתה הנתפסת של התכנית לרכישת ידע בנושאים חברתיים, הרלוונטי גם לביצוע תכניות ויוזמות חברתיות. **במישור העמדות** הוערכו תפיסות המשתתפים לגבי תרומת התכנית לטיפוח מכוונות קהילתית כאזרחים ביקורתיים, אכפתיים ומעורבים במרחב הציבורי, וכמחנכים מקדמי ערכים ועשייה חברתית בקרב תלמידיהם. מישור המסוגלות העריך את תרומתה הנתפסת של התכנית לקידום תחושת מסוגלות להניע, להוביל וליישם הלכה למעשה יוזמות חברתיות ופעילות חברתית בזירה הקהילתית והחינוכית.

מערך המחקר

מדגם: המחקר נערך, כאמור, בשנת הלימודים תשע"א בקרב סטודנטים לתואר ראשון שהשתתפו בתכנית המעורבות החברתית בשנה זו. במסגרת התכנית השתתפו סטודנטים במסלולים גיל רך, יסודי, חינוך מיוחד, אנגלית, חינוך גופני ומדעי הרוח (יותר ממחציתם מהחינוך הדמוקרטי). במרבית המסלולים השתתפו הסטודנטים בתכנית בשנה הראשונה ללימודיהם. בסך הכול מסגרת הדגימה כללה 315 סטודנטים, מתוכם השתתפו במחקר בפועל 200 סטודנטים. הפעילות החברתית שביצעו הסטודנטים במסגרת התכנית נערכה בעיקר במוסדות חינוכיים, פורמליים ובלתי פורמליים. פחות משליש מהמשתתפים פעלו במוסדות חברתיים מסוגים שונים.

כלי המחקר וההיבטים המוערכים באמצעותם: לצורך מחקר זה נבנה שאלון דיווח עצמי לסטודנטים, אשר כלל פריטים סגורים לצד שאלות פתוחות. המשתנים התלויים במחקר התייחסו

לתרומת ההשתתפות בתכנית לשלושת היבטים שתוארו לעיל – ידע, עמדות ומסוגלות. רכיב הידע החברתי נבדק ביחס לפעילות החברתית עצמה וביחס לקורס האקדמי. רכיב העמדות התייחס לבניית והעצמת תודעה ומכוונות חברתית ונבדק בהקשרם של תפיסות וערכים אישיים ומקצועיים. בהקשר זה נמדדו שישה משתנים: תודעה חברתית, שינוי כלפי מצוקות חברתיות, שינוי כלפי החשיבות של פעילות למען הקהילה, חשיבות טיפוח ערכים חברתיים בקרב תלמידים, הכשרה להוראה, וחיזוק המשמעות של תפקיד המורה. ולבסוף, רכיב **המסוגלות** התייחס לתחושת מסוגלות המשתתפים לעסוק בפעילות חברתית וליזום מהלכים ותכניות הקשורות בקידום סוגיות חברתיות בקהילה ובבתי ספר כאזרחים וכמורים לעתיד, בהתאמה. משתנה נוסף העריך את תפיסות המשתתפים לגבי תרומת פעילותם לקהילה עמה היו מעורבים. לצד משתנים אלו שהעריכו את תרומותיה של התכנית, מנקודת מבטם של הסטודנטים המשתתפים, נבנו מדדים נוספים ששימשו כמשתנים בלתי תלויים במחקר והעריכו את אפיוני הסביבה האקדמית והחברתית, כפי שנתפסו על ידי המשתתפים. הללו הם: קשיים במהלך המעורבות החברתית, סיוע איש הקשר, ותפיסת הקורס האקדמי כתומך בפעילות החברתית. בנוסף, הוערכה במחקר מידת שביעות רצונם של המשתתפים מהתכנית, וכן משתני רקע ששימשו כמשתנים בלתי תלויים במחקר, ובכללם השנה בה השתתפו הסטודנטים בתכנית ומידת ההתעניינות שלהם בנושאים חברתיים ברמה יומיומית. בנוסף על השאלון נערכו ראיונות עם ראשי המסלולים במטרה ללמוד על עמדותיהם ביחס לתכנית ובעיקר על מידת ואופי שילובם של התכנים החברתיים בחזון החינוכי שלהם, כמו גם בתכנית הלימודים במסלולם הלכה למעשה.

ממצאים עיקריים

באופן כללי, הממצאים העלו כי לתפיסת המשתתפים התכנית תרמה במידה בינונית בלבד לטיפוח כלל היבטים המיוצגים בשלושת המישורים שנבחנו: ידע, עמדות ומסוגלות בהקשר החברתי. בחינה מעמיקה יותר של דירוגי המשיבים את תרומות התכנית לקידום היבטים אלו, העידה על רכיב התודעה החברתית (המיוצג בתוך מישור העמדות) כגורם הנתרם ביותר מההשתתפות בתכנית. לפי זאת, לתפיסת הסטודנטים, התכנית הצליחה לקדם במידה לא מבוטלת (המצויה בתחום הבינוני-גבוה של הסקלה), היבטים הקשורים בהפנמה של תפיסות וערכים חברתיים, המשקפת מודעות ומכוונות חברתית-קהילתית חקרנית וביקורתית. הללו כוללים, בין היתר, קבלה של האחר והשונה בקהילה תוך מודעות ורגישות לצרכיהם ולמצוקות חברתיות, סדיקת תפיסות סטריאוטיפיות לגבי קבוצות מוחלשות באוכלוסייה, העלאת ביקורת כלפי אי-שוויון חברתי וכן רצון לפעול למען הקהילה. בהשוואה לכך, לתכנית תרומה פחות משמעותית לרכישת ידע חברתי רלוונטי ולטיפוח תחושת המסוגלות של המשתתפים ליזום ולהוביל מהלכים חברתיים התומכים ביישום התודעה החברתית המתפתחת. חשוב להדגיש כי גם היבטים הקשורים לעמדות המשתתפים במישור המקצועי נחוו על ידם כמרכיבים שהתכנית לא סייעה משמעותית לקידומם, בעיקר בהשוואה לרכיב התודעה החברתית. בהקשר זה עלה, אפוא, מהמחקר כי התכנית הצליחה יותר בהבניה או בחיזוק של תודעה חברתית בתפיסתם האישית של המשתתפים את עצמם כבני אנוש וכפרטים המהווים חלק מקהילה וחברה, ופחות בזירה המקצועית, בהתייחס לתחושת משמעות ולקידום מכוונות חברתית פעילה בתפיסת תפקידם כמורים וכמחנכים.

בנוסף, ראוי לציין כי ניתוח איכותני של שאלות פתוחות הקשורות במישור העמדות ובמשמעויות התכנית עבור המשתתפים, העלה כי המשיבים מייחסים חשיבות גדולה לעצם המפגש עם המרחב של "האחר", החשיפה והמודעות לפלחי אוכלוסייה שלא הכירו קודם לכן, ובעיקר

למגע הישיר ולקשר האנושי הנרקם ביניהם, כמקור חשוב לקידום תפיסות לגבי חשיבות הפעילות למען אחרים בקהילה והבנת מצוקותיהם, ולעירור השאיפה לפעול למען צדק חברתי, צמצום פערים חברתיים והיענות לצרכיהם של האחרים המוחלשים.

בהתייחס להערכת **תרומות התכנית עבור האחרים בקהילה**, מנקודת מבטם של הסטודנטים, התקבלו ממוצעי דירוגים גבוהים יותר (המצויים בתחום הבינוני-גבוה), בהשוואה למרבית מרכיבי התרומות שהוערכו עבור הסטודנטים המשתתפים. תיאוריהם הפתוחים של המשיבים בהקשר זה העלו חוויה חיובית של תמיכה של והעצמת האחר, בעיקר בהתייחס לפעילות עם ילדים, תוך מתן דגש רב לאיכויות הרגשיות והחברתיות שהעניקו המפגשים לילדים.

מחקר זה, העריך, כזכור, גם מאפייני רקע וסביבה, כמו גם את שביעות רצונם של המשתתפים מן התכנית כגורמים שעשויים לקדם או לעכב את תרומותיה החיוביות של התכנית. ראשית נבחנה השפעתם האפשרית של שייכות למסלול לימודים ושל השנה ללימודים בה התקיימה התכנית, ונמצא כי משתנים אלו אכן תורמים לשונות בין המשתתפים בתפיסתם את תרומות התכנית, בעיקר בהתייחס להיבטים הקשורים במרחב המקצועי של פרח ההוראה. באשר לשנת הלימודים בה התקיימה המעורבות נמצא כי לתכנית תרומה גבוהה יותר באופן משמעותי בשנה האחרונה ללימודים, בהשוואה לשנתיים הראשונות. באשר לשייכות למסלול לימודים, ראיונות שקוימו עם ראשי המסלולים סייעו להבנה הפרשנית של הממצאים. הללו הובילו למסקנה כי התכנית מצליחה לתרום יותר לטיפוח מכוונות חברתית-קהילתית בקרב פרחי ההוראה בהתייחס לתפיסת התפקיד שלהם, במסלולים בהם ראש המסלול מעיד על עצמו כבעל חיבור אותנטי ועמוק לסוגיות חברתיות, כך שהוא רואה בהם חלק אינטגרלי ומרכזי ממשנתו החינוכית ומפעיל מאמצים מכוונים לתרגום לתכנית הלימודים ולפעילות חוץ-קוריקולרית. במסלולים אלו גם תחושת המסוגלות של המשתתפים לפעול באופן ממשי לקידום מהלכים חברתיים בזירה המקצועית ובמעגל הקהילתי גבוהה יותר, בהשוואה למסלולים אחרים.

השפעתם הפוטנציאלית של משתנים אלו על תרומותיה הנתפסות של התכנית נבחנה גם במסגרת מודל רב-משתני. ממצאי הניתוח העלו כי האפקט של השייכות למסלול כמו גם של שנת ההשתתפות בתכנית נעלמו לנוכח שילובם עם משתני שביעות רצון המשתתפים מן התכנית. לעומת זאת, שביעות רצון המשתתפים מן התכנית, כפי שהוערכה באופן ישיר, נמצאה בעלת אפקט ייחודי ביחס לכל מרכיבי תרומותיה הנתפסות (הגלומים במישורי ידע, עמדות ומסוגלות בהקשר אישי ומקצועי), ושני מדדי העקיפים יותר (שהוגדרו במחקר באמצעות תפיסת תמיכת הקורס האקדמי ותחושה של תרומה לקהילה) נמצאו אף הם קשורים באופן חיובי וייחודי לתרומות הנתפסות במרבית המישורים. מכאן, שחוויה חיובית של התכנית קשורה בהערכת תרומותיה כמשמעותיות עבור פרח ההוראה, מעבר לאפקט שיש לשנת הלימודים בה הוא לומד ולמסלול אליו הוא משתייך. לפי זאת, תחושת סיפוק מן התכנית תורמת להפנמת עמדות חברתיות וידע רלוונטי בזהותו של פרח ההוראה כאדם וכמורה מכוון קהילה, ולתפיסתו את עצמו כבעל יכולת לפעול ולהניע שינוי בהקשרים אלו.

השאלה הפתוחה אשר נגעה לשביעות רצון מהתכנית, הרחיבה את ההבנה לגבי חווית המשתתפים את התכנית כמספקת ומשמעותית. ניתוח תמטי העלה כי קרוב לרבע ממשתתפי המחקר ראו בגורמים סביבתיים שליליים הקשורים בפעילות עצמה (כמו עומס שעות המתנגש עם מחויבויותיהם האקדמיות, תחושה של גיוס שלא מרצון לפעילויות מסוימות ללא אפשרות בחירה, התנהלות לקויה של הארגון בו פעלו והיעדר כלים וסיוע מספק) גורמים מדכאים אשר פגעו בתחושת המשמעות של הפעילות החברתית עבורם. לעומתם, שיעור קטן יותר של משיבים התייחס להיבטים חיוביים, ותיאר תחושות של משמעות והנאה אותן שאב בעיקר

מהסיפוק הגלום בחוויה חיובית של נתינה לאחרים בקהילה, מהחיבור האנושי שנוקם עמם ומתהליכי הלמידה והצמיחה האישית שהתעוררו בעקבות התכנית ובמהלכה. החוויה הרגשית הגלומה בהשתתפות בתכנית והמשמעות שמעניקים לה המשתתפים ניזונה, אפוא, לפחות חלקית, מגורמים סביבתיים שונים אשר תורמים לעיצובה. המחקר הנוכחי התייחס לגורמים אלו ובחן את תפיסות המשתתפים לגבי מרכיבים שונים בתכנית, אשר עשויים להעצים או להחליש את חוויית הסיפוק מן התכנית ולהשפיע על המשמעויות שהם מייחסים לה.

ספציפית יותר, העריך המחקר את תפיסות המשתתפים לגבי הקורס האקדמי ומאפיינים הקשורים בסביבת הפעילות עצמה. בהתייחס לקורס האקדמי נמצא כי המשיבים ייחסו לו תרומה בינונית עד גבוהה כגורם התומך בפעילות החברתית, בהיבטים שונים כמו ליווי המרצה את הפעילות, תפיסת הקורס כמרחב ראוי ויעיל ללמידת עמיתים ותמיכה רגשית, וכן להקניית ידע רלוונטי לפעילות. בהתייחס למאפייני סביבת הפעילות, בחן המחקר את תפיסות המשתתפים לגבי מידת ואופי הקשיים שליוו את הפעילות בשטח ומעורבותו של איש הקשר. הממצאים הכמותיים הניבו דירוגים בינוניים. התייחסותם הפתוחה של המשיבים לסוגיות אלו סיפקה תמונה רחבה והבנה מעמיקה של המרקם הסביבתי בתוכו פעלו הסטודנטים, לתפיסתם.

ספציפית יותר, חשפו המשיבים קשת רחבה של עכבות, ובכללן הדגשה של חסר משמעות בהיבטים פרקטיים של התכנית הכוללים רכישת מיומנויות, אסטרטגיות פעולה וכלים המסייעים להתמודדות יעילה עם צרכיהן של האוכלוסיות הספציפיות עמן פעלו, וכן ליווי מקצועי ועקבי אשר ייתן מענה לבעיות אופרטיביות העולות מן השטח. בהתאמה לכך, חלק מהמשיבים התייחס לקשר לקוי בין תכני הקורס לבין הפעילות בשטח, וקבל על היעדר הכשרה מתאימה התומכת באופן מעשי ביישום הידע הנלמד. לצד ההתייחסות להיבטים המקצועיים התייחסו המשיבים גם לצורך בתמיכה וליווי בעלי אופי רגשי מצד אנשי קשר או גורמים מעורבים אחרים, שיסייעו בידם להכיל ולעבד באופן אדפטיבי את הרגשות הכרוכים בהתנסויות הלא פשוטות והאתגרים הניצבים בפניהם במסגרת הפעילות. ביקורות נוספות שהועלו כללו היבטים מנהליים כמו ריבוי שעות פעילות והיעדר גמישות באופן פריסתן, מוכנות לקויה מצד הארגונים החברתיים והמוסדות החינוכיים לקלוט ביעילות את המשתתפים ולתמוך בפעילותם, וכן חוויה של כפייה או היעדר בחירה ביחס לאופי הפעילות ומקומה.

הערכתם של משתתפי התכנית את הגורמים הללו עשויה להשפיע רבות על שביעות רצונם מן התכנית. מודל רב משתני אישש השערה זו, כך שמאפייני הסביבה האקדמית (תפיסת הקורס האקדמי כתומך בפעילות החברתית) וכן משתנים המייצגים את הסביבה שעטפה את הפעילות החברתית עצמה (קשיים שעלו במהלך הפעילות ומידת סיוע מצד איש הקשר במקום) נמצאו בעלי תרומה ייחודית לשביעות הרצון של הסטודנטים מן התכנית בכללותה. הערכתם של הסטודנטים את תרומתם לקהילה גם היא נמצאה כגורם הקשור חיובית לרמת שביעות רצון שלהם. לעומתם, שנת הלימודים בה בוצעה הפעילות כמו גם מסלול הלימודים ורמת התעניינות היומיומית של הסטודנטים בנושאים חברתיים נמצאו כבלתי משמעותיים, במודל זה בו שולבו יחד עם גורמי הסביבה.

השלכות אופרטיביות והמלצות יישומיות:

פרק הדיון שחתם את עבודת ההערכה התייחס למשמעויות תיאורטיות של ממצאיו, ולצדן העלה המלצות יישומיות שעשויות לסייע לחיזוק תרומותיה החיוביות. הדגש על שביעות רצונם של המשתתפים מן התכנית, כגורם הקשור משמעותית לתהליכי הפנמה רצויים של ידע וערכים חברתיים ולתחושת מסוגלות של פרחי ההוראה לתרגם לפעילות ממשית, מכון

לצורך בהתייחסות ממוקדת של מפעילי התכנית לגורמי סביבה שעשויים להשפיע על תפיסת תרומותיה. גורמים אלו נדונו בהרחבה לאורך הדיון והם כוללים, בין היתר, הבנייה של מסגרת הדרכה וליווי, אשר ממוקדת בהיבטים פרקטיים של התכנית (הנוגעים בעיקר לציוד המשתתפים בכלים וידע הרלוונטיים לצורכי האוכלוסיות השונות), ומסייעת למשתתפים באופן רציף ועקבי בקשיים העולים מן השטח ומחייבים פתרונות מידיים. מרחב מובנה המעניק תמיכה רגשית למשתתפים, תוך היענות לצרכיהם הרגשיים הנגזרים מהפעילות במסגרתה גם הוא גורם מסייע חשוב. במסגרת מרחב שכזה יש להבטיח זמינות אופטימלית מצד גורמים בשטח ובאקדמיה, המאופיינת בקשב, ליווי הסטודנט בעיבוד רפלקטיבי של חוויותיו ותמיכה בתחושת מסוגלות ובתפיסות עצמי חיוביות. בנוסף, רצוי לשלב אינטראקציות יזומות בין המשתתפים המאפשרות שיתוף דיאלוגי בחוויות, קשיים ודילמות ועיבודן כמו גם וונטילציה רגשית.

המלצות נוספות הנן תמיכה בתחושת בחירה של המשתתפים דרך הגברת ממד הגמישות באופייה של התכנית, ושיתופם של הסטודנטים בתהליכים מסוימים של קבלת החלטות כמו שיבוצים לפעילויות השונות, עיצוב התכנים הנלמדים ודרכי הלמידה. לכך קשורה המלצה נוספת, אשר עשויה להעצים את תחושת המשמעות שמוענקת לתכנית, היא חיזוק הרלוונטיות של הפעילות החברתית לתחומי העניין וכשריהם של המשתתפים, בהתאם לתחומי ההכשרה שלהם.

באשר להשלכות הממצאים הנוגעים לתרומות התכנית, ראוי לשים דגש רב יותר על הבניית תהליכי חינוך ולמידה, התורמים להכלתם של ערכים חברתיים ותחושת מסוגלות ליזום ולהניע תכניות ומהלכים חברתיים בתפיסת התפקיד של פרחי ההוראה כמורים וכמחנכים לעתיד.

הערכת התכנית "הרחבת ההסמכה למדעים" במסגרת המסלול להכשרת אקדמאים להוראה במכללת סמינר הקיבוצים

רקע

בשל המחסור במורים למדעים בבתי הספר היסודיים נפתחה במכללת סמינר הקיבוצים בשנה"ל תשע"ב תכנית חדשה להרחבת ההסמכה במדעים לבית הספר היסודי. את התכנית יזם הפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה במשרד החינוך והתכנית מופעלת במסגרת המסלול להכשרת אקדמאים להוראה בשיתוף המסלול להוראת המדעים במכללה. הרשות למחקר ולהערכה במכללת סמינר הקיבוצים נתבקשה ללוות את התכנית במחקר הערכה, שמטרתו לבחון את שביעות הרצון של המורים המשתתפים מהתכנית וכן את תפישתם באשר למידת תרומתה של התכנית להכשרתם כמורים למדעים.

מערך המחקר

כלי מחקר והליך: בסוף סמסטר א' מלאו המורים שאלון דיווח עצמי, שחובר במיוחד עבור תכנית זו וכלל שאלות סגורות ופתוחות. השאלון בחן את ציפיות המורים מן התכנית, את שביעות רצונם מהקורסים הספציפיים שנלמדו בסמסטר א' ואת מידת תרומתם להכשרתם כמורים למדעים. כמו כן בחן השאלון את שביעות הרצון של המורים מהתכנית על מרכיביה השונים.

הנחקרים: מתוך 21 מורים הלומדים בתכנית השיבו על השאלון 19 מורים, מתוכם 15 נשים ו-4 גברים. 8 מן המורים (42%) הינם בעלי תואר ראשון בחינוך (B.Ed.), 5 מן המורים (26%) הינם בעלי תואר ראשון כללי (B.A.), 5 מורים נוספים (26%) הינם בעלי תואר שני כללי (M.A.), ואילו מורה אחד בעל תואר שני בחינוך (M.Ed.). רובם המכריע של המורים (89%) מחזיקים בתעודת הוראה, מתוכם 3 מורים (16%) מחזיקים בתעודה לבית ספר יסודי כיתות א'-ב', 5 מורים (26%) – לבית ספר יסודי כיתות א'-ו', 3 מורים (16%) לבית ספר על יסודי, 2 מורים נוספים (11%) – הינם בעלי תעודת הוראה רב-גילית, ומורה אחד בעל תעודת הוראה לגיל רך.

סיכום ממצאים עיקריים והמלצות

באופן כללי המורים המשתתפים בתכנית מביעים שביעות רצון רבה ממרבית הקורסים שהם למדו עד כה (ובמיוחד מקורס הפיזיקה ומקורס עולם הצמח) והדבר בא לידי ביטוי במרבית היבטי שביעות הרצון שנבחנו במחקר. המורים העריכו במיוחד את רמת התכנים הנלמדים בקורס ובקיאאות המרצים, את הדיאלוג שניהלו המרצים בקורסים עם הסטודנטים ואת הבהירות, הארגון והעמידה בזמנים ובתכניות הקורסים. כמו כן המורים המשתתפים בתכנית שיבחו את מרצי הקורסים, את מקצועיותם, את בקיאותם בנושא ואת יכולתם להעביר את השיעור בצורה מעניינת וברורה. הקורס היחיד שזכה לשביעות רצון בינונית היה הקורס לביולוגיה, שהועבר באופן מקוון. לדעת המורים שהשתתפו בקורס, הנושאים בקורס זה לא הוסברו כראוי והוא לא תרם לעבודתם בבית הספר.

אשר לתרומתם של הקורסים להכשרת מורים למדעים נראה כי מחד גיסא, בהתאם לציפיותיהם, המורים סבורים כי הקורסים שנלמדו בסמסטר א' הרחיבו את הידע שלהם בתחום הדעת ואף תרמו לחיזוק ביטחונם העצמי כמורים למדעים. מאידך גיסא, למרות שציפו, הם חשים כי הקורסים תרמו פחות למיומנויות הפדגוגיות ולמיומנויות המעשיות הייחודיות להוראת מדעים. ואכן הביקורת העיקרית של המורים היא על הקורסים הספציפיים וכן על התכנית בכללותה בגלל היעדר התאמה בין הנושאים הנלמדים בקורסים אלה לבין תכנית הלימודים בבית הספר וכן ממחסור יחסי בהתנסויות מעשיות. אולם, על אף ביקורת זו המורים מעריכים את התכנית באופן חיובי ביותר. הם מביעים שביעות רצון רבה ממרכיביה השונים ובפרט מהאווירה הכללית בה, ממגוון הקורסים ומנכונות צוות המרצים לבוא לקראת המורים. זאת ועוד, המורים ממליצים לעמיתיהם לקחת חלק בתכנית זו.

מתוך ממצאים אלו עולות שתי המלצות עיקריות. בראש וראשונה נראה כי עניין ההתאמה בין תכנית הלימודים בקורסים לבין תכנית הלימודים בבית הספר מעסיק מאד את המשתתפים בתכנית. על כן, מומלץ שהמרצים המלמדים את הקורסים בתכנית ידונו בסוגיה זו במהלך הוראתם ובמידת האפשר ינסו לקרב את הנושאים הנלמדים בקורסים אל תכנית הלימודים במדעים בבית הספר. ההמלצה השנייה נוגעת לאופן העברת הקורסים בתכנית. על אף שאי אפשר לקבל מסקנות מרחיקות לכת בנוגע לאופן העברת הקורסים על בסיס קורס מקוון אחד בלבד, נראה שלמורים היה קשה במיוחד להתמודד עם קורס שהועבר במלואו באופן מקוון. לכן, אם המרצים מעוניינים באופן העברה מקוון של הקורס (לדוגמה, על מנת להציע למורים דרכי הוראה מגוונות יותר), מומלץ לכלול בו גם מספר פגישות פרונטליות בין המורים לבין המרצה. **מחקר ההערכה ממשיך לעקוב אחר התכנית בשנתיים הראשונות להפעלתה.**

הערכת קורסי הקיץ הדיסציפלינאריים בשפה האנגלית

במסגרת בית הספר הבינלאומי שהוקם במכללת סמינר הקיבוצים, נפתחו במהלך קיץ תשע"א שני קורסים דיסציפלינאריים שהועברו בשפה האנגלית. קורס אחד עסק בנושאי יהדות וישראל והועבר על ידי מספר מרצים אורחים שהוזמנו להרצות בקורס. המרצים כולם היו מרצים המלמדים במכללה, חלקם דוברי אנגלית כשפת אם וחלקם לא. הקורס רוכז על ידי ד"ר מיכה באלף. הקורס השני עסק בנושא הגלובליזציה וניתן על ידי מרצה-אורחת מאוניברסיטת אוהיו בארצות הברית. משך הקורסים היה כשלושה שבועות במהלך חודש יולי 2011, וכל קורס הקנה קרדיט אקדמי של קורס סמסטריאלי (30 שעות).

דוא"ל עם פרטים על הקורסים נשלח לכלל הסטודנטים במכללה מבעוד מועד. בנוסף הוצע הקורס למורים בפועל הזקוקים לנקודות זכות לצורך השתלמויות. הקורס היה פתוח גם לסטודנטים מחו"ל. לקורס הראשון נרשמו 31 סטודנטים, לקורס השני 30 (חלק מהסטודנטים נרשמו ליותר מקורס אחד) רובם סטודנטים במכללה, ומקצתם מורים בפועל. בקורס השתתפו גם 5 תלמידים זרים.

זו השנה השנייה שבה ניתנים קורסים מסוג זה במסגרת בית הספר הבינלאומי. גם בשנת תשע"א ניתנו שני קורסים שהוערכו על ידי הרשות למחקר ולהערכה (דוניצה-שמידט, 2010).

מטרות המחקר

מטרותיו של מחקר זה היו לבדוק את פרופיל הסטודנטים שבחרו להירשם לקורס הקיץ, את מניעיהם לעשות כן, את מידת התרומה של קורס זה עבורם ואת מידת שביעות רצונם מהיבטים שונים של הקורס. עוד בדק המחקר את הקשיים בהם נתקלו הסטודנטים בקורס זה ואת חווית הלמידה שלהם בקורס תוכן המועבר בשפה האנגלית.

מערך המחקר

המשתתפים: אוכלוסיית המחקר כללה 61 סטודנטים אשר למדו בשני קורסי הקיץ באנגלית. מתוכם השיבו על השאלון במחקר הנוכחי 38 איש: 28 סטודנטים במכללה ו-10 מורים. 17 משיבים (מהם 12 סטודנטים ו-5 מורים) למדו בקורס בנושא היהדות וישראל, ו-24 משיבים (מהם 16 סטודנטים, 5 מורים) למדו בקורס בנושא הגלובליזציה. מתוך הסטודנטים של המכללה 30% לומדים לתואר בוגר בהוראה, 40% מהם לומדים במסלול להכשרת אקדמאים להוראה ו-30% נוספים מגיעים מלימודי התואר השני במכללה. הסטודנטים הלומדים בקורס מגיעים בעיקר ממסלול אנגלית (48%), חינוך מיוחד (22%) ומחול (17%). השאר מגיעים ממדעי הרוח (4%), גיל רך (4%), ויסודי (4%).

כלי המחקר: כלי המחקר היה שאלון דיווח עצמי אנונימי שניתן לסטודנטים בתום הקורס. השאלון בדק את מניעיהם להירשם לקורס, את מידת התרומה של הקורס עבורם כפי שהם חווים זאת, את מידת שביעות רצונם מהיבטים שונים בקורס ואת חווית הלמידה עבורם. הסטודנטים התבקשו גם להציע שינויים בקורסים עתידיים כאלה. הליך המחקר: השאלונים הועברו באופן ידני על ידי עוזר מחקר ביום האחרון של כל קורס.

ממצאי המחקר

- ✓ שפת האם של רוב הסטודנטים והמורים היא עברית אך רובם דיווחו על רמת אנגלית גבוהה. אנגלית היא שפת האם של חמישית מהם.
- ✓ המניעים העיקריים של הסטודנטים להירשם לקורס הקיץ היו ההיבטים "הטכניים": על מנת להוריד לחץ מהשנים הבאות וצורך בנקודות זכות להשלמת התואר/תעודה. מניע בולט נוסף היה סקרנות, עניין ורצון בחוויה מיוחדת. שיפור האנגלית היווה מניע עבור כשליש מהסטודנטים.
- ✓ הסטודנטים מרוצים במידה בינונית עד גבוהה מהמועדים בהם ניתן הקורס, מתכני הקורס וממבנהו. קצת יותר ממחציתם יהיו מעוניינים בקורסי קיץ נוספים (אך לא בקורסים במהלך השנה) וימליצו לחבריהם לקחת קורס כזה. מידת שביעות רצונם של המורים מהיבטים אלו הייתה גבוהה יותר.
- ✓ רוב הסטודנטים והמורים דירגו את רמת הקורסים ואת העומס הלימודי כסבירים.
- ✓ רק מחצית מהסטודנטים ו-40% מהמורים מדווחים על בקיאותם בחומר הנלמד במידה רבה עד רבה מאוד. עם זאת, רוב הסטודנטים והמורים לא נתקלו בקשיים כלשהם בקורס בשל השפה עצמה.
- ✓ הקשיים עיקריים בהם נתקלו הסטודנטים בקורס של המרצים האורחים היו (א) ריבוי הנושאים בקורס שגרמו להם לאבד את הקשר בין הדברים (ב) רמת האנגלית הנמוכה יחסית של חלק מהמרצים גרמה לאי-הבנה של הדברים (ג) חוסר בהירות לגבי מי מנהל את הקורס ולמי יש לפנות על מנת לקבל אינפורמציה. בקורס של המרצה מחו"ל ציינו הסטודנטים בעיקר את חוסר הבהירות שנבע מחוסר ארגון של המורה ומהעברה לא טובה של התכנים שנלמדו. כמה סטודנטים נוספים ציינו את האינטנסיביות והעומס של הקורס כמקור קושי נוסף.
- ✓ הסטודנטים שיפרו את רמת האנגלית שלהם במידה מעטה בלבד, אך נמצא הבדל בין שני הקורסים כאשר בקורס שניתן על ידי המרצה האורחת (דוברת אנגלית כשפת אם) דיווחו הסטודנטים על תחושה גבוהה של יותר של שיפור רמת האנגלית מאשר בקורסים שנלמדו עם המרצים האורחים, רובם דוברי עברית כשפת אם.
- ✓ רוב הסטודנטים דיווחו על חווית הלימוד בשפה באנגלית כנפלאה, שונה, מרעננת ומאתגרת.
- ✓ גם הסטודנטים וגם המורים מסכימים במידה רבה שכל תלמיד במכללה צריך ללמוד קורס בשפה האנגלית במהלך לימודיו.

הבדלים בין שנת תש"ע לבין שנת תש"ע

- ✓ קיים דמיון בין ממצאי המחקר הנוכחי לבין אלו שנמצאו בשנת תש"ע, בעיקר בפרופיל הלומדים ובמניעיהם העיקריים של התלמידים להירשם לקורס. דמיון נמצא גם בתפיסותיהם של הסטודנטים כלפי רמת הקורס והעומס הלימודי בקורס, בנוגע למידת בקיאותם בחומר הנלמד (על פי דיווח עצמי) ובקשיים שהתגלו במהלך הקורס.
- ✓ אולם גם הבדלים מובהקים נמצאו בין השנים - כולם לטובת שנת תש"ע. בשנת תש"ע הסטודנטים היו שבעי רצון במידה גבוהה יותר מהתכנים שנלמדו בקורסים וממבנה הקורסים. בשנת תש"ע הסטודנטים חשו שהם שולטים טוב יותר בחומר הנלמד בקורס מאשר בשנה הנוכחית והם מרגישים ששיפרו יותר את רמת האנגלית שלהם במהלך הקורס. הסטודנטים בשנה הקודמת הביעו מידת שביעות רצון גבוהה יותר מהקורס והביעו נכונות גבוהה יותר להמליץ לעמיתיהם לקחת את הקורס לעומת השנה הנוכחית.

מסקנות והמלצות

- ✓ העובדה שמספר הסטודנטים שנרשמו לקורסים בשנת תשע"א גדול ממספר הנרשמים שנה קודם לכן מעודדת ומצביעה על כך שיש להמשיך במגמה זו של פתיחת קורסי קיץ גם בעתיד.
- ✓ יש להקפיד טוב יותר בבחירת המרצים מבחינת רמת האנגלית. בשנה זו התלוננו תלמידים רבים על רמת האנגלית של חלק מן המרצים והדבר אינו עושה שירות טוב לקורסים אלו ולמוניטין של המכללה הבינלאומית.
- ✓ אם אחת ממטרות הקורס היא שיפור רמת האנגלית של הלומדים, יש לשקול מתן הנחיה קצרה למרצים לפני התחלת הקורס, כדי לדעת כיצד לנהוג במהלך הקורס מבחינת ההיבט הלשוני. מחקרים בתחום החינוך הלשוני שמים דגש רב על מודעות מטה-לשונית ומציעים אסטרטגיות רבות כיצד להדגיש את סוגיית השפה בקורסים דיסציפלינאריים מסוג זה. הכוונה אינה הסטה של נושא הקורס להוראת אנגלית אלא שילוב של אסטרטגיות מטה-לשוניות על מנת להגביר את ההבנה במהלך הקורס וכן כדי לשפר את רמת האנגלית של הלומדים.
- ✓ יש לשקול לבטל את האופציה של קורס המתבסס על מרצים-אורחים. לחילופין אם מחליטים להמשיך במתכונת זו, יש לבדוק כיצד לקשר טוב יותר בין הנושאים השונים הנלמדים בקורס.
- ✓ על המרצים בקורסים לערוך בדיקה עצמית לאור דיווחיהם של הסטודנטים באשר לשליטתם הבינונית בלבד בחומר הנלמד. בקורס עם מרצים-אורחים זו מן הסתם, בדיקה קשה יותר לביצוע.

הערכת פרויקט מסע - Israel Teaching Fellows (ITF)

הקדמה

התכנית "עמיתי הוראה באנגלית" (ITF) Israel Teaching Fellows הינה תכנית חדשה וייחודית, פרי יוזמה של משרד החינוך, המופעלת בשיתוף פעולה של ארגון מסע השייך לסוכנות היהודית ומשרד החינוך. התכנית הופעלה לראשונה בשנת הלימודים תשע"ב. סמינר הקיבוצים נבחר למוסד האקדמי שיכשיר וילווה את העמיתים בפרויקט לאורך כל שנת הלימודים שהחלה בספטמבר 2011 והסתיימה עם תום שנה הלימודים בבתי הספר, ביוני 2012. בתכנית מגיעים צעירים וצעירות מצפון אמריקה, בוגרי תואר ראשון ושני, לשהות של שנה בישראל באופן התנדבותי. במהלך שהייתם בארץ, הם משמשים כתומכי הוראה למורים לאנגלית בערים שונות בבתי ספר יסודיים. במסגרת עבודתם הם עובדים בבתי הספר חמש שעות ביום, במהלך חמישה ימים בשבוע, ומלמדים אנגלית על פי הצורך – בקבוצות קטנות, בעבודה יחידנית, בשיחות עם תלמידים, משחקים ושירים בשפה האנגלית ומעבירים שיעורים שנועדו לשפר את רמתם של התלמידים באנגלית. כמו כן, הם מעורבים באופן פעיל בחיי היום-יום של בית הספר – בחגים, בטקסים ובפעילות החינוכית השוטפת.

מאחר שתומכי ההוראה אינם מגיעים מתחום של הוראת שפה שנייה, יש להכשיר אותם לכך. הכשרה זו נעשתה במכללת סמינר הקיבוצים על ידי צוות המרצים של המסלול לאנגלית. ההכשרה כללה לימודים של כחודש במכללה טרום כניסתם של תומכי ההוראה לבתי הספר, סדנאות שונות לאורך השנה וכן ליווי תומכי ההוראה לאורך השנה על ידי מדריכים פדגוגיים מטעם המכללה המגיעים לבתי הספר.

מטרתה של התכנית כפולה – מחד, לשפר את הוראת האנגלית בישראל בעזרת מערך מסייע שכזה בדמות תומכי הוראה דוברי אנגלית כשפת אם אשר מהווים כוח עזר למורה לאנגלית, בעיקר בבתי ספר הזקוקים לחיזוק זה. מאידך, התכנית נועדה לחזק את הקשר שבין יהדות התפוצות לישראל ולחשוף צעירים יהודים לחיי התרבות והחברה בישראל. פעולה ציונית זו במימונה של הסוכנות היהודית מיועדת לעודד צעירים יהודים לעלות לישראל או לחילופין לתמוך בישראל בדרכים שונות ממקום מגוריהם בצפון אמריקה.

כאמור, פרויקט זה נערך לראשונה בשנת הלימודים תשע"ב. בפרויקט השתתפו 65 צעירים וצעירות אשר שימשו כתומכי הוראה בבתי ספר בערים הבאות: נתניה, ראשון לציון, רחובות, רמלה ולוד. הפרויקט לווה על ידי הרשות למחקר ולהערכה בסמינר הקיבוצים.

מטרות המחקר

מטרות המחקר היו לבחון את שביעות הרצון של תומכי ההוראה מההכשרה ותרומתה להם, את שביעות רצונם מהעבודה בבתי הספר ודרכי עבודתם, ואת השינויים שחלו אצלם בזכות, ברמת העברית, בעמדותיהם כלפי ישראל ובמיטביות הנפשית.

שיטת המחקר

המשתתפים: מדגם המחקר כלל את 65 תומכי ההוראה שהשתתפו בפרויקט, 3 המדריכות הפדגוגיות ממכללת סמינר הקיבוצים והמורות לאנגלית מבתי הספר.

- כלי והליך המחקר:** במחקר נעשה שימוש בשאלוני דיווח עצמי ובראיונות לשלושה גורמים:
1. תומכי ההוראה – (1) על מנת לבחון את השינויים שחלו אצלם בזהות, ברמת העברית, בעמדותיהם כלפי ישראל ובמיטביות הנפשית הועברו שאלונים במערך מחקר של 'לפני-אחרי' בתחילת ההכשרה ועם סיום שנת הלימודים (2) על מנת לבחון את שביעות הרצון מההכשרה ותרומתה לתומכי ההוראה הועבר להם שאלון מיד בתום ההכשרה (3) על מנת לבחון את שביעות רצונם מהעבודה בבתי הספר ואת דרכי עבודתם הועבר להם שאלון באמצע השנה.
השאלונים בתחילת השנה ובאמצע הועברו לתומכי ההוראה על ידי צוות המחקר במהלך שהותם ומפגשיהם במכללה. שאלוני סוף השנה הועברו אליהם במייל.
 2. המדריכות הפדגוגיות – למדריכות הפדגוגיות הועברו שאלונים באמצע השנה והן רואיינו בראיון חצי מובנה בסוף השנה. השאלונים והראיונות התמקדו הן בעבודת תומכי ההוראה בבתי הספר ובתרומת הפרויקט להם ולבתי הספר והן בשביעות רצונן של המדריכות מהפרויקט.
 3. המורות בבתי הספר – למורות הועברו שאלונים, דרך המייל, אשר שאלו על עבודת תומכי ההוראה בבתי הספר ועל שביעות רצונן מעבודה זו.
- בימים אלו שוקד צוות המחקר על סיום איסוף הנתונים מתומכי ההוראה ומהמורות בבתי הספר. בשנת תשע"ג יתבצע עיבוד הנתונים והכנת הדוח הסופי של מחקר זה.

הערכת השנה הראשונה להפעלתה של התכנית להכשרת יוצאי אתיופיה להוראה במכללת סמינר הקיבוצים

רקע למחקר

התכנית להכשרת יוצאי אתיופיה להוראה התקיימה לראשונה במכללת סמינר הקיבוצים בשנת הלימודים תשע"א. במסגרתה נפתחות הזדמנויות למידה במסלולי ההוראה השונים לסטודנטים בני העדה האתיופית, וניתן ביטוי לאקטיביזם הפדגוגי אותו מובילה המכללה מזה שנים. הנהלת המכללה תופסת את התכנית כשליחות ייעודית פדגוגית העולה בקנה אחד עם הערכים והחזון של מכללת סמינר הקיבוצים בהם ערכי ציונות חברתית עכשווית. בסוף שנת הלימודים תשע"א היו בתכנית 16 סטודנטיות, מתוכן 13 שלמדו לתואר ראשון ושלוש בתכנית הכשרת אקדמאים.

מטרות ושאלות המחקר

לבקשת הנהלת המכללה, בוצע ברשות המחקר תהליך הערכה של התכנית בשנתה הראשונה. מטרת המחקר הייתה ללמוד על התנהלות התכנית על צדדיה השונים: (1) מבחינת ההפעלה והניהול שלה (2) יישומה ברמת הסטודנטים והתמודדותם עם קשיים שונים במהלך הלימודים (3) תוצרי הסטודנטים בתום שנה א'.

שתי שאלות מחקר נבחנו עם סיכום שנת הפעילות הראשונה של התכנית: (1) מה הם מאפייני התנהלות התכנית (ציפיות סטודנטים וסגל, קשיים אקדמיים, כלכליים ובינאישיים של הסטודנטים, ושיתוף פעולה בין הגורמים השונים המעורבים בתכנית) (2) מה הם תוצרי הביניים האקדמיים והאישיים של הסטודנטים בתום שנה א'.

שיטת המחקר

לשם מתן מענה לשאלת המחקר הראשונה שעסקה בהתנהלות התכנית, נערכו במהלך השנה ראיונות עם גורמים בהנהלת המכללה, ראשי מסלולים, ומרכזת התכנית. בנוסף, רואיינו סטודנטיות המשתתפות בקורס השבועי בהנחיית מרכזת התכנית. לשם מתן מענה לשאלת המחקר השנייה שעסקה בתוצרי הסטודנטים, נאסף מידע נוסף באמצעות תמונת המצב האקדמית של כל הסטודנטיות בתכנית בתום שנת הלימודים ועיון בספר התכנית שנכתב על ידי הסטודנטיות לקראת סיום שנת הלימודים הראשונה.

ממצאים

ממצאי המחקר הנוגעים לשאלת המחקר הראשונה שעסקה במאפייני ההתנהלות של התכנית עולה כי ציפיות הסטודנטיות התמקדו במרכיבים האקדמיים של הלימודים, במהלך השנה דווח על קשיים אקדמיים, כלכליים, ובינאישיים מנקודות מבט שונות, ועל מספר מקרים של קושי על רקע של שיתוף פעולה בעייתי בין גורמים במכללה המעורבים בתכנית. בנוסף, עלו נקודות קושי הנוגעות להגדרת התכנית וניהולה.

הממצאים העוסקים בשאלת המחקר הנוגעת לתוצרי ביניים כוללים את הישגי הסטודנטיות מבחינה אקדמית לצד מאפיינים בתהליך האישי שעברו הסטודנטיות לאורך השנה. מבחינה אקדמית סיימו את שנת הלימודים 16 סטודנטיות מתוך 18 שהתחילו את התכנית (שתיים עזבו בשלב מוקדם במהלך השנה). המסיימות את השנה הציגו ממוצעים שנעו בין 79–91. מן

הפן של ההתפתחות האישית חברתית שעברו הסטודנטיות במהלך השנה ניתן לראות כי הסטודנטיות חקרו מזוויות שונות נושאים של זהות אישית ועדתית, נושאים חברתיים, העוסקים בין היתר במנהיגות אישית ושינוי, התמודדות עם קושי ותהליכי צמיחה ולמידה. ניכר כי הקורס השבועי בו השתתפו הווה מקור לתחושות של שייכות וזהות עבור רוב המשתתפות בתכנית, יותר מאשר מסלול הלימודים שלהן.

מסוגלות עצמית אקדמית, סגנון בקשת עזרה, הזדהות עם המוסד ומידת התמיכה הניתנת לסטודנטים בעלי לקויות למידה, קשב וריכוז והשפעתם על הרווחה הנפשית ותפיסת הצלחתם בלימודים

הרקע למחקר ומטרת המחקר

המחקר הנוכחי בוחן את הגורמים המנבאים תפיסת הצלחה אקדמית בלימודים ורווחה נפשית בקרב סטודנטים בעלי לקויות למידה, קשב וריכוז הלומדים במסלולים השונים להכשרת עובדי הוראה במכללת סמינר הקיבוצים.

במכללת סמינר הקיבוצים פועל מרכז מהו"ת (מרכז התעצמות ותובנה), במטרה לספק מתן הזדמנות שווה ללמידה אקדמית, לליקויי למידה, קשב וריכוז. התפיסה העומדת ביסוד הגישה של המרכז היא שסטודנטים שעברו חוויות לימודיות מתסכלות זקוקים לחוויה מתקנת כדי לממש את השאיפות שלהם בתחום הלימודים.

תיאוריות ומחקרים שונים בחנו את השפעתם של משתנים פסיכולוגיים על ההצלחה בלימודים ועל רווחה נפשית במהלך הלימודים. המחקר הנוכחי מתמקד באוכלוסיית סטודנטים המאובחנים כלקויי למידה, קשב, וריכוז, ובוחן את ההשפעה שיש לתמיכה שהם מקבלים במרכז מהו"ת על תפיסת המסוגלות האקדמית שלהם, על סגנון בקשת העזרה המאפיין אותם ועל מידת ההזדהות שלהם עם המכללה. כמו כן נבחנה השפעתם של אלו בתורם, על תפיסת הצלחתם האקדמית בלימודים ועל הרווחה הנפשית שלהם. לשם כך, תעשה במסגרת המחקר השוואה בינם לבין סטודנטים בעלי לקויות, שאינם לוקחים חלק בפעילות של מרכז מהו"ת.

מטרת המחקר

מטרת המחקר הינה לבחון את ההשפעה של הפעילות במרכז מהו"ת על תפיסת הצלחה אקדמית במהלך הלימודים ועל הרווחה הנפשית של סטודנטים בעלי לקויות למידה קשב וריכוז, תוך בדיקת השפעתם המתווכת של מסוגלות עצמית אקדמית, סגנון בקשת עזרה והזדהות עם המכללה. לשם כך תיערך השוואה בין סטודנטים הלוקחים חלק בפעילות המרכז לבין סטודנטים לקויי למידה שאינם עושים שימוש בשירותי מרכז מהו"ת.

שאלות המחקר

1. כיצד תורמת המעורבות במרכז לסטודנט?
2. מה הם אופי הקשרים שנוצרים בין הסטודנטים לחונכים במרכז והאם התהליך מעודד תלות או עצמאות?
3. האם סטודנטים המאובחנים כלקויי למידה/קשב/ריכוז אשר עושים שימוש בשירותי המרכז מדווחים על הצלחה אקדמית גדולה יותר בתום שנת הלימודים מסטודנטים מאובחנים שאינם לוקחים חלק בפעילות המרכז?
4. האם סטודנטים המאובחנים כלקויי למידה/קשב/ריכוז אשר עושים שימוש בשירותי המרכז מגלים רמות גבוהות יותר של רווחה נפשית בתום שנת הלימודים מסטודנטים מאובחנים שאינם לוקחים חלק בפעילות המרכז?

5. האם מסוגלות עצמית אקדמית, סגנון בקשת עזרה אוטונומי והזדהות עם המכללה מנבאים תפיסת הצלחה אקדמית גבוהה יותר בקרב סטודנטים בעלי לקויות למידה/קשב/ריכוז?
6. האם מסוגלות עצמית אקדמית, סגנון בקשת עזרה אוטונומי והזדהות עם המכללה מנבאים רווחה נפשית גבוהה יותר בקרב סטודנטים בעלי לקויות למידה/קשב/ריכוז?

שיטת המחקר

מערך המחקר הינו מערך משולב. במתודה איכותנית נעשה שימוש לשם בדיקת תפיסת הפעילות במרכז מהו"ת על ידי הסטודנטים, במטרה לענות על שתי שאלות המחקר הראשונות. חלק זה התבצע וכלל ראיונות עומק עם סטודנטים המעורבים בפעילות במרכז מהות.

החלק הכמותי הכולל שאלונים כמותיים יתבצע בשנת הלימודים תשע"ג בשתי נקודות זמן, בתחילת שנת הלימודים ובסופה (pre-test and post-test). במסגרת איסוף הנתונים הכמותי ייעשה שימוש בשאלונים קיימים ומתוקפים למדידת המשתנים המתווכים: מסוגלות עצמית אקדמית, סגנון בקשת עזרה, הזדהות עם המכללה, ולמידת המשתנים התלויים: תפיסת הצלחה אקדמית בלימודים ורווחה נפשית. בנוסף, ייאספו מדדי רקע ומנבאים נוספים (גיל, מין, שנת לימודים, מסלול לימודים, סוג הלקות המאובחנת, השכלת ההורים, וציוני קבלה) מהסטודנטים. בשלב הנוכחי מתבצע ניתוח הנתונים האיכותניים, תחילת איסוף הנתונים הכמותיים בתחילת שנת הלימודים תשע"ג.

קורסי קיימות במכללת סמינר הקיבוצים - מחקר הערכה ראשוני

הרקע ומטרות מחקר

ייעודה של מכללת סמינר הקיבוצים, כמכללה אקדמית מובילה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות, הוא לפתח ולהכשיר אנשי חינוך, הוראה וטיפול, בעלי גישה הומניסטית ואחריות חברתית וסביבתית (שדרת הערכים של מכללת סמינר הקיבוצים, 2011). בהתאמה, מתקיימים במכללת סמינר הקיבוצים כשישה קורסים בשנה, העוסקים בנושאי סביבה וקיימות, אשר אינם חלק מהתכנית ללימודי סביבה ומכוונים לכלל הסטודנטים במכללה. במחקר הנוכחי נבחנה פעילותם של שלושה קורסים מתוכם. הקורסים נבחרו על ידי האחראית על נושא הקיימות במכללה, במטרה ללמוד על ייחודיות הקורסים, ציפיות המרצים והסטודנטים מההשתתפות בקורסים ותרומתם העיקרית עבור הסטודנטים. במסגרת המחקר הוזמנו שלושה מרצים המלמדים קורסים העוסקים בקיימות לראיון בתחילת הסמסטר בו לימדו את הקורס, ובסוף שנת הלימודים הועברו שאלונים פתוחים לסטודנטים הלומדים בקורסים אלו.

שאלות המחקר

מנקודת מבטם של המרצים

- ✓ מה הייחודיות של הקורס בעיני המרצה?
- ✓ מה מטרות הקורס מבחינת המרצה?
- ✓ מה התוצרים העיקריים - השפעות לטווח קצר וארוך של הקורס מבחינת המרצה?

מנקודת מבטם של הסטודנטים

- ✓ מה המאפיינים הייחודיים של הקורס?
- ✓ מה הציפיות של הסטודנטים מהקורס?
- ✓ האם ציפיות הסטודנטים נענו?
- ✓ מה ההשפעה של הקורס לטווח הקצר ולטווח הארוך בעיני הסטודנטים?
- ✓ מה התרומה המרכזית של הקורס עבור הסטודנטים?

שיטת המחקר

אוכלוסיית המחקר: במחקר הנוכחי השתתפו מרצים וסטודנטים בשלושה קורסי בחירה בנושאי קיימות במכללה. מספר הסטודנטים שהשיבו על השאלון שהועבר לסטודנטים עמד על 31.

כלים והליך המחקר: ראיון עם המרצים: עם שלושת המרצים בקורס התקיים ראיון טלפוני בתחילת הסמסטר בו הם החלו את ההוראה. במהלך הראיון הוצגו למרצים שאלות המחקר (ראה למעלה) והם הוזמנו להוסיף את עמדותיהם באופן כללי לגבי הקורס.

שאלון לסטודנטים: לקראת סוף שנת הלימודים הועברו שאלונים ובהם שאלות פתוחות לסטודנטים בקורסים. השאלות הציגו לסטודנטים את שאלות המחקר (ראה למעלה) והזמינו אותם לכתוב את דעתם הכללית על הקורס.

עיבוד הנתונים נעשה בשיטה האיכותנית.

ממצאים

- ✓ נמצאה התאמה גבוהה בין נקודת מבטם של המרצים בראשית הקורס מבחינת ייחודיות הקורסים, והשפעות הקורסים על הסטודנטים, לבין תפיסת הסטודנטים את הקורסים עצמם.
- ✓ התקבלה התאמה גבוהה מאד בין תרומת הקורסים כפי שדווחו על ידי הסטודנטים לבין התוצרים הרצויים העיקריים מבחינת המרצים, מכל אחד מהקורסים.
- ✓ משובי הסטודנטים הצביעו על שביעות רצון גבוהה מאד. הסטודנטים ציינו שצפיותיהם מהקורסים נענו, והרחיבו בתשובותיהם אודות הלמידה המשמעותית וההנאה הרבה מהקורסים.
- ✓ הסטודנטים הדגישו את התרומה הרבה של קורסים הקיימות עבורם, הן ברמת עקרונות הקיימות והן ברמת ההתנסות המעשית והחוייתית.
- ✓ הקורסים משיגים את מטרותיהם בטווח הזמן שנבדק.

מעניין יהיה לעקוב אחר הסטודנטים שהשתתפו בקורסים אלו לאורך זמן ולבחון את מידת מעורבותם בפועל בפרויקטים בתחום הקיימות, באופן זה ניתן יהיה לדעת האם השיגו הקורסים את מטרותיהם בטווח הארוך.

הערכת תכניות התואר השני במכללת סמינר הקיבוצים, שלב ב' הערכת התכניות לתואר שני באוריינות חזותית בחינוך, בטכנולוגיה בחינוך, בניהול וארגון מערכות החינוך ו-M.Teach

תקציר

במכללת סמינר הקיבוצים החלה לפעול התכנית הראשונה לתואר שני בתשס"ה. כיום קיימות במכללה שבע תכניות, מתוכן שלוש בהסמכה קבועה: התכנית לחינוך סביבתי, התכנית לחינוך מתמטי והתכנית להוראת מדעי הרוח בגישה רבת-חומית. לארבע נוספות הסמכה זמנית: התכנית לאוריינות חזותית בחינוך, התכנית לטכנולוגיה בחינוך, התכנית לניהול וארגון מערכות חינוך, וכן התכנית M.Teach.

הרשות למחקר ולהערכה המכללתית מבצעת מחקר מעקב והערכה של תכניות התואר השני. הליווי וההערכה בכל תכנית החלו בשנתה השנייה ונמשכו במהלך שנות עיצובה עד לקבלת אישור המל"ג, הזמני או הקבוע. בסוף שנת תש"ע הסתיים המעקב אחר שלוש התכניות הראשונות שאושרו, התכנית בחינוך סביבתי, התכנית בחינוך מתמטי לבית הספר היסודי והתכנית לחינוך רבת-חומי במדעי הרוח, והוגש דו"ח המסכם את המעקב וההערכה של כל אחת משלוש התכניות ומשווה ביניהן. בימים אלו מסתיים תהליך ההערכה של ארבע התכניות האחרות: התכנית לתואר שני באוריינות חזותית בחינוך, התכנית בטכנולוגיה בחינוך, בניהול וארגון מערכות החינוך וכן תכנית ה-M.Teach.

המשותף לכל תכניות התואר השני במכללת סמינר הקיבוצים הינו הניסיון לבנות ולבסס תרבות אקדמית של לימודי המשך מקצועיים בעלי אופי חקרני והמשגתי. לכל אחת מהתכניות מסגרת מושגית ויעדים ייחודיים שצבעו את התכנית כולה. פעולת ההערכה שתוכננה באה לבחון גם את התבססות התרבות האקדמית הכוללת של כל התכניות וגם את היעדים הייחודיים של כל אחת מהן.

בהתאמה לכך היו לפעולת ההערכה של כל התכניות שלוש מטרות עיקריות:

1. לבחון את הערך המוסף וייחודן של כל אחת מן התכניות בהשוואה לתכניות דומות לתואר הראשון מבחינת תכני ההוראה, אופי ההוראה ואופי הלמידה.
2. לבחון את נאמנות הפעלת התכניות כפי שתוכננו ואת הייחודיות שלהן, זאת על פי תפיסות המרצים ותפיסות הסטודנטים.
3. לבחון את שביעות רצונם של הסטודנטים בתכנית ביחס להיבטים מגוונים כלליים המשותפים לשלושת התכניות וייחודיים לכל תכנית.

מתודולוגיה: המחקר שילב בין מתודולוגיה כמותית ואיכותנית. לשם בחינת מטרות ההערכה נאספה אינפורמציה ממגוון כלים: סילבוסים של התכנית וסילבוסים מתכניות דומות לתואר ראשון, מסמכים רלוונטיים, בסיסי מידע ובהם נתונים אישיים על סטודנטים, שאלונים למרצים ושאלונים לסטודנטים.

כאמור, בימים אלו מסתיים שלב איסוף הנתונים ביחס לארבע תכניות ונכתב דוח מסכם ובו ממצאים הנוגעים לכל אחת מן התכניות בנפרד וכן השוואה בין כל תכניות התואר השני במכללה.

מחקר הערכה מלווה לקהילות החוקרים במכללה

קהילות חוקרים במוסדות אקדמיים מהוות מסגרת המאפשרת שותפות רעיונית, הסתייעות וקבלת משוב לטובת כתיבת מסמך אקדמי לצורך פרסומו, תוך הצמחה של תחושת המסוגלות האקדמית של השותפים בקהילה. קהילות החוקרים במכללה פועלות בחסותו של המכון לחינוך מתקדם והן נועדו לשם:

- ✓ טיפוח אקדמי של סגל המרצים ושל תרבות מחקרית במכללה ושינוי התודעה של המרצים ממורים למורים-חוקרים.
- ✓ ייצור ידע אקדמי הרלוונטי והמחובר לחברה ולשדה החינוך.
- ✓ השמעת קול והשפעה על השיח הציבורי בשלל סוגיות חינוכיות, תרבותיות וחברתיות.

נכון לשנת הלימודים תשע"ב פועלות במכללה 9 קהילות חוקרים במגוון תחומים הכוללים: חינוך פוליטי, חינוך לקיימות חברתית-סביבתית, הוראת המקרא, לימודי שואה, חינוך לאורח חיים בריא, הוראה חדשנית בעידן מתקדם, חינוך אסתטי – חינוך לאמנויות, מחקר איכותני ותרומתו להוראה, חינוך למדיה.

בראש כל קהילה עומד רכז האמון על פעילותה של הקהילה. חברי הקהילה נפגשים במהלך השנה כ-5-6 פעמים לשיחות משותפות, להרצאות אורח בנושא וכיו"ב. כל זאת מתוך מטרה ליצור מסגרת שותפות רעיונית לטובת כתיבת ספר משותף בנושא הנבחר, אשר כל פרק בו נכתב על ידי חבר או קבוצת חברים מתוך הקהילה.

הערכת קהילות החוקרים

בעקבות פנייה של פרופ' אסתר יוגב, רקטורית המכללה, החלה במחצית ב' של שנה"ל תשע"ב הערכה של קהילות החוקרים.

מטרת המחקר

מטרתה של ההערכה לבחון את קהילות הלומדים תוך התייחסות לפרופיל המרצים בהן, התנהלותן בפועל ואופי התוצרים שלהן.

מתוך כך, שאלות ההערכה העיקריות מתייחסות לנושאים הבאים:

1. **פרופיל המשתתפים ותפיסות תפקיד:** פרופיל אישי; ניסיון קודם בכתיבה אקדמית; ציפיות מההשתתפות; מוטיבציות למחקר ולהשתתפות בקהילה; תפיסות רכז הקהילה את תפקידו ואת תפקיד החוקרים; תפיסות החוקרים בקהילה את תפקיד הרכז ואת תפקידם.

2. התנהלות הקהילות

א. בחינת תפיסות החוקרים השותפים, רכזי הקהילות, רכז הפרויקט ביחס לתרומת המפגשים המשותפים, סוג ההנחיה, האינטראקציות בקבוצה, שביעות רצון מן הקהילה.

ב. התנהלות בפועל: מספר המפגשים, מספר המשתתפים בכל מפגש, תכני המפגשים (דיון, הרצאות אורח וכדומה), זמן המפגשים, סוג ההנחיה של המנחה, אינטראקציה בקבוצה והתגבשות הקהילה, תוצרי ביניים (מתווים, הצהרות כוונה וכדומה).

3. תוצרי הקהילות

- א. תוצרי הקהילות: תיאור התוצרים ואיפיונם.
- ב. תוצרים נלווים – תפיסת השפעות על אחרים במכללה על ידי רכז כללי, רקטורית ובעלי תפקידים בכירים אחרים במכללה וכן עדויות הנוגעות להשפעות על אחרים במכללה.
- ג. עדויות לצמיחת תחושת המסוגלות בכתיבה אקדמית של חברי הקהילה.

אוכלוסיית המחקר: כוללת את רכז הפרויקט, רכזי כל אחת מן הקהילות, חברי הקהילות ובעלי תפקידים במכללה.

כלי המחקר ומעריך:

1. ראיונות עם רכז, רכזי הקהילות – לפחות פעמיים במהלך השנה
2. ראיונות עם בעלי תפקידים במכללה
3. שאלונים לחברי קהילות החוקרים – עם סיום שנה"ל תשע"ב, עם סיום סמסטר א' תשע"ג
4. השתתפות בפורום רכזי הקהילות
5. השתתפות במדגם מפגשי קהילות

מהלך המחקר

נתונים למחקר נאספים החל מסמסטר ב' תשע"ב ועד לתום שנה"ל תשע"ד (סה"כ שנתיים וחצי).

“הנחיה משותפת” (co-teach) במכללת סמינר הקיבוצים: עמדות הסטודנטים ושיעור רצונם

הרקע לסקר

במכללת סמינר הקיבוצים התקיימו בשנת תשע”א שלושה קורסים שנלמדו במתכונת של “הנחיה משותפת” (co-teach), המשלבת הנחיה של מרצה במכללה ועוזר/ת הוראה סטודנט/ית. לצד המרצה בקורס נכח/ה גם “עוזר/ת הוראה”, כלומר סטודנט/ית שלימד/ה וסייע/ה אף הוא/היא בקורס. שלושת הקורסים במתכונת זו היו: “אגודת הידידים המורה המצוין בראי המעורבות החברתית”, “אוריינות אקדמית והיסטורית” ו-“קהילת לומדים”. לקראת סוף שנת הלימודים תשע”א פנתה ד”ר אילנה רונן אל רשות המחקר בבקשה לערוך סקר שיבחן את עמדות הסטודנטים ושיעור רצונם ממתכונת זו.

מטרות הסקר

מטרת הסקר הנה לבדוק את עמדותיהם ושיעור רצונם של הסטודנטים המשתתפים בקורסים מן המתכונת של קורס בהנחיה משותפת זאת ביחס לקורסים “רגילים”, לתפקיד עוזר/ת ההוראה, לתרומתו לקורס ולמידת המוטיבציה שהתעוררה בהם בעקבות הקורס להיות עוזר/ות הוראה בעצמם.

כלי והליך הסקר: לצורך ביצוע הסקר חובר שאלון לסטודנטים המשתתפים בקורסים אשר כלל שאלות סגורות ופתוחות. כמו כן בוצעו ראיונות מובנים עם עוזר/ות ההוראה. השאלון הועבר, פעם אחת, לכל הסטודנטים שלמדו בקורסים דרך הדואר האלקטרוני עם סיום הקורס.

אוכלוסיית הסקר: הסקר כלל את כל הסטודנטים אשר למדו בשנת תשע”א בקורסים במתכונת של הנחיה משותפת. על השאלון השיבו 10, מתוך 19 סטודנטים מסמסטר א’, ו-21 סטודנטים מסמסטר ב’ מהקורס אוריינות אקדמית והיסטורית, 8 סטודנטים מהקורס קהילת לומדים, מתוך 10 סטודנטים שלמדו בקורס, ו-12 סטודנטים מהקורס המורה המצוין בראי המעורבות החברתית, מתוך 30 סטודנטים שלמדו בקורס.

הממצאים נבחנו ביחס לשלושת הקורסים אולם לא נבחנו הבדלים ביניהם וההתייחסות הייתה לכל קורס בנפרד.

הממצאים העיקריים

הממצאים העיקריים מן הסקר מעידים על שיעור רצון משיטת ההנחיה המשותפת הן מצד הסטודנטים והן מצד עוזרי ההוראה ביחס להיבטים השונים שנבחנו. הסטודנטים מעידים כי לשיטה זו יש פוטנציאל לחשיפה לגישות הוראה שונות ופניות ונגישות רבות יותר; באופן כללי הם חשים כי נוכחותו/ה של עוזר/ת ההוראה תרמה לאווירה חיובית בכיתה והם כיבדו את חוות דעתו/ה ושיתפו עמו/ה פעולה. עוזר/ות ההוראה מצדם מציינים כי הרוויחו ניסיון משמעותי ומעצים בהוראה ובבניית קורס אשר יכול לסייע להם בעתיד באקדמיה וכמורים בבית הספר.

לצד היתרונות הרבים ניכר כי התפקיד של עוזר/ת ההוראה נתפס על ידי הסטודנטים כלא מוגדר ומובנה דיו, בתוך כך לא ברורה להם חלוקת התפקידים בין המרצה לעוזר/ת הוראה. הסטודנטים ועוזרי/ות ההוראה גם יחד סבורים כי כדאי להרחיב את השיטה של הנחיה משותפת לקורסים מתאימים נוספים, אולם על מנת לעשות זאת הסטודנטים סבורים כי יש להגדיר את תפקיד עוזר/ת ההוראה באופן יותר מובנה וברור. לבסוף, מן הממצאים עולה כי הנוכחות בקורס עם עוזר/ת הוראה אינה מגבירה את מוטיבציית הסטודנטים לשמש כעוזרי/ות הוראה בעתיד ואינה משנה את דרך התנהלותם בקורס.

התמחות פרופסיונלית למורי מורים: הערכת תוכניות לימודי ההתמחות במכון מופ"ת

הרקע למחקר

מכון מופ"ת, בית הספר למחקר ולפיתוח תכניות בהכשרת עובדי חינוך והוראה במכללות מציע תכניות דרשניות של התמחות מקצועית לעוסקים בהכשרה להוראה.

רשות המחקר של מכללת סמינר הקיבוצים מבצעת במהלך תשע השנים האחרונות מחקר הערכה של חלק מהתוכניות. כיום מוערכות ארבע תכניות: הדרכה והנחיה בהכשרת מורים, טכנולוגיות מידע ותקשורת, מחקר הערכה ומדידה, וניהול אקדמי.

מטרות המחקר

מטרת הערכת התוכניות הנה לאמוד את תרומתן עבור המתמחים ושביעות רצונם מהיבטיהן השונים.

שיטת המחקר

אוכלוסיית המחקר: במחקר משתתפים מתמחי ההתמחויות השונות, הן אלו שלומדים בשנה הראשונה להתמחות והן אלו הלומדים בשנה השנייה. בתוכנית ההתמחות בהדרכה והנחיה בהכשרת מורים המתמחים הנם מדריכים פדגוגיים, מרצים, מלווים דידקטיים, מדריכים דיסציפלינאריים, מנחי סטאז' ומדריכים העובדים במודלים של שותפויות; בהתמחות בטכנולוגיות מידע ותקשורת המתמחים הינם סגל אקדמי במכללות להכשרת מורים, מדריכים פדגוגיים, מרצים, מלווים דידקטיים, מדריכים דיסציפלינאריים, מנחי סטאז' ומדריכים העובדים במודלים של שותפויות; בהתמחות בניהול אקדמי המתמחים הינם מורים במכללות להכשרת עובדי הוראה הממלאים תפקידי ניהול אקדמיים-פדגוגיים (ראשי חוגים, ראשי מסלולים, ראשי מכונים, סגנים וראשי מכללות), או כאלה הרוצים להכשיר את עצמם לקראת תפקידים אלו; ובהתמחות במחקר, הערכה ומדידה המתמחים הנם מרצים דיסציפלינאריים, מדריכים פדגוגיים וחברי סגל אקדמי המעוניינים בהרחבת ידע בתכנון ובביצוע של מחקרים בתחומי מדעי החברה והחינוך.

כלי המחקר: שאלונים אשר חוברו במיוחד לצורך מחקרי ההערכה. בהתמחויות הדרכה והנחיה בהכשרת מורים וניהול אקדמי השאלונים מחוברים בכל שנה על ידי חוקרות רשות המחקר של מכללת סמינר הקיבוצים. בהתמחות טכנולוגיות מידע ותקשורת השאלונים מחוברים על ידי הסגל ממכון מופ"ת ובהתייעצות עם חוקרות רשות המחקר של מכללת סמינר הקיבוצים, ובהתמחות מחקר הערכה ומדידה השאלונים מחוברים כל שנה בהתמחות עצמה ובשיתוף עם המתמחים, כחלק מתהליך הלמידה. השאלונים כולם כוללים שאלות סגורות ופתוחות באשר לשביעות הרצון מההתמחות בסמסטר הנוכחי וביניהן שאלות על שביעות הרצון מהמרצים, מרלוונטיות הנושאים שנלמדו במהלך הסמסטר, מפרויקטים שונים בהתמחות (כמו פרקטיקות, עבודת גמר, למידה מרחוק), מהפעילות של המתמחים בקבוצות עם המנחות בהתמחות ומסוירים שנערכים במהלך הסמסטר. בסוף סמסטר ב' של השנה השנייה להתמחות מצורף גם שאלון כללי יותר אשר מבקש ללמוד על תרומת ההתמחות כולה למתמחים, בשתי השנים, ושביעות רצונם ממנה וכולל בעיקר שאלות פתוחות.

הליך המחקר

השאלונים מועברים למתמחים בסוף כל סמסטר על ידי סגל ההתמחות של מכון מופ"ת במהלך השיעורים. לאחר העברתם למתמחים, השאלונים המלאים נמסרים לרשות המחקר של מכללת סמינר הקיבוצים. חוקרות הרשות מעבדות את הנתונים ומפיקות את דוחות ההערכה. בסך הכול בסיום כל סמסטר נכתבים על ידי רשות המחקר שמונה דוחות: שני דוחות עבור כל התמחות – האחד של מתמחי שנה א' והשני של מתמחי שנה ב'.

משמעות חונכות פר"ח עבור החניכים והחונכים – חקר תהליכים ותוצרים

בשנת הלימודים תשע"ג תחל רשות המחקר בביצוע מחקר הערכה עבור מכון דוידסון לחינוך מדעי – פר"ח. המחקר הינו מחקר אורך אשר יתפרס על פני שלוש שנים.

מטרות המחקר

למחקר שתי מטרות מרכזיות: (1) לבחון את תפיסות החניכים והחונכים את תהליך החונכות. בחינת התהליך עשויה לתרום לשיפור ההתנהלות ולשפוך אור על הבנת תרומת החניכה עבור שתי הקבוצות. במסגרת בחינת התהליך יוערכו עבור החונכים היבטים של תפיסת מסע החונכות לאורך שלביו השונים, מתוכם תיגזר התייחסות לכשלים ולחולשות כמו גם לחוויות של הצלחה וכן לאיכות הקשר בין החונכים לחניכים, שביעות רצון החונכים מהשתתפותם בחונכות, המוטיבציה שלהם למעורבות בתכנית ותובנות לגבי העתיד. עבור החניכים תוערך תפיסה של צרכים מרכזיים והתמיכה בהם מצד חונכיהם, איכות הקשר עם החונכים ושביעות רצון מהחונכים ומתהליך החונכות. (2) מטרה נוספת הינה לבחון את תפיסת האפקטיביות של החונכות עבור חונכים וחניכים בעלי וותק שונה בחונכות. בחינת תרומות החונכות עבור שתי קבוצות אלו תתבצע, כאמור, במסגרת הערכה ארוכת טווח הכוללת משתתפים שלקחו חלק בחונכות לאורך שנתיים וכן חונכים וחניכים נושרים. עבור החונכים תוערך תפיסה של תרומת החונכות במישור האישי ובמישור החברתי-קהילתי, ועבור החניכים תעסוק הערכת התרומה בתחומים הבאים: אקדמי-לימודי, רגשי וחברתי-בינאישי.

מערך המחקר

בשנה הראשונה והשנייה למחקר ידגמו 40 חניכים בכל שנה, המשתתפים בתכנית שנה אחת או שנתיים, בהתאמה, ובהלימה לכך 40 חונכים לכל שנה, המלווים את החניכים שנה או שנתיים. בנוסף, ידגמו 20 חניכים וחונכים נושרים. בשנה השלישית ידגמו 40 חניכים שסיימו את החניכה ו-40 חונכים שסיימו את תפקידם. מחקר זה יתבסס בעיקרו על מתודות איכותניות. כך, החניכים ירואיינו במסגרת ראיונות חצי מובנים והחונכים ימלאו שאלון מורחב, שיכלול ברובו הגדול שאלות פתוחות.

שמר אלקיים טל, גליקמן אניה, רוזנברג קטיה

הערכת תכנית "הדרך" למניעת השימוש בסמים ואלכוהול בקרב בני נוער

הרקע למחקר

תכנית "הדרך", אשר מופעלת על ידי עמותת "הדרך", הינה תכנית למניעת שימוש בסמים ואלכוהול בקרב בני נוער. ייחודה בכך שהיא מתקיימת בין כותלי מרכז גמילה פעיל ולא בין כותלי בית הספר. ההנחה היא כי עצם המפגש של בני הנוער עם צעירים נפגעי סמים בתוך הקהילה המטפלת בהם בזמן אמת וחשיפה לאורחות חייהם, מאפשרת להמחיש להם את הסכנות שיש בשימוש בחומרים משני תודעה ולנפץ את "המיתוסים" שמאמצים שבני הנוער בדבר החיוניות שיש בשימוש בסמים ואלכוהול.

התכנית, המיועדת לבני נוער בכיתות י'-י"ב, הינה יום עיון הכולל עד 50 תלמידים בכל פעם. יום העיון מועבר על ידי צוות של שלושה אנשים – מנחה ושני מטופלים מכורים לסמים, ומהלך היום כולל: סדנה אינטראקטיבית בנושא "סמים – אלכוהול והתבגרות"; צפייה בסרט; גשישה עם מטופלים; דיון על הסרט; סיור במקום וסיכום.

מטרות ושאלות המחקר

הרשות למחקר ולהערכה במכללת סמינר הקיבוצים, בסיוע הרשות למלחמה בסמים, ליוותה במהלך שנה"ל תשע"ב את התכנית במחקר הערכה. מטרתו של המחקר הייתה לבחון את תרומתה של תכנית מניעה זו בטווח הקצר והארוך.

שאלות המחקר:

1. האם קיים הבדל בעמדות, בידע ובכוונות ההתנהגותיות של התלמידים בנוגע לשימוש בחומרים פסיכואקטיביים לפני ההשתתפות בתכנית ואחריה?
2. מהי מידת שביעות רצון של התלמידים מהתכנית?

שיטת המחקר

מדגם המחקר: המדגם כלל 757 משתתפים מכיתות י' עד י"א, מחמישה בתי ספר תיכוניים ממלכתיים באזור צפון הארץ.

כלי והליך המחקר: התלמידים מילאו שאלונים במערך של פרה-פוסט בשלוש נקודות זמן: חודש לפני ההשתתפות ביום העיון, עם סיום יום העיון, וכחודשיים לאחר ההשתתפות. השאלונים בחנו את הידע של התלמידים על השפעות הסמים והאלכוהול, עמדותיהם כלפי שימוש בסמים ואלכוהול, וכוונות ההתנהגות שלהם לצרוך סמים ואלכוהול. בנוסף, השאלונים בחנו את שביעות הרצון של התלמידים מיום העיון. אנשי צוות בתי הספר השיבו בתום השנה על שאלונים אשר בחנו את שביעות רצונם מהתוכנית.

ממצאים

נמצא כי ממוצעי העמדות התומכות בשימוש בסמים ואלכוהול והכוונות לצרוך סמים ואלכוהול ירדו מיד לאחר השתתפות התלמידים ביום העיון, ועלו חזרה כחודש לאחר מכן. לעומת זאת,

ידע התלמידים על השפעות הסמים והאלכוהול עלה מיד לאחר השתתפותם ביום העיון וכחודשיים לאחר מכן, עדיין נשאר גבוה בהשוואה לידע שהיה ברשותם טרם השתתפותם ביום העיון. הקשר בין הידע לעמדות ולכוונות ההתנהגות התחזק אחרי יום העיון (הן מיד אחריו והן כחודשיים אחריו); ונכונות התלמידים לדווח על שימוש של חבר בגראס הייתה גבוהה יותר אחרי יום העיון.

התלמידים הביעו שביעות רצון גבוהה מיום העיון, על מרכיביו השונים. הם הדגישו במיוחד, הן מיד לאחר יום העיון והן כחודשיים אחריו, את ההשפעה ארוכת הטווח שהייתה לפגישה עם המטופלים עליהם. מתוך עוצמת הרגשות שעלו בהם בפגישה זו ניכר כי הם הפנימו את סכנות השימוש בסמים ואלכוהול וכוונותיהם להשתמש בסמים ואלכוהול נחלשו. ממצאים דומים לגבי שביעות הרצון עולים גם מתשובות אנשי הצוות בבית הספר.

סקר שביעות רצון משירותי המכללה

מטרת הסקר

לבקשתה של הנהלת המכללה, ערכה הרשות למחקר ולהערכה בסמינר הקיבוצים בסוף שנת הלימודים תשע"א סקר הנוגע לשביעות רצונם של כל באי המכללה – סטודנטים, מרצים ועובדי המינהל – מן השירותים השונים הניתנים במכללה. סקר זה נערך במכללה בפעם השלישית. סקרים קודמים נערכו בשנים 2003 ו-2009.

באופן אופרטיבי נבדקו היחידות/המחלקות והשירותים הבאים: מחלקת האחזקה, שירותי תפעול, מנהל טכנולוגיות ומערכות מידע, הספרייה, משעול, חדר "מפגש", מחלקת הנהלת חשבונות, יחידת הוצאה לאור וגרפיקה, יחידת הפקות דפוס, מחלקת השיוק, מינהל לומדים, מזכירות החוגים, מזכירות הוראה, מזכירות אקדמית, דיקנט הסטודנטים, מנהל מורים, ויחידת רכש ומחסן.

השיטה

כלי הסקר והליך איסוף הנתונים: לצורך ביצוע הסקר לכל אחת מאוכלוסיות היעד (סטודנטים, מרצים, עובדי מינהל) חובר שאלון הכולל שאלות סגורות ופתוחות, שמטרתו לעמוד על שביעות רצונם של באי המכללה משירותי המכללה. לשאלון היו שלוש גרסאות שונות על פי קבוצת היעד.

כל השאלות הסגורות בשאלון היו בסולם ליקרט שנע בין 1 (מידה מועטה מאד) עד 5 (מידה רבה מאד).

השאלון הועבר במתכונת מקוונת באמצעות מערכת הסקרים של google docs ונשלח בפורמט אלקטרוני לכל באי המכללה באמצעות מערכת ההודעות המכללתית והדואר האלקטרוני. תשובותיהם של הנבדקים נאספו במשך חמישה שבועות לקראת סיום שנה"ל תשע"א.

הנבדקים: הסקר כלל שלוש קבוצות מחקר: סטודנטים, מרצים ועובדי מינהל. סך הכול השיבו על הסקר 609 איש, מתוכם 471 סטודנטים, 90 מרצים ו-48 עובדי מינהל. בסקר קודם שנערך בשנת 2009 השיבו על הסקר 687 איש מתוכם 547 סטודנטים, 103 מרצים ו-37 עובדי מינהל. חשוב לציין כי המשיבים על הסקר בחרו לענות על השאלון המקוון ולא נדגמו באופן אקראי מכל אחת מן הקבוצות ולכן הם אינם מהווים מדגם מייצג.

ממצאי הסקר

פרק הממצאים הציג את הממצאים הכמותיים וכן את התשובות הפתוחות בהתייחס לשביעות רצון מכל אחת מהיחידות/המחלקות שנבחנו, לפי קריטריונים משותפים לכל היחידות הכוללים בין השאר שביעות הרצון מהשירות, מזמן ההמתנה/מהירות הטיפול, מיחס הצוות והתקשורת עמו, מבקיאיות הצוות בתחומו ומשעות מתן השירות. כמו כן נבחנו קריטריונים ייחודיים לכל מחלקה.

הדוח הכולל את כל ממצאי הסקר הועבר להנהלת המכללה ולכל אחת מהמחלקות/היחידות הרלוונטיות.

עמדות כלפי שימוש בספרים אלקטרוניים - סקר בקרב מרצים וסטודנטים במכללת סמינר הקיבוצים

הרקע למחקר ושאלות המחקר

בשנת הלימודים תשע"ב נערך על ידי הרשות למחקר ולהערכה בסמינר הקיבוצים בשיתוף עם צוות מהספרייה, סקר אשר בחן עמדות של מרצים וסטודנטים במכללה בנוגע לספרים אלקטרוניים ואת מידת ואופי השימוש שהם עושים בספרים אלקטרוניים למטרות לימוד והוראה. הסקר נועד לשרת את הנהלת הספרייה בקבלת החלטות לקראת שנת הלימודים הבאה, החלטות שעוסקות בין היתר בעידוד ותמיכה בשימוש במאגרי המידע הקיימים במכללה. לסקר הוגדרו חמש מטרות:

- (1) זיהוי מאפייני שימוש במחשבים, מכשירים ניידים ובספריית המכללה.
- (2) בדיקת מידת המודעות לקיומם של מקורות אקדמיים אלקטרוניים, ספרים אלקטרוניים ומידת השימוש בהם לעומת ספרים מודפסים.
- (3) מיפוי הגורמים להימנעות משימוש בספרים אלקטרוניים.
- (4) בחינת דרכים לעידוד השימוש בספרים אלקטרוניים, העדפות הדרכה ותפיסת חשיבות ההדרכה בנושא.
- (5) העדפות ומאפייני שימוש בספרים אלקטרוניים ובכלל זה מידת שביעות הרצון מאוסף הספרים האלקטרוניים בספרייה.

שיטת המחקר

משתתפים: על שאלות הסקר ענו 473 משיבים. מספר הסטודנטים שהשיבו על השאלון הוא 382. מספר המרצים 91. בקרב הסטודנטים השיבו על הסקר 326 נשים (85%) ו-55 גברים (15%), רובם בגילאי 18-45. מבין המשיבים 238 סטודנטים שלומדים לקראת תואר ראשון (62%), 72 מהמשיבים (19%) לומדים לקראת תואר שני, ואילו 71 (19%) לומדים לימודי תעודה. המשיבים ייצגו את כלל מסלולי הלימוד במכללה. כמו כן, 212 (55%) לומדים בשנה א' במכללה, 87 (23%) לומדים בשנה ב', 50 (13%) לומדים בשנה ג' ואילו 32 (8%) לומדים בשנה ד'.

בקרב המרצים השיבו על הסקר 71 נשים (78%) ו-19 גברים (21%), רובם בגילאי 36-70. 69 מרצים (76%) מכלל המשיבים מלמדים בתכניות לתואר ראשון, 13 מהם (14%) מלמדים לקראת תואר שני, ואילו 8 (9%) מלמדים לימודי תעודה. בקרב המשיבים 57 מרצים קבועים (63%), ו-33 מרצים שאינם קבועים (36%).

כלים והליך: שיטת המחקר בה נעשה שימוש במסגרת הסקר הינה השיטה הכמותית. שאלוני המחקר נבנו לצורך המחקר הנוכחי וכללו שאלות סגורות אודות הסוגיות שמוצגות בשאלות המחקר, עם שינויים קלים עבור הסטודנטים והמרצים.

נתוני הסקר נאספו באמצעות מערכת ההודעות של המכללה, תוך שימוש בפלטפורמת גוגל דוקס, המאפשרת שליחת קישור בדואר אלקטרוני ואיסוף נתונים אונימי השומר על פרטיות המשתתפים במחקר. הודעה עם קישור מצורף לסקר האלקטרוני נשלחה לכלל המרצים והסטודנטים במכללה במהלך חודש מארס 2012. תשובות התקבלו עד אמצע חודש מאי של אותה שנה.

ממצאים והמלצות

עיון בממצאים הרבים שהתקבלו בסקר "עמדות ואפיוני שימוש בספרים אלקטרוניים בקרב מרצים וסטודנטים במכללת סמינר הקיבוצים" מעלה תמונה מגוונת ממנה ניתן לגזור מסקנות והמלצות לפעולה, לשם הגברת ההיכרות ומידת השימוש של אנשי סגל וסטודנטים בכלי אקדמי זה. בפרק הממצאים מוצגת בדיקת חמש שאלות המחקר בהתייחס לממצאים בקרב המרצים לעומת אלו שהתקבלו בקרב הסטודנטים כמו כן מוצגות השוואות בין תת-קבוצות רלוונטיות נוספות. בנוסף, מוצגות שמונה המלצות שעולות ממצאי המחקר בנוגע לדרכים השונות ולמאפייני ההדרכות הרצויות, לשם קידום השימוש בספרים אלקטרוניים בקרב סטודנטים וסגל המכללה.

המלצות אלו כוללות:

1. המלצה לקיים הדרכות עבור הסטודנטים לשימוש במקורות מידע אלקטרוניים באופן כללי ובספרים אלקטרוניים בפרט.
2. המלצה על הכנסת מגוון קורסים מקוונים ללימודים במכללה, הן מבחינת חשיפת הסטודנטים לקורסים מסוג זה והן מבחינת המרצים, ושילוב טכנולוגיות אלו בעבודת ההוראה.
3. חשיפת מרצים וסטודנטים במכללה למידע מדויק ונגיש אודות ספרים אלקטרוניים, באמצעים מגוונים ובצורה ממוקדת ופשוטה, מעין "קידום מכירות" של הכלי תוך הדגשת יתרונות השימוש בו.
4. הבלטת קיומם של ספרים אלקטרוניים ואמצעי הגישה אליהם, באתר הספרייה.
5. קיום הדרכות אישיות למרצים אודות החיפוש, הגישה והשימוש בספרים אלקטרוניים.
6. קיום הדרכות קבוצתיות עבור הסטודנטים במסגרת שיעורים המתקיימים במסגרת קורסים במכללה, לצד אפשרות לקבלת הדרכה אישית במקרה הצורך לאחר מכן.
7. יש לקדם את נושא ההדרכות במסגרת שיעורים בקרב המרצים שאינם תומכים באפשרות זו.
8. העלאת סרטי הדרכה לשימוש הסטודנטים והמרצים באתר הספרייה.

חשוב לציין כי ההמלצות מתבססות על ההנחה שיש לעודד את השימוש בספרים אלקטרוניים בקרב סטודנטים במכללה, ולשם כך יש לטפח שימוש בכלי זה גם בקרב המרצים. אם יילקח בחשבון עתידם של פרחי ההוראה במערכת החינוך ובמפגש עם תלמידי מערכת החינוך, כמו גם תפקידו של המורה בעידן הנוכחי בו הידע והטכנולוגיות זמינים ונגישים עבור מרבית התלמידים, ברורה חשיבותה של השליטה של מורים לעתיד בכלים טכנולוגיים וההיכרות שלהם איתם. אין הדבר אומר שעל מורי ישראל לעסוק אך ורק בקריאה של ספרים אלקטרוניים, ולהעדיף אותם על פני ספרים מודפסים. הדגש הוא על היכרות עם כלי אקדמי-טכנולוגי זה, מאפייניו והיכולת לשלוט בשימוש בו בצורה סבירה. לשם כך יש לבסס תחילה את הידע של סגל המכללה והסטודנטים אודות הכלי עצמו, כולל מאפיינים מדויקים ונכונים.

יתכן ששינויים אלו דורשים הצבת דרישות ברורות מצד הנהלת המכללה בנוגע לחובת שימוש בכלים טכנולוגיים כאלו ואחרים עבור המרצים והסטודנטים. אם היכרותם של פרחי הוראה עם כלים טכנולוגיים עדכניים והיכולת שלהם להשתמש בכלים אלו מוגדרות כמטרה, יתכן שהצבת דרישות אלו תקדם משמעותית את הנגישות של הכלים עבור הסגל והסטודנטים במכללה.

סקר בעקבות פעילויות יום הזיכרון לציון רצח יצחק רבין ז"ל

הרקע למחקר

לציון יום השנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין, נערכו במכללה בשנה"ל תשע"ב פעילויות מגוונות שכללו: מוקדים חזותיים שעסקו בנושא והיו ממוקמים ברחבת הדשא המרכזית, וקבוצות דיון תחת הכותרת "1995-2011 דמוקרטיה מתערערת, דמוקרטיה מתעוררת?". בעקבות פנייה של צוות המסלול לחינוך יצירתי, אשר ארגן את האירועים, ערכה הרשות למחקר ולהערכה סקר לסטודנטים, למרצים ולעובדי המינהל. מטרתו של הסקר היו לקבל משוב על הפעילויות לציון יום השנה לרצח רבין, לבחון את עמדותיהם של באי המכללה באשר לקשר בין רצח יצחק רבין לדמוקרטיה וכן לבחון את תפיסותיהם של סטודנטים ומרצים ביחס לחשיבות החינוך לדמוקרטיה והכרה בזכויות אדם כחלק מתכנית הלימודים במכללה.

מערך המחקר

אוכלוסיית המחקר כללה את כל באי המכללה: מרצים, עובדי מינהל וסטודנטים, אליהם נשלח בדוא"ל שאלון מקוון. על השאלונים השיב מדגם של 265 איש. 193 מתוכם העידו כי הם נחשפו למוקדים החזותיים בנושא רצח רבין (162 סטודנטים, 22 מרצים ו-9 עובדי מינהל), ו-227 הצהירו כי הם השתתפו בקבוצות הדיון (192 סטודנטים, 25 מרצים ו-10 עובדי מינהל). הסיבה הנפוצה ביותר לאי השתתפות בקבוצות הדיון הייתה היעדר לימודים/עבודה ביום זה.

כלי המחקר הינו שאלון דיווח עצמי מקוון אשר מחולק לשלושה חלקים וכולל שאלות על המוקדים החזותיים, שאלות על קבוצות הדיון ושאלות כלליות על תפיסת הקשר בין רצח רבין, לבין ערכי הדמוקרטיה, כמו גם תפיסת החשיבות של החינוך לדמוקרטיה והכרה בזכויות אדם כחלק מתכנית הלימודים במכללה. בשני החלקים הראשונים נשאלו המשיבים, האם הם השתתפו בכל אחת מן הפעילויות ואם לא, מדוע; לאחר מכן הם התבקשו לדרג את מידת שביעות רצונם מהשתתפותם בקבוצות הדיון במגוון היבטים; ולבסוף התבקשו לפרט באופן פתוח וסגור את עמדותיהם בכל הנוגע לקשר בין רצח רבין לדמוקרטיה וכן את התייחסותם לחינוך לדמוקרטיה וזכויות האדם כחלק מתכנית הלימודים במכללה.

ממצאים עיקריים והמלצות:

- 1) מרבית המשיבים שיבחו את המוקדים החזותיים לציון יום השנה לרצח יצחק רבין. המשתתפים הדגישו במיוחד את חשיבותם של המוקדים וציינו כי המוקדים היו מעניינים, מעוררי חשיבה ומושקעים.
- 2) כלל משתתפי הסקר הביעו שביעות רצון גבוהה מרוב ההיבטים שנבחנו ביחס לקבוצות הדיון. מרבית המשתתפים דיווחו כי הדיון בקבוצה היה מעניין, מעורר מחשבה ומעודד לקבלת דעתו של האחר. גם תפקודו של המנחה בקבוצה השביע את רצון מרבית המשיבים. כמו כן, מרבית המשתתפים, היו מרוצים מהמתכונת בה התקיים הדיון והמליצו לערוך בשנה הבאה קבוצות דיון במתכונת דומה. בנוסף, רוב המשיבים חשו כי היה קיים קשר בין הדיון בקבוצה לבין רצח יצחק רבין ז"ל. בהשוואה בין הקבוצות נמצא כי שביעות הרצון של הסטודנטים הייתה גבוהה מזו של המרצים ועובדי המינהל בכל הנוגע להרחבת הידע.

הסטודנטים חשו, יותר מהמרצים ועובדי המינהל, כי הדיון בקבוצה הרחיב את ידיעותיהם והם למדו בקבוצה דברים חדשים. עם זאת, המרצים, יותר מהסטודנטים ועובדי המינהל, חשו כי ההתנהלות בדיון עודדה את קבלת דעתו של האחר.

לצד כל זאת עלתה הטרוגניות רבה בתשובות המשתתפים בכל הנוגע להמשך השיח לאחר הדיון בקבוצות. חלק מן המשיבים דיווחו כי המשיכו לדבר על הנושאים שעלו בדיון בקבוצה עם חבריהם לאחר שהסתיימו, חלק אחר דיווחו כי לא המשיכו לדבר על הנושא כלל. יתרה מכך, רוב המרצים חשו כי הנושאים שהועלו בקבוצות הדיון קיבלו התייחסות גם בקורסים שונים במכללה. לעומתם, רוב הסטודנטים חשו כי ההפך הוא הנכון.

אשר להמשך הדיון מעבר לקבוצות הדיון, מרבית המשיבים הוסיפו כי אין לתת לנושאים שהועלו בדיון בקבוצות מקום מעבר ליום השנה. עם זאת, רבים מהמשיבים ביקשו להעמיק את הקשר במכללה בין הלימודים והשיח החברתי לאירועים שונים המתרחשים במדינה.

(3) אשר לתפיסת הקשר בין רצח יצחק רבין לדמוקרטיה, נראה כי מרבית המשתתפים סבורים כי רצח יצחק רבין היווה תחילתו של שבר בדמוקרטיה הישראלית. הם מקשרים בין הרצח למושג הדמוקרטיה. בתוך כך הם סבורים כי לרצח יש משמעויות חברתיות, הוא נוגד את ערכי הדמוקרטיה, חופש הביטוי והסבלנות לאחר ומהווה דרך שאינה דמוקרטית ואינה לגיטימית לבצע שינוי במדינה.

נראה כי עמדות אלו גורמות למשיבים לרצות לדבר עם תלמידיהם על הערכים הקשורים לרצח ולדמוקרטיה ובהם חינוך לסובלנות והבעת דעות שונות. כלומר, חשוב לדעתם לדבר על הרצח עצמו, אך חשוב מכך להנחיל לתלמידיהם ערכים הקשורים אליו כמו קבלת האחר, חינוך לסובלנות, כבוד הדדי ומניעת אלימות, ולבצע זאת לאורך כל השנה ולא רק ביום השנה וזאת על מנת לגדל דור ביקורתי ומעורב.

(4) רוב המרצים והסטודנטים סבורים כי קורס שעוסק בחינוך לדמוקרטיה והכרה בזכויות אדם צריך להיות חלק מתכנית לימודים בהכשרה להוראה. כמחצית מן הסטודנטים ומן המרצים רואים עצמם משתתפים או מלמדים קורס ו/או תכנים העוסקים בחינוך לדמוקרטיה והכרה בזכויות האדם. בתשובותיהם הפתוחות הם הוסיפו כי על מנת שיוכלו לדבר עם תלמידיהם הם סבורים כי חשובה הכשרה בנושא. כלומר, חשוב שהם כמחנכי דור העתיד ילמדו דמוקרטיה בתהליך ההכשרה. יחד עם זאת הם ציינו כי יש לשים לב שקורסים בנושא לא יהפכו לבמה לדעות פוליטיות.

בעקבות הממצאים מומלץ להמשיך במתכונת קבוצות הדיון כמו גם המיצגים לציון רצח רבין. עוד מומלץ לשקול קורס במכללה אשר יעסוק בחינוך לדמוקרטיה והכרה בזכויות אדם אשר יכשיר את הסטודנטים להציג ולקיים דיון בסוגיות אלו בעתיד כמורים.

סקר מלגות: אפיוני מקבלי מלגות לימודים ועמדותיהם לגבי השפעתן על הרישום ללימודי חינוך והוראה

מטרות הסקר

לסקר שתי מטרות מרכזיות: ראשית, לבחון את תפיסת מקבלי המלגות באשר להשפעתן על ההחלטה להירשם ללימודים במכללת סמינר הקיבוצים, שנית, לבדוק את עמדותיהם כלפי מלגות הלימודים כגורם המשפיע על הרישום ללימודי חינוך והוראה ככלל, מבלי קשר למוסד לימודים ספציפי.

מערך המחקר

מדגם: הסקר הועבר בשני מועדים; האחד הופנה לסטודנטים אשר ידעו בתחילת שנת הלימודים תשע"א על זכאותם למלגה, והאחר הופנה לסטודנטים אשר ידעו על זכאותם למלגה בתחילת שנת הלימודים תשע"ב. מספר דומה של מלגאים השתתפו בשני מועדי הסקר: בשנת תשע"א 81 איש, ובשנת תשע"ב 82 איש. בשני המועדים שיעור מקבלי המלגות הגבוה ביותר הינו מקרב מצטייני משרד החינוך.

כלי המחקר: לצורך הסקר נבנה שאלון למילוי עצמי של הסטודנטים המבוסס על הערכה כמותית, אך מאפשר גם מקום להתייחסות פתוחה במסגרתה ניתן להעיר ולהתייחס לסוגיות הנבחנות גם דרך מלל חופשי. השאלון הועבר במתכונת מקוונת באמצעות מערכת הסקרים של google docs.

ממצאים עיקריים

- ✓ קיומה של מלגת לימודים וגובהה אינם נתפסים כגורמים רלוונטיים הקשורים ישירות בהחלטה להירשם ללימודים בסמינר, כך ששיעור דומה של משיבים בשני המועדים ייחס למלגות השפעה או אי השפעה על הרישום.
- ✓ בשנת לימודים תשע"א נמצא קשר בין גובה המלגה שקיבלו הסטודנטים בפועל לבין תפיסת השפעת המלגה וגובהה על ההחלטה להירשם ללימודים במכללה. כך נמצא כי ככל שגובה המלגה שקיבלו הסטודנטים בפועל גבוה יותר, כך הם תופסים את קיומה של המלגה וגובהה כמשפיעים יותר על החלטתם להירשם ללימודים במכללה. בשנת הלימודים תשע"ב נמצא כי סכום המלגה אינו רלוונטי הן לתפיסת השפעת קיומה של המלגה והן לתפיסת השפעת גובה המלגה על ההחלטה להירשם ללימודים במכללה.
- ✓ בשונה מהממצאים שהתקבלו לגבי מכללת סמינר הקיבוצים, הרי שבהתייחסות לדרבון סטודנטים פוטנציאליים להירשם ללימודי חינוך והוראה ככלל, רובם המכריע של המשיבים רואים במלגות גורם משמעותי ורב השפעה, הן באופן כללי והן בהתייחס למסלולים ספציפיים בלימודי החינוך וההוראה בהם יוצעו המלגות.

סקר בוגרים בתכנית "חינוך, שיקום וסיוע באמצעות בעלי חיים"

התכנית ל"חינוך, שיקום וסיוע באמצעות בעלי חיים", נלמדת בבית הספר ללימודים מתקדמים במכללת סמינר הקיבוצים מזה מעט יותר מעשור. בשנת תשע"א הסתיים בתכנית המחזור הראשון של מסלול ההשלמה להכשרת מטפלים בעזרת בעלי חיים, הכולל השלמה ל-1,100 שעות, ובנוסף ל-400 שעות עבודה מעשית. לקראת סיום השנה, הנהלת בית הספר ללימודים מתקדמים פנתה לרשות המחקר בבקשה לערוך סקר בקרב בוגרי התכנית.

מטרות המחקר

מטרותיו של הסקר היו: (1) לבדוק עם בוגרי התכנית מה הניע אותם ללמוד טיפול באמצעות בע"ח; (2) לעקוב אחר השתלבותם של בוגרי התכנית בשוק העבודה; (3) לבחון את תפיסתם של בוגרי התכנית באשר לתרומתם של הלימודים לעבודתם בשטח; ו-(4) לבחון את מידת הצורך בקרב הבוגרים שעובדים בתחום הטיפול בעזרת בע"ח בהרחבת הידע בתחום, בהדרכה ובליווי.

מערך המחקר

לשם ביצוע הסקר נערכו ראיונות טלפוניים על ידי רשות המחקר במכללת סמינר הקיבוצים בחודשים אפריל-מאי 2010. המדגם הסופי כלל 155 בוגרים/בוגרות אשר סיימו את לימודיהם בתכנית בין השנים 2001-2010, מתוכם, 144 נשים ו-9 גברים. מרבית המשיבים (46.5%) הינם בגילאי 30-40 והגיל הממוצע הינו 42.02 (סטיית תקן 10.08). כלי המחקר היה שאלון אשר נבנה במיוחד לצורך סקר זה והועבר, כאמור, באמצעות ראיון טלפוני.

עיקרי הממצאים

- ✓ הסיבות המרכזיות בעטיין בחרו הבוגרים ללמוד בתכנית היו עניין ואהבה לבעלי חיים ו/או לילדים והמחשבה כי לימודי התכנית יאפשרו התמקצעות בתחום עיסוק קיים.
- ✓ מרבית הבוגרים לא התלבטו כלל האם ללמוד בתכנית.
- ✓ מרבית הבוגרים אינם עוסקים בטיפול באמצעות בעלי חיים ואינם מחפשים עבודה בתחום.
- ✓ בוגרים שעסקו בעבר בטיפול באמצעות בעלי חיים מדווחים כי הפסיקו עבודה זו בעיקר מכיוון שהעבודה בתחום אינה במשרה מלאה ו/או אינה מתגמלת כלכלית.
- ✓ שתי הסיבות העיקריות לאי עיסוק בתחום: (1) תחושה של מחסור בידע (2) קושי למצוא עבודה בתחום.
- ✓ הבוגרים חשים כי הקורסים השונים תרמו להם לעבודה הטיפולית בעזרת בעלי חיים במידה בינונית-גבוהה.
- ✓ הבוגרים חשים כי התכנית הכינה אותם לעבודה בשטח במידה בינונית.
- ✓ רבים הלינו על כך שהלימודים היו תיאורטיים מדי וכי חסר להם החלק הפרקטי שיכין אותם לעבודה בשטח.

- ✓ חלק ניכר מן המשיבים היו שמחים להעשיר את הידע שלהם בפסיכולוגיה ובעיקר בפסיכולוגיה של הילד ולהתמחות בעבודה בטיפול בבעלי חיים עם חיבור למקצועות טיפוליים שונים.
- ✓ מרבית המשיבים אינם מעוניינים ללמוד במסלול ההשלמה להכשרת מטפלים בעזרת בעלי חיים (השלמה ל-1,100 שעות + 400 שעות עבודה מעשית).

סקר בעקבות שילוב נושא חינוך לאזרחות דיגיטלית בבית הספר לחינוך במכללה להכשרת מורים

הרקע למחקר

במהלך חודש מאי בשנת הלימודים תשע ב, נערך במכללת סמינר הקיבוצים שבוע פעילות בנושא האזרחות הדיגיטלית. במהלך השבוע הוזמנו מרצי המכללה לקיים, במסגרת השיעורים הרגילים אותם הם מלמדים, פעילות עם הסטודנטים באחד הנושאים הקשורים באזרחות דיגיטלית הכוללים: אתיקה דיגיטלית, אוריינות דיגיטלית, זכויות ואחריות דיגיטליים וכן תקשורת דיגיטלית. לטובת שילוב הנושא בשיעורים הוקם אתר ייעודי בו הוצגו מגוון חומרי הוראה אשר פותחו על ידי מרכזות תחומי התקשוב במכללה ונציגי תקשוב.

הפרויקט נערך בשיתוף ובתמיכה של איגוד האינטרנט הישראלי. הרשות למחקר ולהערכה של המכללה ליוותה את הפרויקט בשלביו הראשונים במחקר הערכה אשר מטרתו לקבל משוב על שבוע זה ועל תהליך ההכנה וההטמעה לקראתו. מחקר ההערכה בשלב זה התמקד בבית הספר לחינוך בלבד.

מערך המחקר

אוכלוסיית המחקר: אוכלוסיית המחקר כללה את כל המרצים וכל הסטודנטים בבית הספר לחינוך, אליהם נשלח בדוא"ל שאלון מקוון ואת שתי רכזות התוכנית וארבעת מפתחות המודולות. על השאלונים השיב מדגם מצומצם של 38 מרצים ו-68 סטודנטים.

כלי המחקר: לצורך ביצוע הסקר חוברו שני שאלונים הכוללים שאלות סגורות ופתוחות אשר מטרתם לעמוד על העמדות והתפיסות של המרצים והסטודנטים בהתייחס להטמעת נושא האזרחות הדיגיטלית במכללה. בנוסף, נערך ראיון חצי מובנה עם הרכזות ועם מפתחות המודולות אשר מטרתו הייתה לאפשר להן לבטא את עמדותיהן ותפיסותיהן הן לגבי תהליך העבודה והחשיפה של התכנית והן לגבי תוצריהם המצופים והממשיים.

מערך המחקר: בתום שבוע האזרחות הדיגיטלית נשלחו השאלונים לכל הסטודנטים והמרצים בבית הספר לחינוך במכללה באמצעות מערכת סקרים מקוונת של google docs. הסקרים נשלחו שלוש פעמים בהפרש של שבוע בין המועד הראשון לשני. כמו כן, בתום השבוע נערכו ראיונות עם מפתחי המודולות.

ממצאים ומסקנות

חשוב לציין כי מידת ההיענות לשאלון הייתה נמוכה הן מצד המרצים והן מצד הסטודנטים ולפיכך יש לסייג את יכולת הכללת הממצאים העולים מכלים אלו. עם זאת עדיין ניתן להצביע על מגמות.

ממצאי הסקר מלמדים כי כל המשיבים, מרצים וסטודנטים כאחד, סבורים כי נושא אזרחות דיגיטלית צריך להיות חלק מהכשרת מורים וכי כל המורים במכללה צריכים לעסוק בסוגיה של אזרחות דיגיטלית בהוראתם, בין אם בקורסים מקוונים או בקורסים רגילים ובעיקר בקורסים בנושאי חינוך והדרכה פדגוגית. עם זאת, מעט מרצים נחשפו למודולות, רובם דרך פנייה במייל.

מרבית הנחשפים לא שילבו את נושא האזרחות הדיגיטלית בהוראתם בקורסים השונים. המרצים סבורים כי דרך החשיפה במייל, הנה פחות אפקטיבית ודרכי החשיפה המתאימות ביותר הן פנייה אישית ומפגשים קבוצתיים. מרצים אשר שילבו את הנושא בהוראתם דיווחו כי המודולה סייעה להם במידה בינונית ברכישת ידע בנושא ובבניית מערך שיעור. אם כי מרביתם לא בטוחים האם יקיימו שיעורים בנושא, אם לא יהיה שבוע אזרחות דיגיטלית בשנה הבאה. באופן דומה גם מרבית הסטודנטים המשיבים ציינו כי במהלך שבוע האזרחות הדיגיטלית לא נחשפו לשיעור בנושא. הסטודנטים שבכל זאת נחשפו הביעו שביעות רצון בינונית-גבוהה מהנושאים השונים. **רכזות התכנית ומפתחות יחידות האתר** תיארו מערכת יחסים תומכת ביניהן אשר אפשרה גמישות, אוטונומיה ורגישות. הקושי המרכזי של הפרויקט, לדעתן, היה משאב הזמן המוגבל. הן סבורות כי על מנת שהפרויקט יצליח בעתיד יש לאפשר יותר זמן לפיתוח והטמעה ולתכנן מראש את מעורבותם הישירה של מנהלי הפקולטות לעתיד ושל ראשי החוגים. בעקבות הממצאים הוצגו **המלצות אופרטיביות** להמשך הפרויקט, ביניהן: המלצה לכינוס ישיבות יזומות בין כותבי המודולות השונות לשם דיון קונספטואלי בתכנים, המבוסס על למידת עמיתים. קביעת מסגרת זמן עבודה רחבה הרבה יותר הן לתהליך פיתוח המודולות והן לתהליך ההטמעה. הנגשת האתר גם לסטודנטים, ומתן חשיפה ממושכת ומוקדמת יותר למרצים, על מנת שיוכלו להיערך, ללמוד ולעשות שימוש פעיל בתכניו לצרכי הוראה. מתן דגש לנראות משמעותית יותר של התכנית בתוך המכללה לא בהכרח באופן מקוון אלא גם בפגישות פנים אל פנים.

מחקרים שהוצגו בכנסים בינלאומיים בחו"ל

רוקדים ישראל

רבים חוזרים בשנים האחרונות לרקוד ריקודי עם כחלק מהתרבות העכשווית, הנשענת על מורשת העבר. ריקודי עם ישראליים ממשיכים לגבש סביבם רקדנים ואוהבי ריקוד בארץ ובעולם ולסחוף אל מעגלי הרוקדים את הקשר לישראל, לארץ, למדינה ולתושביה.

מה ייחודיותו של ריקוד העם הישראלי? במה כוחו?

הרצאה זו תעסוק בריקודי העם מזוויות מבט שונות:

א. מהו ריקוד עם ישראלי ומהם מקורות היווצרותו. דגש מיוחד יינתן על שילוב המקורות האתניים והפולקלוריסטיים שהובאו על ידי העולים מארצות שונות עם המקורות הדרוזים, הצ'רקסים והערבים שמקורם בתרבות המקום. יצירת ריקודי העם בראשית המאה ה-20 לוותה בהרגשה של יצירת תרבות ישראלית חדשה, פולקלור של עם שהתחדש והתאחד בארצו, לאחר גלות של מאות שנים ממולדתו.

ב. התעוררותו של ריקוד העם הישראלי בשנות ה-40 – שרה לוי תנאי ולהקת ענבל שהחדירו את הסגנון התימני, לאה ברגשטיין שיצרה ריקודי חג וריקודי רועים, זאב חבצלת וגורית קדמון, יוזמת כנסי המחולות בדליה: "עם שיושב בארצו, על אדמתו, מאות שנים, יוצר פולקלור וסגנון משלו. אנחנו היינו מפוזרים בעולם במשך 2,000 שנה, ואין לנו פולקלור משלנו. עלינו ליצור אותו".

ג. הריקוד כשילוב של תנועה ומוסיקה סביב מקומות ואתרים בארץ.

בהרצאה יוצגו מקומות בארץ שחוברו להם שירים וריקודים. לגבי כל אחד מהמקומות יוצגו ההיבטים הגיאוגרפיים, ההיסטוריים והחברתיים המאפיינים אותו.

למשל גולן וכנרת – השיר והריקוד 'שם הרי גולן' ו'שירי לי כנרת'. הנושאים שיוצגו הם השבר הסורי אפריקני והיווצרותו של בקע הירדן, רחל המשוררת, אנשי העלייה השנייה, חצר כנרת ככור היתוך של הקיבוצים של שנות העשרים והשלושים.

תל אביב – השירים והריקודים 'יאסו יפו' ו'הורה ביאליק' – הנושאים שיוצגו הם ראשיתה של תל אביב, העיר העברית הראשונה, ח. נ. ביאליק, המשורר הלאומי וחיי התרבות בתל אביב בשנות העשרים והשלושים.

ירושלים – השירים והריקודים 'שבחי ירושלים' ואור וירושלים' הנושאים העיקריים שיוצגו ייסובו סביב החיים בירושלים בתקופת בית שני, חשיפת מנהרות הכותל והמתחם ההרודיאני.

ההרצאה תכלול תמונות וסרטונים ממקומות שונים בארץ וכן קטעי מוסיקה של השירים הרלוונטיים.

טראומה, אמונה ואמנות הכתיבה: "האיש שלא פסק לישון" מאת א. אפלפלד

בשנים האחרונות בוחנת הביקורת הספרותית את יצירתו של אפלפלד בעיקר דרך סוגיות מרכזיות של ההווה היהודית המודרנית ובמיוחד כאלה הנוגעות לפרובלמטיקה של זהות יהודית, ולשאלות של חיבור ואי-חיבור למסורת. בהרצאה זו אתייחס לפן ביצירתו של אפלפלד, המחבר את חוויית הטראומה של השואה עם עמדה רליגיוזית וכתובה פואטית. את דבריי אדגים מתוך ספרו האחרון של אפלפלד: *האיש שלא פסק לישון*.

מקובל לומר שכתובה אוטוביוגרפית היא האתר שבו מכונן האינדיבידואל את זהותו. אבל בעדויות של ניצולי שואה אנחנו רואים שמה שמצוי בתשתית חוויית הזוהר, היא פרימתו הרדיקאלית של ה"אני". ה"אני" צריך להעיד על חוויה שהיא מעבר למילים, חוויה המותרת ריק לא נגיש, לא נתפס ולא מיוצג. בהרצאה זו אבקש לטעון כי ההתמודדות של אפלפלד בכתבתו הפואטית היא ניסיון מיוחד להמיר את הריק של הטראומה בריק אחר, הריק הרליגיוזי. משהו המהדהד את דברי גרשם שלום בדבריו על הדבקות: "דבקות וייחודים אינם קשורים בקונקרטי כשלעצמו, אלא בריקון התוכן הקונקרטי ממנו ובגילוי הקדושה הנמשכת לתוכו, גילוי הפותח פתח לעבר החיים הזורמים בכל [...] עשיית מצווה מובילה מן היש אל סף האין. כי 'שורש' העולם הוא האין, שהמיסטיקאי מתבונן בו, שותף לו ואשר בו הוא נכסף לעמוד".¹

טענתי, בתהליך העיבוד של הטראומה הופך אפלפלד בכתבתו הפואטית את הריק של הטראומה לריק רליגיוזי המהווה מעין "מנהרה" המאפשרת לו לעבור מחוויית המוות אל צידה האחר של החוויה, החוויה של החיים. דהיינו, הרליגיוזיות מאפשרת את ההיחלצות מהריק של הנשגב השלילי של הטראומה אל ריק של נשגבות אחרת, הנשגבות של האל המושכת אל מקור חיים. ההתמודדות הזו, כפי שאני מבינה אותה, היא עמוקה ומהותית ואיננה קשורה בהעמדות הקוטביות של יהודי מול ישראלי או של סוגיות של גולה וגאולה. עבור אפלפלד, כפי שהוא עצמו ניסח זאת למשל ב"מסות בגוף ראשון", המושג רליגיוזי מסמל את החוויה, הרגש והיחס האישי אל הטרנסנדנטי, בניגוד למושג הדתי שמסמל עבורו את הדת המוסדית.² מבחינתו, **השארית הלא מדוברת של הטראומה חוברת אל הראשית של חיו, וחיי אבותיו**.

הדרך הרליגיוזית שבה מתחבר אפלפלד אל מקור החיים נעשית תוך כדי הילוך חוזר אל מקורות משפחתו. זהו מהלך מורבידי משהו, שיש לו גם ממד אורפיאי, אבל עבורו הוא בכל זאת מקור חיים. בשיבה הביתה, אל "הראשית", אל אביו ואמו, סבו וסבתו, אפלפלד כאילו מחזיר את עצמו לזמן שהוא טרום הטראומה, מאחה את השברים ובונה מחדש את ה"אני" שהועמד בסכנה.

את דבריי, כאמור, אבסס על ספרו של אפלפלד "האיש שלא פסק לישון" ואבחן אותו ברוח דברים אלה.

1. גרשם, שלום. (1975). *דברים בגו. פרקי מורשה ותחיה*. עם עובד. תל אביב. עמ' 338-339.

2. מסות בגוף ראשון עמ' 17; 22-27; 70-74.

Alkaher Iris, Tal Revital

Making Pedagogical Decisions to Address Challenges of Joint Jewish-Bedouin Environmental Projects in Israel

This interpretive study aims to identify the challenges of involving Israeli Bedouin and Jewish youth in two education-for-sustainability and place-based education multicultural projects according to the participants' responses. It also describes the ways the adult leaders addressed these challenges. Participants included Bedouin and Jewish educators and middle-school students. Data collection included interviews and observations. Participants reported challenges related to intergroup differences in environmental views, knowledge and nature of learning and challenges related to Bedouin-Jewish interactions. To address these challenges the adults separated some learning activities, directed discourses, adopted bilingual teaching strategies and emphasized unique socio-cultural characteristics. Their satisfaction with their decisions is encouraging. They avoided discussing the broader socio-political Arab-Jewish conflict. The findings highlight dilemmas that multicultural environmental projects pose.

Barat Dorit, Avni-Schon Hana

Strategic Discourse at a Sportive E Learning Centre: Synchronous Short- Term Tailored Teaching for Low-Performing Students

Introduction

Seminar HaKibbutzim College conducted a yearlong an e-teaching experimental project, which included special education students who mentored Low-Performing young school students in basic skills – Mathematics and language. In a short term intervention by synchronous one-on-one lessons.

Goals

1. Practical training for one-on-one tailored e-teaching for Low-Performing children
2. To explore efficient techniques to increase intervention methods and teaching environment
3. To create a dynamic dialogue in the community-academic environment

Population

26 special education college students taught
41 urban population school students

Project data

Lessons: Weekly morning synchronous online session. School students were at the computer class in school and the college students were at college.

Teaching: School students included a personal interview to identify skills in different fields of knowledge, acquaintance and learning to operate the Interwise system. Instructions the e-teaching included basic skills function-tailored lessons during discussions in the college course.

Conclusions

The college students acquired tools for one-on-one e-teaching Low-Performing school students. During their work, they employed unique teaching methods, which was systematically analyzed and ended. The results show that unique teaching discourse ‘strategic discourse’ that combines four arias pedagogic, contentment, technologic and blended strategies.

In terms of academic and community collaboration, the project’s goals were fully achieved. The accompanying institutional staff responded and fully supported the

project. This response and support included personal meetings, telephonic and email communication, and observing some of the lessons. The teachers accompanying the project reported personal empowerment and the ability to support the staff with technical dilemmas, practically and didactic.

The school students' teachers states that based on the school students' grades, the supportive e- learning center proved to be effective. Learning during a school day, in the relevant teaching field to what is currently studied in class, is imminent and significant both in terms of the subject's image and functionality wise.

Barromi Perlman Edna

Analysis of Photographs of Childhood on Kibbutz

In this paper I will present the phenomenon of the use of photographs of children on kibbutz for ideological purposes and its contribution to the process of consolidation and perpetuation of socialist ideology. I will focus on the creation and construction of photographs of children on kibbutz and discuss the conventions of photographing children that developed on kibbutz during the 1940-50's. Photographs of children in children's homes and communal child rearing, created on kibbutzim in Israel during its early stages were viewed as a representation of the epitome of kibbutz life and became iconic figures. Kibbutz society constructed images of children that served its ideological intentions and causes.

Photography, since its invention in the 19th century, was conceived as a depiction of reality and as a conveyer of truth. The medium of photography enjoyed the aura of neutrality and objectivity associated with photography since its association with positivist theories that attributed scientific qualities to photography. Socialist societies in the early 20th century employed the medium of photography, with all its attributes, in creating iconic images depicting ideological constructions.

Kibbutz society sought to create its own myths, and photographs were employed as a means to create myths of their utopian society. The existence of this phenomenon was contingent on the existence of a uniform interpretation of the signs and symbols in the photographs and existed so long as the viewers were willing to accept the common iconic interpretations of the images. The referents of the photographs of the children were parents and caretakers themselves, and therefore it was necessary to reach a uniform decoding system of the images. Kibbutz archives introduced classification systems and categories that consolidated the process of decoding the data in the photographs, with little room for personal denotation on the part of the referents, for emotions, or for the natural sense of responsibility on the part of the parents viewing these photographs of their children. I will discuss the methods of construction of photographs on kibbutz, the unique genres that developed on kibbutz how the photographs of children served as a tool for consolidating a socialist egalitarian ideology.

Ben-Peshat Malka

The Second Biennale of Contemporary Art in Hertzelia as an Expression of a Local Visual Culture: A case study

This paper will present the Second biennale of Contemporary Art in the city of Hertzelia in Israel as a case study. The main question asked is: How can we understand the semiotic landscape that was created by this biennale event? In relation to that we are concerned with issues such as hegemony, hierarchy, appropriation, mediation, conflicts and identities, the fictional image and the authentic real. I will discuss the interactions on a visual and cultural ground between the different bodies, initiators, factors and interests involved in this biennale event: the art museum and the curators, editors of “Picnic” magazine with their high, vanguard or “alternative” postmodern concept of contemporary art, the municipal organization and commercial endorsement, and the general public, the public domain (popular) urbane design and street art.

Cofman-Simhon Sarit

We Can Speak Our Own Language

A comparison of theatre productions of Moroccan and Ethiopian Israelis from the African Jewish diaspora, teaches us that these shows represent a major shift in Israeli culture. The Israeli-Moroccan and Israeli-Ethiopian actors speak Maghrebi and Amharic, respectively, onstage, unlike mainstream Israeli theatre where Hebrew is spoken. These performances, which receive a warm response from their audiences, mark an acknowledgement of diasporic cultures in Israel. These artists want to define themselves through their practices, selection of plays, and particularly through the language used onstage.

Donitsa-Schmidt Smadar, Inbar-Lourie Ofra

Englishization in Teacher-Education Colleges in Israel: Views of Hebrew and Arabic Student-Teachers

Though the move towards using English as the medium of instruction in academic institutions in Israel is gradually increasing, no empirical research is available with regard to the various facets of its implementation. Findings from an initial exploratory research on using English to teach content courses in Hebrew-speaking teacher-education colleges showed that students in general are only mildly in favour of the option. Furthermore, it was found that students who had participated in such courses reported moderate gains in English proficiency (Inbar-Lourie & Donitsa-Schmidt, forthcoming).

The current research is an expansion of the previous study: it enlarges the Hebrew-speaking sample of students who participated in English-medium of instruction courses. It also expands the sample to include students from Arabic-speaking colleges for whom English is a third language. The research questions were: (1) what are the attitudes and motivations of prospective teachers in the Hebrew and Arab colleges towards studying courses in English as a medium of instruction, and which variables predict their willingness to study in such courses? (2) What are the attitudes of prospective teachers who chose to study a content course in English towards the course, and what motivated them to join the course? (3) What are the reasons given by policy-makers in the colleges for introducing the Englishization initiative?

The total research sample included 450 participants (300 Hebrew-speaking and 150 Arabic-speaking students) and policy-makers in the teacher-education colleges. Data were collected via questionnaires and semi-structured interviews.

The presentation will discuss the overt and covert motives and attitudes of the various participants towards this initiative. The main issues arising from the findings relate to language ideology, the role of English as a global language and its potential threat to the local languages as well as to who should teach such courses, native or non-native English speakers.

Eldar Eitan, Hirschmann Michal

The “Little Secrets” of Direct Instruction – They Make All the Difference

Direct instruction is considered to be an effective strategy for supporting the development of speech / communication and other forms of discrimination and knowledge acquisition. Some applications such as Discrete Trial Teaching (DTT) require a stringent adherence to technical guidelines. While keeping procedural integrity is essential it may result in missing critical clinicians’ subtleties to “hidden students’ precursors” throughout the learning process. DTT and ABA are mistakenly perceived as synonymous by some professionals and parents. Nevertheless, it is suggested that clinicians will base their programs on behavioral philosophy and use their ABA knowledge to implement direct instruction effectively. Discriminations and instructional skills that are beyond the technical protocols will be demonstrated in this presentation. Such skills may be taught as part of ABA preparation courses and supported by advisors and supervisors during in-service. Examples of experiences contributing to the development of fine stimulus control in teaching academic skills will be provided.

Eldar Eitan

Using Physical Activity and Game to Enhance Learning, Social Skills and Self-Control with Autistic and Typical Populations

The presented model emphasizes the uniqueness of movement and game as an ideal context enabling teachers and clinicians to design a challenging learning atmosphere for their students.

The model is based on a series of scripts offering a simulation of real life situations. It can support a specific clinical goal such as developing self-control; support a school curriculum; serve as an extended behavioral program for individuals / groups. The model has recently been implemented with Autistic children, supporting communication and social skills on an individual level and as a preparation for inclusion.

The rationale behind developing the model will be discussed and specific behavioral procedures and principles supporting the model will be cited. In addition, the structure of the model will be described, followed by different examples of its optional implementation. Components of the model, modified during the past 18 years, will then be portrayed. The workshop will conclude with recommendations and examples for utilizing the model in a variety of educational and clinical settings applicable to various populations. Attention will be devoted to the potential of using these procedures as a part of an individual program for ASD populations and for supporting their inclusion in the regular education system.

Eylat Van-Essen Yael

The Image as a Networked Data-Base

Jacque Ranciere claims that the judgment about the use and value of images often predates a prior question concerning the issue of “showing“ and its political significance. In my lecture I will analyze, how image-production and distribution through computer networks, change the ways in which images are being shown and therefore perceived, and on the ways in which they could be further manipulated or re-contextualized, as a result of that. I will relate to the new conditions for image distribution in the post-digital age: as images submerged†in the cloud of a vast amount of images, depending on tag words and categorization in order to be retrieved, in a way that signifies new relations between image and text. I will analyze this phenomenon in relations to the economical and political interests embedded in the mechanism of search-engines and in the motivations for investments in computer-vision technologies and artificial-intelligence applications related to them.

In this paper I will argue that the cultural implications of the new technologies on the concept of the image are dramatic. I will connect it to the paradigm of the data-base relying on the analysis made by the New Media Researcher, Lev Manovich. In his essay from 1992, “Data-Base as a Symbolic Form”, he claimed that the digital era is characterize by an essential change which is portrayed by the cultural shift from the paradigm of Cartesian perspective, on which the mechanism of the Camera-Obscura was based, to the paradigm of the data-base, which he considers as the new symbolic form of the computer age. Examining the photographic image through the paradigms of database, does not only reflect the distribution and perceiving mechanisms of the image, but also relates to ways in which it is being defined phenomenologically. Based on new developments in camera technologies, I will relate to the digital photographic image, as a potentially changeable “system”. I will show the ways in which the system-based conception of the image integrated with the wider “mechanism” of the “data-base” in a networked cultural world. (Seeing the photographic image in the perspective of the “data-base” can be traced back to the writings of the philosopher Vilem Flusser who offered to see the photographic act as a signifier of the transformation from work categories to information categories which characterize the post-industrial society) .

Focusing on numerous examples from diverse cultural fields, I will show the ways in which photographic images are being contextualized through the structural

characteristic of the data-bases they can be retrieved through, and on the ways that they function as interfaces to wider data-bases than being presented on the image's surface. Among other examples I will refer to Google visual data projects (Google Earth, Google Street-View, Google Art Project) and applications like Photosynth and Instagram.

Freed Nimrod, Tami Dance Company

PeepDance Brisbane – Tel Aviv

A dance event/installation piece in urban design terms –in which the audience is invited to peep through peepholes at 7 different dance performances, in 7 colorful peep cells, to 1 music, at the same time.

The choreographer Nimrod Freed takes the well- known concept of the peep show, and creates a colorful village of peepers. The audience is invited to move from peep cell to peep cell, to peep at 7 different dance performances, and to experience new perspectives and new angles of dance and dramatic human behavior: The desire to peep, peeping & control, peeping on the peepers.

PeepDance- Brisbane- Tel Aviv is a cultural collaboration between QUT University – Dance department, Design School, Brisbane, and Nimrod Freed/Tami Dance Company, Tel Aviv. Inside the peep cells, 6 Australian dancers will be performing together with 3 Israeli Tami Dance Company’s dancers.

PeepDance Brisbane-Tel Aviv: The act of peeping takes place all the time, everywhere- In public and private spaces, in the physical and in the virtual worlds- : Are we losing our basic civil rights and freedom for our convenience?

The audience experience in PeepDance is a total experience: The peeping experience, they peep on each other, smell each other, can eat and drink during the performance, Smile, laugh, be astonished. They can talk to each other during the performance, enjoy the music, and dance with it. With the pleasure of peeping and watching 7 different dance performances, they are enjoying the site – architecture, atmosphere, colors etc.

Frogl Shai

Korczak: The Philosophy Behind the Myth

Janusz Korczak is a symbol of endless devotion of a teacher to his pupils. His ultimate care and attention for his pupils, which found their tragic climax in his choice to go with them to their death in the extermination camps, turned him from historical person to a myth. Yet, philosophical thinking, from its earlier days in ancient Greece, is an attempt to replace the Mythos with the Logos, i.e. to replace attractive story (mythology) with conceptual thinking (logic). Accordingly, the goal of the present paper is to translate the myth of Janusz Korczak into philosophical ideas. This will be done by focusing on three central aspects of Korczak's education: educator as a mode of existence; children as individuals and education as a clinic.

The Inner World of Dean of Students

During the years 2008-2009 I managed the College Deans Forum and conducted two studies which engaged in the definition of the dean's role as well as ethical dilemmas thereof. One of the conclusions was that I should explore myself within the framework of that position for the purpose of improving my work. I have chosen a self-study dealing with issues of identities by means of which I would learn about my personal perceptions, beliefs and values and examine ways for implementing them in my work (Bullough & Pinnegar, 2001). Whitehead (2006) explains that, in the course of the self-study in education, a professional autobiography is constructed, aiming to generate a change in knowledge and professional identity. Pinnegar & Russel (1996) argue that a study of this type requires an ability to observe, inwards and outwards simultaneously, what is transpiring between colleagues and institutions and to the researchers themselves in the field of their practice. This study was conducted as a colleagues study, comprising two researchers working together and writing a paper in one voice. One writer serves as a critical friend (Zellermayer, 2005), allowing criticism and re-thinking (Russell & Schuck, 2004). The present study focuses on the dean of students who constitutes an "address" to the students, handling requests related to their studies and private lives. Deans frequently face ethical dilemmas (Cuban, 1992; Katz et al., 1992) confronting them with issues of contradictory commitments.

The objective of the present study was to learn about my professional identity as a dean so that I could improve my work on the basis of insights drawn from the analysis of my interactions with different players in the dilemma events.

The **research method** is qualitative. **Research population:** students, lecturers and other functionaries who participated in 23 dilemma events referred to the dean of students.

Research tools: reflections written by the dean following every event; dialogue between the two researchers about the reflection (recorded and transcribed); re-reading of the reflections; and another dialogue (recorded and transcribed).

All the data were content analysed while creating categories. In order to ensure trustworthiness, a triangulation was performed and the research procedure was meticulously and accurately written.

Content analysis of the reflections and dialogues between me and my colleague gave rise to the following categories which reflected my beliefs and values with regard to dilemma events:

Power: the findings illustrated that the perception of power in my position as dean comprises expressions attesting to weakening versus empowerment of the authority. In the perception of power, there was a distinction between my power and the power which others “attribute” to me. Moreover, there was reference to power limitations. Authority: relates to situations whereby I am in a position to exercise authority on others or demand others to act. Sometimes, there is a gap between my perception of authority and that of my colleagues.

Collegiality: originates in a sense of commitment towards a colleague, which might influence my decision-making differently than is required by the situation. The findings indicate two situations: when functionaries contact me with problems whose solution is within their area of responsibility but they avoid solving them, preferring to pass the responsibility on to me. Or, when I support a decision of functionaries, although the solution indirectly undermines someone else.

Empathy: relates to the identification of factors which affect my empathy and its boundaries. Factors which affected my empathic conduct are significant values for me, together with factors of my personality. Factors of non-empathy are lack of integrity and lack of loyalty to professional and organisational norms. Another finding indicated the boundaries of empathy.

Responsibility: means the willingness to be accountable, both from a personal and organisational aspect, for actions or avoidance thereof, leading to the current situation. The findings show that the sense of responsibility urges me to act in situations for which I am sometimes not responsible (they are under the responsibility of another functionary) versus responsibility which I assume in the appropriate situation. A prominent finding in this category was the issue of boundaries of my responsibility.

The findings in the present study illustrated the reflective process which I had undergone. The observation as a researcher into my inner self while examining my changing relations with the research participants, my extent of understanding them as well as their effect on my view. I believe that my worldview is nourished in fact by the approach of Nodding (2003). However, the self-study process made me aware of what affects me, what is spontaneous and what requires improvement. I have learnt that, with time, my mobilisation in order to help my colleagues and students does not necessarily serve the needs of the community within which I am working. This conduct results in my feeling of burnout, causing me to shirk responsibility. Exploring the issue of responsibility boundaries is a key element of professional identity. The dean’s role leads to isolation. Hence, involving the colleague community in across-college studies is a way of coping with this isolation and of creating a shared body of knowledge.

Ethnic Origin and Residential Location of Immigrants in European Countries

Segregated ethnic neighborhoods are prevalent in most contemporary European cities. Whereas patterns of segregation have been studied extensively in America, research on immigrants' segregation and residential location in Europe is relatively new. The present research utilizes data from the European Social Survey to examine patterns of locational attainment among immigrants across 13 European countries and the extent to which they are influenced by immigrants' tenure in the host country, socio-economic characteristics, preferences for residential location, exposure to discrimination, and ethnic and cultural origin. The analysis reveals that residential attainment varies considerably across ethnic and cultural groups: immigrants from Asia or Africa as well as Muslims are less likely to reside in neighborhoods which are perceived Europeans (i.e. perceived to be inhabited by Europeans). Although the effects of generation, ethnic origin, and Muslim religion on residential location are quite uniform across countries, some meaningful cross-national differences in patterns and levels of immigrants' residential segregation are observed and discussed. The roles played by differential residential preferences and by perception of discrimination are also examined and evaluated.

Gvion Liora

Two Narratives, Two Stories: Is There Jewish Food in Israel?

The Israeli food scene has changed significantly from the mid-1990s. Restaurants proliferate, new foods conquer the local culinary scene and food writers around the world compliment the emerging Israeli cuisine. In light of these developments, this article discusses the various meanings of “Jewish food” in Israel and the extent to which traditional Jewish foods have shaped the current culinary scene. Based on comprehensive interviews with ten food personas, this chapter focuses on two simultaneous narratives that bisect the discourse on food along ethnic lines, and it looks at the way in which they have constructed the social meaning of Jewish, ethnic and Israeli food. In Israel, I contend, the food of the Ashkenazim has become “Jewish food” and has never been used to form a distinctive Ashkenazi identity. Ashkenazi dishes have come to symbolize the European Diaspora and an Eastern European Jewish world that has gradually ceased to exist. During the years, the Ashkenazi immigrants have gradually abandoned their native foods. Consequently, the Ashkenazi food narrative revolves around nostalgia for an old food culture and a social life in which this food was consumed. Conversely, dishes of Mizrahi Jews became, in Israel, ethnic foods. Mizrachim continued with their food practices and, as time has passed, their dishes have won popularity among many Israelis. The Mizrahi food narrative focuses on politics of identity and underlies the means through which the Mizrachim have become active social agents who use their foods to form an emerging Israeli cuisine.

Hirschmann Michal, Eldar Eitan

A Training Model Towards Inclusion for Students in Special Education with Attention Deficit Hyperactivity Disorder and Behavioral Problems

A training program towards inclusion back into the regular education system was designed for special-education students who were assigned for the transition. 15 students, between grades six and nine, participated in the 3-month program. A Changing Criterion Design was used to assess the implementation of generalization planning strategies and self-management. The participating students were trained in a “simulation class”, where challenging conditions, common to the regular education system, were presented. These conditions included fade-out of reinforcement schedules, frustrating learning experiences, big class conditions marked by noise and distractions, and more. Under these conditions, the students were required to maintain appropriate learning behaviors such as proper eye contact with the teacher, waiting while completing an assignment, appropriate speech, etc. In addition, the students acquired self-management strategies in the form of goal setting and self-evaluation of their own behavior and participation in class. The data suggests that the students managed to maintain appropriate learning behaviors under increasingly more difficult and less supportive conditions. Furthermore, the participating students were able to evaluate themselves in congruence with teacher evaluations of the students.

Hoffmann Ronit, Klein Ronit

Adjusting the Mathematics Curriculum into the 21st Century: Classroom Examples

In our efforts to improve the mathematics curriculum and adjust the mathematics education into the 21st century, we have developed a technology based course. Technology enables us to integrate into the school curriculum topics which were until now only taught in higher math education courses. Raising students' awareness to the mutual relationship between math and technology will broaden the students' view of the nature of mathematics and its applications in the real world.

Lecturing at a teacher education college, we believe that after participating in the course, our students will be the agents who will incorporate it into schools.

In our presentation we will focus on one of the topics taught in the course- finding roots of various kinds of equations. This is one of the issues mathematicians dealt with from the dawn of history in order to solve various kinds of mathematical problems.

We will start with computing square and cubic roots using the intuitive 'trial and error' method followed by Heron's method (100 a.d.). These can be learned even in the upper grades of elementary schools. Then we will generalize both to first and second order numerical methods. This will enable to solve even equations which have no analytic solving formulas (exponential, trigonometric or polynomial of a degree greater than 4). For example: finding the roots of $xe^{-x}-0.25 = 0$ and the third degree polynomial equation $x^3+2x^2+10x-20=0$ which was solved by Fibonacci (1225). The solution presented is 1.36880810 and nobody knows how it was reached.

We use the GeoGebra software to obtain the graphs of the appropriate functions in order to learn about their behavior and to define the number of the equations' solutions (if any). The students get acquainted with the numerical methods, write their own algorithms, translate them into computer programs and get the solution by using Excel.

We hope that adding new and vital subjects, which are ordinarily absent from the regular school programs (in Israel), using technology and rich learning tasks, will make the shift in mathematics education.

Inbar-Lourie Ofra, Donitsa-Schmidt Smadar

Internalization of Teacher-Education Colleges in Israel: Views of Staff and Students Towards the Englishization Phenomena

The growing need to become more globalized and to attract international students and staff has moved academic institutions in Israel towards internalization in various ways including the linguistic domain. Hence, programs in English (rather than in Hebrew), have become quite common in most Israeli universities. Recently this phenomenon of using English as the language of instruction has filtered down to academic colleges including teacher-education colleges creating a new linguistic reality of English usage.

Though English is not an official language in Israel, the two official languages being Hebrew and Arabic, academic studies are contingent to a major degree on English academic proficiency. In order to be accepted to and function in academic settings Israeli students are required to have a working knowledge of academic English. The recent move to introduce English content courses clearly requires more advanced mastery in the language. However, the language issue is not the only variable that needs to be considered, for it is important to see how the proposed change matches up with the language attitudes and ideologies of students and staff. These issues are accentuated in view of the fact that this Englishization process is mostly a top down one, generated and implemented by the institutions rather than by students or program lecturers.

Though the move towards using English as the medium of instruction in academic institutions in Israel is increasing, very little empirical research on the various facets of its implementation is available. Findings from an initial exploratory research on using English to teach content courses in teacher-education colleges showed that students in general are only mildly in favour of the option. Furthermore, it was found that students who had participated in such courses reported moderate gains in English proficiency (Inbar-Lourie & Donitsa-Schmidt, forthcoming).

The current research examined the attitudes, ideologies and motivations of students and staff members towards the Englishization process in teacher-education colleges. The research questions were: (1) What are the reasons given by policy-makers in the colleges for introducing the Englishization initiative? (2) What are the attitudes of staff members towards the internalization process of the institution and in particular towards the Englishization phenomena (3) What are the attitudes and motivations of students (prospective teachers) in the Hebrew and Arab colleges towards studying

courses in English as a medium of instruction, and which variables predict their willingness to study in such courses?

The total research sample included 100 staff members (lecturers and policy makers) in teacher-education institutions and 300 prospective teachers (200 Hebrew-speaking and 100 Arabic-speaking). Data were collected via questionnaires and semi-structured interviews.

The presentation will discuss the overt and covert motives and attitudes of the participants towards this initiative. The main issues arising from the findings relate to language ideology, the role of English as a global language and its potential threat to the local languages as well as to who should teach such courses, native or non-native English speakers.

Juniu Susana, Ganot Adit, Shonfeld Miri

The Impact of a Virtual Fitness Lab in Physical Activity Participation: A Second Life's Project

In this roundtable we will discuss the use of second life for simulation in higher education and as part of a service to the community. In addition, we will explore the above program as part of the Physical Education program for teacher education program. The purpose of this roundtable are twofold: (1) to explore the instructional uses of a fitness lab in Second Life by developing a virtual fitness lab; and (2) to support the community in becoming knowledgeable about fitness and health and to encourage individuals to be more physically active. The focus of this project is that through virtual simulation, students in Exercise Science programs will learn fitness concepts and acquire fitness assessment skills to apply in a real world setting. A virtual exercise physiology lab in second life will support classroom instruction through virtual simulation of the various tests without bringing the subject to exhaustion during the tests and for research without the need expensive equipment up and running by a trained professional.

Levanon-Mordoch Ester

Aggressiveness and Violence in Gender Relations: A Socio-Gender Issue as Represented in Texts of Drama

The social phenomenon of aggressiveness and violence against women, verbal, emotional or physical, has moved from the private domain to the public social issues arena. It has strongly surfaced into the public-political discourse in Israel in the last two decades, after being either denied or sidestepped in former years.

The original repertoire of the Cameri-(Tel Aviv) theatre was and is supposed to reflect and represent political and social issues that are relevant to Israeli society, (based on the theatre's manifestoes and on several audience- response researches). Thus, we offer to look into the question whether, and how, is the acute social issue of gender violence represented in original Israeli Drama, in different genres: The realistic "family" drama or melodrama, and the satirical plays which aim at social critic.

The way violence against women, as part of the gender-related power structures in society, is discussed in many feminist writings. Research so far has shown that the topic is well represented in subversive feminist theatre and in community theatre that represents women's authentic life experiences. The question is, from the perspective of feminist critic, how does it appear in main-stream theatre which caters to the tastes of hegemonic society. The paper will point out the specific aspects of representing the motif of gender violence in drama that deals with the periphery and drama that criticizes Israeli male machismo.

The theoretic fields underlying this study are feminist critical theories and studies about the inter-relations of sociology and theatre.

Levy Dalit, Schrire Sarah

The Case of a Massive Open Online Course at a College of Education

This paper presents a case study involving the establishment of a massive open online course (MOOC) at a college of education. MOOCs are seen to represent an approach to learning that should be of interest to educators preparing their learners (the teachers of tomorrow) for life and work in a knowledge society. First, MOOCs are considered in relation to the pedagogical theory of connectivism. Then the process of setting up a specific MOOC is analyzed in terms of aspects of organizational culture that are necessary for technological innovations to be accepted in an institution. Gaps between the perceived context and the reality on the ground have necessitated a repurposing of the primary ideas and the original plan. These developments constitute the object of study in this research in progress, and form the basis for this presentation.

Loewenstein Doron, Shloim Netalie

Psychodramatic Stage as a Transitional Space

Objectives: Drug addictions are increasing all over the world. In Israel, more than 50% of prisoners are addicted to drugs. Only little is known about group therapy and drug withdrawal. The following address the hypothesis of the relationship between succeeding in “staying clean” and participating in a psychodramatic group therapy intervention.

Methods: 80 Israeli men participated in psychodrama therapy during 2006-2011. The following describes a one year group (n=18). Group leaders were men and women acting in various psychodramatic scenes (vignette) as family roles. Sessions were intestinally dealing firstly with present life and eventually dealing with participants’ premiere family experience.

Results: (n=16) finished therapy, focusing first in “male“ roles and later in their childhood in a non-functional family. In a 2 year follow-up, 98% remained “clean”.

Conclusions: Psychodrama is a therapy using dramatic methods as healing tool. Men with primitive personality structure may use the psychodramtic stage as a container, allowing themselves to look into their internal experience. Through this process it is becoming an external one, using the dramatic stage as a transitional space. The external experience will finally change back into an internal one, however, now enable participants to control their life.

Levenberg Ilana, Patkin Dorit

“Green Math” – Mathematics and Environment

As practitioners of mathematical education, we decided to combine between mathematics activities and environmental studies. Based on the standards of the N.C.T.M, which emphasize this aspect, asserting that this type of relationship between mathematics and other areas shows the applicability of mathematics and develops comprehension, and most of all shows how to save the environment, for all of us.

Likewise, the issue of proper mathematics learning depends first off all on the way they are taught and explained in school.

The activities tried in two teacher college classes and in school- grade 5 and 6.

In the method of activity using the “green math” the learners wander around the globe and home environment exposed to the world of numbers, calculations, geometry, graphs, history of mathematics, interesting discoveries in mathematics and science and the connection between the concepts from environment studies
At the conference our activities and students work will be demonstrated and more detailed findings will be presented, as well our approach and recommendations for mathematics teachers how to improve the acquisition of mathematics as relevant and important issue.

Popowsky Michal

“Body Modifications”: Towards a Verbal-Visual Semiotic Analysis of New Corporeal Images

“Body Modification” is a new major cultural trend in present day Western cultures and mainly in the cultures of highly developed countries. Linked to radical technological developments in the field of cosmetic surgery, “Body Modification” has created a new reality and dispensed new images.

It is in the presence of images of “modified bodies” or “new bodies”, that questions relating to what is being seen, can be asked. For although one sees what is in front of one’s eyes, the feeling is, that understanding what is seen requires new conceptual tools. It therefore seems that semiotic analysis of “Body Modification” has to go past the descriptive level i.e. the description of the type of modification undergone by the body. In that context, “Body Modification” performances require new linguistic signs in accordance with new visual signs.

Using the theoretical frame of de Saussure to signs, we may want to link “Body Modification” visual signifiers to phonetic signifiers and to signified and ask:

How does “Body Modification” enter the field of language?

My proposal is linked to this question. Thus, in the present day cultural context, wherein “Body Modification” takes place, I would like to investigate the relations between “Body Modification” new visuals and language so as to lead towards a relevant semiotic analysis of “Body Modification”.

RikudNetto Dance Group

Eshkol-Wachman Movement Notation EWMN as basis to composition process

Eshkol-Wachman movement notation (EWMN) was created in Israel by Prof. Noa Eshkol and Prof. Avraham Wachman, who gave it its name. Their movement notation is a language which enables, through the use of a symbolic system, diverse structures of composition based on the concepts this language is built on.

This lecture contains two parts – in the first part Sharon Reshef-Armony, head of the School for the Arts of Dance at Kibbutzim College of Education, Technology and Arts in Tel Aviv and a member of RikudNetto, explains the structure of the notation which is relevant to documentation, teaching and creation through examples based on the method of teaching at Kibbutzim College. The second part, led by Tirza Sapir, RikudNetto Choreographer and Head of the Research Center for Movement Notation and Dance at Kibbutzim College, contains demonstrations from three dance suites ‘Birds’ ‘Sea’ and ‘Moving Landscape’, being danced by RikudNetto dance group – whose members are teaching at the School for the Arts of Dance and are a part of the Research Center for Movement Notation and Dance. ‘Birds’ and ‘Moving Landscape’ have been published with the support on Kibbutzim College, and are taught in the School for the Arts of Dance as part of EWMN studying.

The possibilities this language enables unfold through using the basic writing page and its symbols to abstract series of numeric and graphic symbols. Since the notation is based on a sphere-constructed system of reference which defines the range of circular movement of the body limbs, one can use any numeric series towards different limbs, different types of movement, timing of the movement in space, and exercise the abstract structure until it becomes a base for the visual-dance phenomenon.

Within all three dance suites these possibilities were explored, using a different numerical series – leading to different sights – which enables usage of the body capabilities in time and space, and construction of motifs, movement sequences and coordinative layers with different coloring and timing.

Followed are examples from these suites:

‘Birds’ – the suite relies on a numerical sequence divided into five sections:

a 1111 b 21222 c 123211 d 332233 e 111

Through this, nine birds are engulfed: Seagulls, Ostrich, Hoopoe, Owl, Swallows, Heron, Dove, Flamingo, Starlings. There will be a demonstration from the dance selection Miniatures: Owl, Dove, Flamingo, Hoopoe.

‘Moving Landscape’ – the suite relies on two motifs, one is constant, and the other is variable, increasing or decreasing, and dividing the progression of movement into eight sentences, with this numerical sequence:

1-4, 2-4, 3-4, 4-4, 5-4, 6-4, 7-4, 8-4

Through this, twelve landscapes are engulfed: Onward and Back, Sunrise, Sunset, Pathways, In the Moonlight, On the Slopes, Depth, Wandering Song, In One Plane, Fall, Far Afield. There will be a demonstration from the dance selection Miniatures: Footprints, Sunset, Onward and Back.

‘Sea’ – the suite combines two coordinative layers in which six movements are danced with four movements, six movement are danced with five movements, six movements are danced with seven movements, through this numerical sequence, dividing each dance into four verses, and each verse into four sentences:

a 2444, 2244, 2224, 2221

b 33331, 33311, 33111, 31111

c 3666661, 3366611, 3336111, 1111336

d 22222, 22222, 22222, 22224

Through this, ten sea landscapes are engulfed: Breakers, Waves, Cone Shells, Ripple, Sea Weed, Shells, Eddies, The Deep, Tide, Beach Games. There will be a demonstration from the dance selection Miniatures: Breakers, Sea Weed, Ripple, Waves, Tide.

Within every dance there is a search for timing of movement between different limb groups, which create predictable and unpredictable paths of “simultaneous movement”. The movement of the body is organized into individual “voices” that may be danced by themselves, and combined with other “voices” (sometimes even up to five “voices” at a time). All of these contribute in building a world of movement, based on extensive coordinative ability which combines the body into one multi-faced and multi-colored organic unit.

Rosenthal Edna

Ethos or Mythos? The Implicit History of Woolf's Modern Sublime

Woolf's aesthetics of the novel—encapsulated for her as “moments of vision” and the revelation of character—is assumed to derive directly from the Romantic discourse on the artistic temperament, the imagination, and poetic diction. Her essays suggest, however, why she finds the terms of critical discourse—‘art’, ‘form’, ‘character’—totally useless when it comes to fiction. Woolf insists that to qualify as a work of art, the novel must be reconceived as an aesthetic object—a dramatic-prose-poem where the revelation of character is the outcome of aesthetic affect. She realizes, however, that the aestheticization of fiction calls for a radical recapitulation of critical history with a view to adjusting its terms to the novel. What then are the pre-Romantic elements in Woolf's aesthetics of the novel? These elements can be disclosed by juxtaposing her version of formal-affectivism with earlier affectivist theories of the sublime (Edmund Burke's and Longinus') and beyond them with the Aristotelian emphasis on dramatic form. Situated in this broader historical context, Woolf's “modern sublime” may be said to transcend the inherited opposition between classical (Aristotelian) and Romantic (Longinian) aesthetics. But her unique blending of the two traditions entails a theoretical shift: ethos, the revelation of character, replaces Aristotle's mythos. This discourse shift—or tacit adaptation of the Poetics to the modernist novel—underpins Woolf's efforts to secure for “the youngest and most vigorous of the arts” its rightful place in critical history.

Schrire Sarah

Encounters at the Interface: Affordances and Constraints of a Wiki Environment for Literary Study

This paper examines a learning context where a wiki was developed for the study and interpretation of English literature. Since poetry generates multiple interpretations, it was considered appropriate as a learning object for collaborative, inquiry-based activity. The wiki was designed to facilitate online access to selected poems by William Blake and encouraged the participants to react to the texts and to others' interpretations asynchronously. The wiki's affordances for juxtaposing the poetic text and the readers' responses to it were analyzed in terms of the interface between the specific content, the pedagogical task, and the learning process. The presentation highlights the potential contribution of wiki environments to the learning process while revealing some of their limitations. It also points to the challenges that wiki-based pedagogy poses to the educator.

Seifert Tami

Social Media and Web 2.0 Tools – Modeling Practices and Online Pedagogy

Web 2.0 is becoming increasingly widespread, and enables the shift from the transmission of information to platforms which enable collaborative content creation, participation in social networks, sharing and exchanging. With this change in paradigm, learning and teaching practices need to be accordingly modified. We designed two courses, as part of our teacher training program, to familiarize students with social media and Web 2.0 tools. Students collaborated with the teacher and with one another to become proficient with these tools. Through synchronous sessions, forum discussions, blog posts, polls and collaborative documents students learned to select the most appropriate technological tool to meet their instruction goals. The pedagogies behind this mode of instruction were taught alongside the practical aspects of the course. Students found the courses useful in preparing them for a technology-based school setting, and went on to successfully implement the practices in their own instruction.

Sharabi Adi, Sade Sarit

The Internet as a Supporting Coping Resource for Students with LD and for Mothers of Students with LD

The goals of this presentation are to identify the internet roles as a supportive coping resource for adolescents with LD and for mothers. Study 1 examined the differential roles of internet communication in predicting the adolescents' loneliness. Study 2 presented the forum as a social support for mothers of adolescents with LD and how the loneliness of their children is reflected in their online letters. The sample consisted of 590 adolescents with LD and a comparison group (grades 5-6) and of 109 online letters written by mothers of students with LD. Theoretical and educational implications will be presented.

Probability in Mathematics: Facing Probability in Everyday Life

Let's look at any typical "text book" activity devised for 8th grad students to understand what 'probability' is. The students are doing an experiment with tossing a coin or a few coins together. They find that the ratio between the number of heads they got all together, and the number of coin tosses, is stabilized on $1/2$. So they define the probability to get head on a random coin toss as this number. Do students, after this activity, understand what probability is? Are they able to apply this notion to everyday life?

Piaget and Inhelder (Piaget and Inhelder, 1954) said that understanding probability means the ability to produce some quantification assessment (for the probability) that a certain event will occur. In order to give such assessment, one should understand 'chance' on one hand and the usage of the combinatory operations. Piaget and Inhelder also said that understanding 'chance' is to understand total possibilities and randomness. Total possibilities

events are events that will never occur (like throwing two dices and getting 14) or, events that one can be sure that they will occur (like throwing two dices and getting a result bigger than 0 and smaller than 13). They defined 3 stages for developing understanding of 'chance' and probability. Only at the third stage (from the age 11/12) one understands 'chance' and is able to use the combinatory operations.

In this presentation we want to present a research that shows what meaning teenagers assign the word 'chance', and to what degree they connect 'chance' to some quantification assessments.

56 students (19 from 6th grade, 18 from 8th grade and 19 from 11th grade) were interviewed, each interview included assignments, free conversation and a game involving a dice throw.

From the findings one can learn that Israeli's teenagers hold two different notion of 'chance' and following it 'probability'. One idea they apply to mathematics models, like tossing a coin or throwing a dice, and a different idea they apply for everyday situations.

At the oral presentation, the assignments and the subjects' reactions and answers will be described in more details. We will also present parts from the conversations we held, describing interesting notions about 'chance', as well as our findings and conclusions.

We want to present a research paper that applies new ideas and should be followed by another classroom experience. This topic falls under the subjects: using statistics in everyday life and applications of mathematics in the real world.

It is our dream to meet people understanding probability and being able to use it correctly in everyday life.

Shonfeld Miri

Innovative Technologies for Intercultural Teaching and Learning in a Collaborative Culturally Diverse Context

Online learning allows students to connect without being influenced by stereotyping triggered by appearance. Therefore, the online framework allows for communication and the creation of relationships, but this is insufficient to resolve complex conflicts (Mayer, 2000). In order to build trust we need equality between participants, collaboration and not competition, contact over a long period of time, connection between groups and not individuals and institutional support (Pettigrew and Tropp 2000).

The OICH model (Online Inter-group Contact Hypothesis), which is the basis of the activities of the TEC center (Center for technology, education and cultural diversity) was developed by the founders of the center and is based on the Contact hypothesis (Allport, 1954). The model adds an extra requirement of a gradual progression of communication and collaboration between the groups in order to gradually build trust (Hoter, Shonfeld & Ganyaim, 2009). Collaborative online tools supply the platform for online collaboration.

This session will present the methods of the online model for building trust between cultural diverse groups. In addition, it will introduce a number of collaborative technologies, such as “Vokis” “Glogsters” social networks, and virtual worlds.

We will discuss their implications and uses in a culturally diverse environment.

Shrieber Betty, Hetzroni Orit

The Impact of Motivation and Sense of Success on Decision Making and Time Management of Students with Learning Disabilities and ADHD

The present study examined the impact of motivation and sense of success of students with learning disabilities (LD) and ADHD, studying in higher education institutions, on decision making and time management.

Participants comprised of 415 students in their first year of studying in higher education institutions (universities and colleges), ages ranging between 18-40. 171 subjects are students with LD, with and without ADHD, comprised of 244 subjects-students without LD.

Studies examining the success of adults with learning disabilities posit the sense of control over their lives as an essential component of their success. This control is manifested in, among other ways, the ability to set goal and plan actions (Goldberg, Higgins, Raskind & Herman, 2003; Reiff, Gerber & Ginsberg, 1997).

A theoretical model was designed at this research, detailing the processes involved in the planning and implementation of learning of students with and without LD. It was found that students with LD reported lower levels of functioning in all learning planning functions, than their peers without LD. A structural equation model (SEM) was designed, presenting the variables motivation and sense of success as exogenous variables. According to this model, the motivational factors serve as an infrastructure that stimulates the planning process, and the planning functions contribute to decision making and time management skills. The comparison between the learning planning processes models of students with and without LD found similarity in the process profile, yet they differed in strength. There are differences in the levels of learning planning functions and implementation in favor of students without LD.

Shrieber Betty

Mind Mapping Technology for Students with Learning Disabilities

The presentation describes a pilot research for implementing mind mapping software during a pre-academic program, for students with learning disabilities and ADHD. The research examined the process of implementing mind mapping as a tool for notetaking during class and preparation for exams. Our study analyzed the contribution of mind mapping technology to organize the information. In addition we looked at the differences between students with visual perception strength vs. students with visual perception impaired regarding the use of the technology.

Solberg Gill

Adapted Yoga Therapy Program for People with Kyphosis: Indications and Contraindications in Treatment Procedures

Objective:

This presentation focuses on a comprehensive integrative approach to treating hyperkyphosis. Its purpose is to expand and enrich the use of Yoga asanas both therapeutically and in regular activity for improving postural patterns in daily functioning.

The presentation delves into the anatomy and kinesiology of the musculo-skeletal system, and reviews common possible causes for Kyphosis. The material is based on research data underpinned by contemporary professional literature, and details therapeutic applications utilizing adapted Yoga Asanas.

Teaching methods to be utilized:

Clinical case-study video, combined with a didactic power point presentation using original high level interactive animations focusing on the kinesiology of Yoga.

Description:

In the continued search for the etiology of hyperkyphosis, Yoga therapists began to recognize the multifactorial nature of the problem and the difficulty in establishing an accurate definition of “posture norms”.

Since this problem depends on a plethora of causal factors, the presentation will set down some of the basic information needed by Yoga therapists. The material is organized in a way that facilitated an easy integration of the theoretical and the practical aspects in therapy.

How the work will benefit the interest Community:

Yoga teachers recognize, respect and even like to deal with postural disorders, but too often without the theoretical basis necessary for constructing a responsible, controlled therapeutic regimen. The presentation will contribute important practical tools, with regard to the following questions:

- How to diagnose Kyphosis?
- What are the common kinesiological chain reactions in yoga practice?
- What are the main causes for this disorder?
- What are the contraindications in treatment?
- What are the recommended yoga asanas and needed adaptations?

Kinesiological Aspects of the Vertebral Column Function During Rotation: Principles and Applications in a Progressive Yoga Training Program

Objective

Spinal rotation postures are receiving a significant amount of attention both in regular yoga sessions, and in the treatment-rehabilitation aspect.

Due to the kinematic chain mechanism an interesting functional reciprocity is created between the vertebral column itself and other anatomical structures that are connected to it (The pelvis, and the rib cage).

In this presentation, the complexity of various kinesiological aspects will be explained and a basic protocol for establishing functional control will be offered.

Teaching methods to be utilized:

A didactic power point presentation using original high level interactive animations focusing on the kinesiology of Yoga.

Description:

Besides the musculo-skeletal systems, chain reactions also affect other systems within the organism. For example, Spinal rotation have a positive effect on the elasticity of the chest thus, improving the ranges of motion in the

Costo-vertebral joints (while rotating the spine), allow better respiration ranges.

How the work will benefit the interest Community:

Spinal column stiffness and reduced ranges of motion in the horizontal plane, is a common condition which significantly interferes with daily function. The presentation will give essential practical tools with regard to the following aspects:

- Rotations along the vertebral column can be performed actively or passively. Each of these patterns has advantages that should be taken into account.
- Spinal rotation movements is different in open versus closed kinematic chain. Gaining further understanding of the difference will allow more effective training.
- Effect of rotations on the deep core muscles, have an essential role in keeping the static and dynamic stability of the skeletal system. The presentation will include some ways to strengthen these muscles through active rotation exercises.

Timor Tsafi

The EFL Teacher as a Language Diagnostician

This paper presents a unique paradigm for teaching EFL for pupils who demonstrate language and learning difficulties. The principles underlying this paradigm are: 1. A holistic view of the pupil; 2. Teacher's responsibility for identification of needs and intervention; 3. A dynamic view of assessments as an ongoing process; 4. Planning Individual teaching on the basis of the diagnosis. This model regards the educational system as responsible for the success of students' learning, thus teachers learn to diagnose the language difficulties of students in EFL classes without being formal diagnosticians. The cyclic model of this paradigm involves identification of needs, design of intervention program, re-examination of needs and adaptation of teaching methods to the evolving profile. After many years in which EFL teachers regarded their main task as teaching and testing, they have now become empowered by gaining extra abilities to help pupils cope with EFL.

Vital Hedva, Bruce Alan

Trav – Integrating Learning Objects in Social Collaboration and Developing User Support

In emerging conditions of contemporary socio-economic transformation, mobility and learning have been identified as key factors underpinning both shared intercultural values and options for sustained economic expansion in the years ahead. This paper shows how interactive M-learning can be addressed to both young and matures lifelong learners (MLLL) via their own personal mobile phones. There has disagreement in recent years whether ageing population constitute a crisis, or represent an opportunity for meeting demographic challenge with creativity. The aim of this article is to show how young people can help MLLLs adapt and learn differently using M-learning (mobile learning). M-Learning, or “mobile learning”, is distinct in its focus on learning across contexts and learning with mobile devices. M learning is based on the following concept:

- Almost everyone has a mobile phone and carries it with him/her
- Mobile phones require no previous knowledge of technology
- Although mobile phones have many sophisticated features, their primary focus is still for talking.
- Mobile phones can present audio, video and high graphic interface allowing rich user experience

The aims of the research undertaken by the authors with a selected group of students in Israel and Ireland are:

- To utilize technical features of mobile phones and apply it as a learning platform for MLLL and youth.
- To utilize the knowledge and “attachment” youth have with mobile phones and transfer it to MLLLs.
- To gain experience to new learning opportunities within the community of MLLLs.
- To make contact between MLLLs and young adults via language learning and travel.

The plan focuses on a learning community of MLLLs and young adults planning a trip and learning a language together. The planning is done by using online internet travel sites, maps and travel blogs. Language components are acquired and learned via interactive courses purchased from the app store. The combination of intergenerational learning and acquisition of elementary elements of language

competence is additionally focused on developing intercultural awareness and sensitivity to cultural diversity.

The project has evolved around the idea of learning about places and languages. The project will be divided into two phases: planning a trip online (via mobile phone) and learning “travel tips” and phrases from a course that will be downloaded from the app store. The second stage of the project focuses on existing travel courses: English, Spanish, Portuguese, Italian French and Turkish.

Teaching and learning processes in the project are set on a non-linear structure. Users can jump around from one unit to the other. The roles of teachers and learners shift throughout the various stages depending on the language item being learned and the kind of practice both populations are involved in. The project delivers a model of how to engage both young and MLLs in M learning with a focus towards travel and language learning. M learning serves as a tool that allows us to identify factors that perpetuate exclusionary practices. It enables both populations to recognize and understand how attitudes towards age differences, learning habits, and use of technology can change at any age. By addressing such underlying factors the M learning project is able to adapt behaviours that facilitate inclusion, recognize the richness diversity can offer and imagine alternative ways of intercultural interaction. This project is designed to facilitate equality of access to hospitality/tourism services by sharing the learning across generations.

The EU is faced with an unprecedented demographic upheaval. Over a third of people aged over 75 have disabilities that restrict them to some extent. Furthermore, these numbers are set to rise as the EU population ages. Special adaptation of services has to be planned/implemented in the future to meet the challenges of an older population who is living longer and with every expectation of active participation. This project is designed to facilitate equality of access to hospitality/tourism services by sharing the learning across generations.

Wadmany Rivka, Zeichner Orit, Melamed Orly

Safer Internet Use – from Critical Theory to Practice: Challenges and Strategies of Colleges for Future Teachers

Education towards safer use of the internet is a relatively new subject in teachers' education. Byron's report (2008) recommends integrating safer Internet educational programs in Teachers' Education Colleges as well as across the curriculum. The report points out that students' attitudes towards the internet are relevant for planning safer Internet educational programs and for the choice of pedagogical approaches. A unique initiative was developed at a Teachers' College for all its teachers, training them for safer use of the Internet. In the framework of a variety of teaching courses, lecturers, pedagogical instructors and their students developed diverse educational programs and activities aimed at promoting safer use of the Internet. The educational programs and activities relate to the variance within the student population, the needs of teachers in training, as well as didactic and methodological aspects that emerge as a result of the students' experience in peer-teaching and actual teaching at schools. The present study examines the effect of these educational programs on the attitudes and the educational practices of students in a teachers training college regarding safer use of the Internet. The research is qualitative and also incorporates quantitative tools. The study population comprises of 180 1st, 2nd, and 3rd year students studying in the college in different departments and courses. The study's findings open a window that enhance the understanding of the students' experience, and help in developing mechanisms of educational programs on safer use of the Internet which advance the teaching capabilities and skills of students as future teachers, and agents and leaders of change in school and in the education system. The examination of attitudes revealed that students with positive attitudes towards the use of the Internet in relation to social and content-related aspects were more significantly involved in educational programs and activities dealing with intelligent use of the Internet than students with negative attitudes. The contribution of the study from the theoretical point of view is in examining the effect of diverse educational programs and activities related to safer use of the Internet on the approach, position, feelings and educational practices of students in a teachers training college, regarding the use of the internet. From the applicative point of view, the results of the study contribute to shaping study environments that use the Internet intelligently and promote planning models of effective learning in this area. Moreover, the knowledge accumulated in the college on safer use of the Internet serves all students in all institutions of higher education in teacher training programs, as a basis and source for developing additional educational activities on the subject and for analyzing and discussing real events based on the student-teachers' experience in the classroom with their students.

Yavetz Bela, Goldman Daphne, Pe'er Sara

Environmental Education in Israeli Youth Movements: A National Survey

Consequent to endorsing World Summit principles, the Israeli government adopted sustainable development (SD) as a national strategy. Environmental education for sustainability (EEfS) is critical in fostering environmental citizenship- motivation and ability to intelligently and responsibly influence decision-making and demonstrate REB.

Youth movements played a significant role in establishing the state of Israel and since then have contributed to society and youth in diverse aspects- bonding to the country; encouraging coexistence; reducing socio-economic gaps; fostering leadership, responsibility and democracy. In view of their function as organizations educating social and political involvement, and capacity for enabling young people to experience community action and involvement, youth movements can and should be a target for developing environmental citizenship of youth.

In absence of information concerning EEfS in context of youth movements, there is a lack of theoretical and practical tools necessary to effectively implement it within the framework of Youth Movements. This national survey, sponsored by the Ministry of Environment, aims to fill this gap.

Objectives:

1. Characterize status of EEfS within agenda of major youth movements.
2. Evaluate environmental awareness and attitudes of youth-group members and young instructors (ages 15-17).
3. Evaluate members' willingness for pro-environment action, at personal level and as part of youth-group.
4. Evaluate actual environmental involvement of youth-groups in social-environmental activities.

The survey was conducted in a mixed-model approach with 15 major youth-groups. Semi structured interviews were conducted with general manager or chief educator of each youth-group. A questionnaire including closed and open-ended sections was administered to a representative sample of youth group members (N=1500). The following results address the total sample of 1500 young members. Analysis comparing different groups, investigating relationship between research variables and background attributes of the different youth-groups and members, is still being conducted.

Youth-group members reported moderate self-perceived knowledge of environmental topics (3.35 ± 0.82 out of 5). They are least acquainted with concepts sustainable development, ecological footprint and environmental activism. They demonstrated overall pro-environmental attitudes: strong sense of ability to contribute through personal behavior; acknowledgement of importance of incorporating EEfS in youth-group activities. Willingness to act on environmental issues was high for activities conducted within youth movement (>4 out of 5) and relatively low for changes in personal lifestyle (<3.5).

The survey will provide an updated picture regarding environmental literacy within the youth movement framework and recommendations how to tap the potential of these organizations to enhance sustainability and environmental citizenship in Israeli society.

This study investigated environmental awareness and willingness for REB of 1500 members of the 15 major youth movements in Israel, with aim to provide recommendations how to tap the potential of these organizations to enhance environmental citizenship in Israeli society.

Leading of Social Change in Teacher Education: The Three Spheres Model

This presentation presents **a case study of leadership of social change in a teacher education program**. Social change is action towards a more just and equal society. In teacher education, this means educating teachers who through their teaching can lead to a more equal educational system. **The study objective** was to examine how social change can be led in teacher education, and to try and build a model based on an existing program, from which we could learn for teacher education in general.

The case study was performed in the Program for Education for social Justice, Environmental Justice, and Peace education in the Kibbutzim College of Education in Israel. The program operates on the principles of feminist critical pedagogy, which includes such concepts as dialogue, empowerment, subject, and more. Research was conducted based on a ‘Three Spheres’ model I had built, which was expanded and adapted to teacher education. The model consists of a pedagogic sphere, an organizational sphere, and a systemic sphere. In each sphere, we can identify mechanisms for social preservation that can be redirected towards social change. Simultaneous action towards social change by several mechanisms in each sphere is what creates change.

The pedagogic sphere contains the interactions between the pedagogic mentor and the students, both in the college and in their practicums. **The first mechanism in this sphere is the power relations** that exist among various identity groups in class, and identifying and redistributing them in the context of class speaking time; alongside the theoretical learning of economic power relations and the creation of knowledge in this field. **The second mechanism is activism**, reflecting the assumption that education is a sociopolitical act performed by the students in organizations for social change. The program features collaborative pedagogy, consciousness change, and activism within the college at large and in the schools.

The organizational sphere contains the program’s organization. **The first mechanism is the curriculums**, relating to the program’s location and schedule, both of which permit greater flexibility and accessibility. **The second mechanism is the program’s leadership** using a joint feminist management model which enables the creation of alternative hierarchy.

The systemic sphere contains college policy in relation to the program. **The first mechanism is student selection and admission.** This mechanism operates by increasing accessibility to higher education for marginalized populations, and creating

a more accessible admission process. **The second mechanism is operation within the college**, which illustrates the program's effect on the entire college, and the meeting of conflicting ideologies in the program's relations with the administration.

The Three Spheres model is a **cumulative model** that operates by redirecting the mechanisms within the various spheres from preservation to change. The more mechanisms that operate towards change, the stronger the action of the model for social change. **There are close links between the mechanisms** in the different spheres. **In each sphere, we can identify different mechanisms** from those identified in this study, depending on the educational institution in which they operate. **The model is circular**, and has no beginning or end point. However, it is **based on conflicting powers** that operate continuously. **Continuous action brings results** but also bears a cost. **Change achieved by using the model is fragile**, and thus the model must be continuously applied as long as we deal with teacher education and social change.

This research makes a significant contribution to the study of teacher education for social change, as it links various fields of knowledge: pedagogy, organization, and policy; and links them in a manner that enables to examine existing systems and act within them.

Zalmanson Levi Galia

Deaf Students in the Discourse of Hegemony in Israeli Society

The presentation focuses on the contribution of Deaf students to the learning process of the diverse student body in the program of Social Justice, Environmental Justice and Peace Education, Kibbutzim College of Education. This B.Ed. and teacher's certificate program is based on the principles of critical pedagogy and includes a diverse population: Jews and Arabs, Ethiopian Jews; men, women; diverse cultural groups; low socio-economic and middle-class young and older; different ethnic groups; migrant workers, refugees; students with learning disability and Deaf. This diverse group unintentionally clones the power structure that characterizes general society. To dismantle hegemonial power division between students, we implement dialogical methods, participatory learning, deconstruction and construction of knowledge. We analyze the power relations between the different groups in society and amongst the students in the classroom. The presence of Sign Language, Deaf pride, and Deaf culture in such dialogue has unique characteristics to consciousness raising and transformation.

What Works Where? The Relationship Between Instructional Variables and Student Achievement in Mathematics and Science in Low-, Medium- and High-Achieving Countries

Theoretical Approach

The idea to conduct cross-national comparative studies on the outputs of educational systems by means of testing the achievements of comparable samples of students was decided upon in the late 1950s at the UNESCO Institute of Education in Hamburg. The International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA) was established for this purpose.

The founders of the IEA considered the idea of assessing the strengths and weaknesses of educational practices in a worldwide “educational laboratory” in which national educational policies and practices would be treated as inputs and students’ achievements and attitudes would be treated as outputs. It was expected that such a worldwide assessment would enable going beyond descriptive identification of salient factors that account for cross-national differences and toward explaining, predicting, and arriving at valid international generalizations regarding what works in education (Husen, 1973).

Facing an educational reality in which variability exceeds similarity, the goal of building a comprehensive educational theory was given up and instead of searching for similarities, researches turned to look at the differences that distinguished one country from another.

Attempts to follow this line and use the data from all participating countries are few – researchers usually prefer to analyze data of only a few selected countries and delineate differences or similarities between them (e.g., Le et al., 2006; Stevenson et al., 1987; Stigler et al., 1999). Among the studies that dealt with all countries, are studies conducted by Schmidt and colleagues (1997a, 1997b, 2001), which aimed to identify differences and similarities that underlie the intended curricula of science and mathematics in all countries that participated in the first cycle of TIMSS studies.

Other studies dealt with what was defined as the “achieved curricula,” patterns of students’ responses to test items found in different countries (Dudits & Elijio, 2008; Grønmo, Kjaernsli & Lie, 2004; Zabulionis, 2001).

A different approach to distinguishing between countries focused on clustering them according to teaching practices and attitudes toward mathematics as a school subject (Japeli-Pavesic & Korenjak-Cerne, 2004). The variability revealed in this study led

the scholars to conclude that teaching mathematics is not culturally independent.

Adopting this view led me, in the early stages of the present study, to a-priori classify countries according to cultural and geographical similarities such as East Asian countries, Eastern European countries, Arab countries, etc., and to look for typical modes of instruction that characterize each of these groups of countries. The variability found in the frequency of the instructional variables in the grouped countries, together with the similarities found in the teaching practices in countries belonging to different groups, led me, in the later stages of the study, to seek another classifying principle. Instead of focusing on independent contextual variables that characterize groups of countries, I chose to group the countries according to the actual achievements of their students. Cutting the distribution of the countries' average TIMSS scale scores in mathematics and science into three thirds allowed me to define three groups of countries; Low-achieving, medium-achieving, and high-achieving countries.

At this stage, the focus of the study shifted from a comparison of the values of the contextual variables that distinguished between the groups of countries to a comparison of the relationship of these variables with learning outcomes in each of the groups. The contextual variables chosen were those related to instructional practices.

The research question phrased was, therefore, the following: Are the relationships between frequent use of certain instructional practices and schools' learning outcomes in mathematics and science similar in all countries, or do they differ in the different groups of countries. In other words, is there an interaction effect between the use of certain instructional practices and the affiliation of schools with one of the groups of countries defined above? I was thus interested not only in delineating teaching practices "that work" (that are positively associated with achievement) but also in investigating whether they "work" similarly in all groups of countries.

Methods and Data Source

The data that served this study were obtained from the TIMSS-2007 database. Hierarchical multi-level regression analysis using HLM software (Raudenbush, Bryk, Cheong, & Congdon, 2000) was performed to explore the relationship between a set of instructional variables and achievements in mathematics and science.

The models specified for this analysis were two-level models of schools (7,347) nested in countries (49) that participated in TIMSS-2007. As the TIMSS sample design allowed sampling one class in each sampled school, data that were obtained from individual students and aggregated on the class level represented school level variables.

On the school level, the specified models included two class/school variables that described students' backgrounds: Aspiration to complete higher levels of education (HFG) on a scale of 1 to 5; number of books at home (book), a proxy for students' socio-cultural background, on a scale of 1 to 5; and one variable that described the school/class mean of students' perception of the frequency of using one of several specified modes of instruction, on a scale of 1 (in all or almost all lessons) to 4 (never).

On the country level, only one dummy variable was used to indicate schools' affiliation to one of the three groups of countries: low-, medium- and high-achieving countries.

In addition to the base models that were used to partition the total variance in schools' average achievement scores in both school subjects into within and between groups of countries variance components, several alternative explanatory models with different sets of predictors were specified. The first model included only school-aggregated student background variables. The second model also included the aggregated student perceptions of the frequency of implementing a specific instructional mode. (There were 17 instructional variables in mathematics and 16 in science.) The third model also contained the dummy variable indicating the schools' affiliation with one of the three groups of countries, and the fourth model also included an interaction term between the relevant instructional variables and the variable describing the schools' affiliation. The interaction term was specified three times – each time, one of the three groups of countries served as a comparison group.

The regression coefficient (B) of the interaction term indicated the size and direction of change in the schools' mean achievement score in a specific group of countries as a result of a one-unit change on the frequency scale of using the instructional variable. The meaning of the regression coefficient can be interpreted by comparing it to the standard deviation of the mean score distribution of school mathematics and science in each group of countries. The association between the frequency of using the instructional variable and the schools' mean scores in each group of countries can be visualized by plotting a line on a graph between the schools' predicted mathematics or science mean score at two possible standardized values on the frequency scale of using the instructional variables. One value is one standard deviation above the average value (set to 0) and the other value is one standard deviation below this average value. As the frequency scale runs from 1 (very frequent) to 4 (never occurs), an upward line indicates a negative association between implementing the instructional mode and student achievement, and a downward line indicates a positive association.

Results

The regression coefficient of a set of instructional variables in the three groups of countries provides an answer to the research question – Whether frequent use of these modes of instruction is similarly and significantly associated with learning outcomes in the three groups of countries.

A similar association might support the idea of an existing comprehensive instructional theory about “what works” and “what does not work.”

Indeed, in both school subjects, some modes of instruction were found to be either positively or negatively associated with achievements in all three groups of countries.

In mathematics instruction targeted at developing computational skills (practicing four operations without calculators, memorizing formulas, and writing equations and functions) and traditional modes of instruction (frontal teacher lectures, checking homework in class, and requiring students to explain their answers), were found to be positively associated with mathematics achievements in all groups of countries, though with varying strength.

Some instructional activities in mathematics classes were found to be negatively associated with achievement in all groups of countries (frequent interpretation of graphs and charts, frequent use of calculators, frequent group work, and frequently relating what is learned to daily life).

In science too, certain instructional variables were found to be similarly associated with achievements in all groups of countries. For instance, variables that represent traditional expository modes of teaching (frontal lectures, memorizing facts and principles, using laws to solve problems and checking homework in class), were found to be positively associated with science achievements in all three groups. Here too, some types of instruction were found to be negatively associated with achievements in all groups of countries (frequent use of calculators, frequent testing, frequently doing homework in class, and a host of learning activities that are inquiry-oriented).

Although inquiry oriented and constructivist modes of instruction in science and mathematics, such as students’ experimenting, deciding on ways to solve problems and solving problems on their own, are highly appreciated modes of instruction in both school subjects, findings of this study point to their differential effect. Frequent implementation of these activities was found to be positively associated with learning outcomes in high- and medium-achieving countries but negatively associated with learning outcomes in low-achieving countries. Figures 1 and 2 illustrate this effect.

These findings confirm conclusions in other studies related to science and mathematics instruction (Le et al., 2006; von Secker, 2002; von Secker & Lissitz,

1999). These studies found that replacing teacher-centered (traditional) practices with more student-centered (constructivist) practices will not necessarily result in more learning for all, unless students have the basic vocabulary and conceptual understanding essential for engaging in meaningful self-regulated learning. Such student-centered, more demanding practices will be more beneficial for high-achieving students (more of whom can be found in high-achieving countries) and might be a waste of time for low-achieving students in low-achieving countries.

Scientific or Scholarly Significance of the Study

The association between modes of instruction and students' academic achievements observed in this study on the school level provide clues regarding different approaches to teaching mathematics and science that are sensitive to the students' academic level.

The instructional choices that teachers make do not affect all students in all countries equally. Evaluating the differential effect of teacher practices in different countries grouped according to achievements can help to shape pedagogical practices and also have implications for teacher training in different countries.

Zuzovsky Ruth

The Use of Large Scale International Studies of Educational Achievement for Local Policy-Making in Israel

This paper demonstrates the varying usages of data obtained in large scale international studies for different purposes such as monitoring and accountability (Kellaghan, 1996), theoretical insight enlightenment (Leimu, 1992), or “reflective policy-making” (Darling-Hammond, 1999) or for both.

The first example demonstrates the use of data derived from TIMSS studies in Israel to evaluate the implementation and effectiveness of a comprehensive reform in science education that coincided with the phases of TIMSS studies. This example represents a direct use of findings for accountability purposes.

The second example demonstrates the use of data obtained from the TIMSS-2003 study in Israel to re-examine the extent to which teacher qualifications regarded as desirable targets of teaching policy, indeed have a positive effect on students’ learning. This example represents the use of findings to test policy assumptions and gain theoretical insight.

The third example is focused on diagnosing factors that affect and explain the huge achievement gap in reading literacy between Hebrew- and Arabic-speaking students in Israel and provides promising practices for closing this gap. This example deals simultaneously with a theoretical issue concerning the impact of socioeconomic vs. linguistic factors in explaining the gap achieved in reading literacy.

